

АНГЗ

АТЫРАУ МҰНАЙ ӨНДЕУ ЗАУЫТЫНА 70 ЖЫЛ
70 лет Атыраускому нефтеперерабатывающему заводу

АЛДОҢҒАР

МӘДЕНИЕТТИ ДАМУҒА ҚОС

М А З М Ұ Н Ы

Алғысөз:	Д. Тиесов	6
	С. Мералиев	8
	Г. Амантурлин	9
	К. Оразбаев	10
1-бөлім.	Соғыс жылдары құрылысы. Барлығы майдан үшін! Барлығы Жеңіс үшін!	13
2-бөлім.	Еңбек ғұмырнамасының басталуы	27
3-бөлім.	1945 – 1965 жж. Соғыстан кейінгі жылдардағы зауыт	37
4-бөлім.	Зауытқа арналған шикізат	51
5-бөлім.	1969 – 1971 жж. Жаңартудың бірінші кезеңі	65
6-бөлім.	1980 – 1989 жж. Жаңартудың екінші кезеңі. Өзгерістер қарсаңында	77
7-бөлім.	Тәуелсіздік кезеңі. Нарыққа көшу	87
8-бөлім.	2002 – 2006 жж. Жаңартудың үшінші кезеңі. Зауыттың жаңа келбеті	99
9-бөлім.	2009 – 2016 жж. Жаңартудың төртінші кезеңі. Біз болашақты ойлаймыз	123
10-бөлім.	АМӨЗ өнімінің сапасы	147
11-бөлім.	Қоршаған ортаны қорғау. Ортақ үйімізді қорғау	155
12-бөлім.	Адамдар – ең басты байлық	165
13-бөлім.	АМӨЗ – мамандар даярлау ошағы	181
14-бөлім.	Тұрғындар қалашығы тарихы. Туған көшелер	187
15-бөлім.	Ұлы Отан соғысы мен еңбек ардагерлері, орден кавалерлері	201
16-бөлім.	Қазақстан мұнай өндеуінің жетекшілері	215
	Пайдаланылған әдебиет	227

СОДЕРЖАНИЕ

Вступительное слово:	Д. Тиесов	6
	С. Мералиев	8
	Г. Амантурлин	9
	К. Уразбаев	10
Раздел 1.	Стройка военных лет. Все для фронта! Все для Победы!	13
Раздел 2.	Начало трудовой биографии	27
Раздел 3.	1945 – 1965 гг. Завод в послевоенные годы	37
Раздел 4.	Сырье для завода	51
Раздел 5.	1969 – 1971 гг. Первый этап модернизации	65
Раздел 6.	1980 – 1989 гг. Второй этап модернизации. Накануне перемен...	77
Раздел 7.	Период независимости. Переход на рыночные рельсы	87
Раздел 8.	2002 – 2006 гг. Третий этап модернизации. Новый облик завода	99
Раздел 9.	2009 – 2016 гг. Четвертый этап модернизации. Мы думаем о будущем...	123
Раздел 10.	Качество продукции АНПЗ	147
Раздел 11.	Охрана окружающей среды. Оберегая наш общий дом...	155
Раздел 12.	Люди – главное богатство	165
Раздел 13.	АНПЗ – кузница кадров	181
Раздел 14.	История Жилгородка. Родные улицы	187
Раздел 15.	Ветераны Великой Отечественной войны и труда, кавалеры орденов	201
Раздел 16.	Лидеры казахстанской нефтепереработки	215
	Использованная литература	227

Құрметті Атырау мұнай өңдеушілері,
зауыт ардагерлері!

«ҚазМұнайГаз – өңдеу және маркетинг» АҚ басшылығы атынан Атырау МӨЗ-дің 70 жылдық мерейтойымен шын жүректен құттықтауымды қабыл алыңыздар!

Бұл айрықша күн екі әлеуметтік-экономикалық формация тарихын – құрылысшылар мен алғашқы мұнай өңдеушілердің ерлік ісін, Қазақстанның мұнай өңдеу саласының қалыптасуы мен дамуын қамтиды. Бүкіл жетпіс жыл бойы Атырау МӨЗ республиканың техникалық және экономикалық әлеуетін дамытуға үлкен үлес қоса отырып, жасампаз жолмен жүріп өтті.

Мұнай өнеркәсібіндегі жаңа саланы аша отырып, Атырау МӨЗ өз атын Қазақстан тарихына мәңгілікке қалдырды. Атыраулық мұнай өңдеушілердің мақтаныш етерлік табыстары көп. Олар жеңісті 1945 жылы республикада алғаш рет бензин шығарды. 80-жылдары Қазақстанда бірінші рет шикі және қыздырылған кокс өндірді. 2015 жылы тәжірибелік-өнеркәсіптік жүріс барысында бензолдың алғашқы партиясы алынды. Зауытқа әрқашан кемелдікке ұмтылу, өндіріске жаңа технологиялар енгізу, еңбек және тұрмыс жағдайын жақсарту қасиеттері тән болды.

Кәсіпорын келбеті өзгеріп, зауыттықтардың бірнеше ұрпағы ауысты, бірақ ауыр 40-жылдары қалыптасқан айтулы еңбек дәстүрлері өзгеріссіз қала берді. Зауыт он мыңдаған мұнай өңдеушінің өмірі мен тағдырына айналды.

Атырау МӨЗ өз қабырғасында мыңдаған кәсіби маманды даярлап шығарды, олар өз еңбек жолдарын қазақстандық және посткеңестік кеңістіктегі туыстас

Уважаемые атырауские нефтепереработчики,
ветераны завода!

От имени Правления АО «КазМунайГаз – переработка и маркетинг» примите самые искренние поздравления с 70-летним юбилеем Атырауского НПЗ! Это знаменательная дата вместила в себя историю двух социально-экономических формаций, героический подвиг строителей и первых нефтепереработчиков, становление и развитие нефтеперерабатывающей отрасли в Казахстане. Все семь десятилетий Атырауский НПЗ шел дорогой созидания, внося серьезный вклад в развитие технического и экономического потенциала республики.

Открыв новую отрасль в нефтяной промышленности, Атырауский НПЗ навсегда вписал свое имя в историю Казахстана. Атырауским нефтепереработчикам есть чем гордиться. Они первыми в своей республике дали бензин в победном 1945–м году. В 80-е годы первыми в Казахстане стали производить сырой и прокаленный кокс. В 2015 году в ходе опытно-промышленного пробега была получена первая партия бензола. Заводу всегда было присуще стремление к совершенству, внедрению новейших технологий в производство, улучшению условий труда и быта.

Меняется облик предприятия, сменилось не одно поколение заводчан, но неизменными остаются славные трудовые традиции, заложенные в суровые 40-е годы. Для десятков тысяч нефтепереработчиков завод стал жизнью и судьбою.

Атырауский НПЗ воспитал в своих стенах тысячи профессиональных специалистов, которые продолжили свой трудовой путь на казахстанских и родственных предприятиях на постсоветском пространстве.

кәсіпорындарда жалғастырды. Осы жылдардағы зауыт ұжымының қайсарлығы, өз ісіне берілгендігі және ауызбірлігі көңіл қуантады.

Сіздерге және отбасыларыңызға ашық аспан, республикамызды өркендету жолындағы еңбектеріңізге жеміс тілеймін!

«ҚазМұнайГаз» АҚ басқармасы төрағасының
орынбасары –
«ҚазМұнайГаз – өңдеу және маркетинг»
АҚ бас директоры

Данияр Тиесов

Отрадно, что все эти десятилетия коллектив завода отличала самоотверженность, преданность делу и сплоченность.

Желаю вам и вашим семьям мирного неба, успехов на благо процветания нашей республики!

Заместитель председателя Правления
АО «КазМунайГаз» - генеральный директор
АО «КазМунайГаз – переработка и маркетинг»

Данияр Тиесов

Құрметті ардагерлер мен зауыттықтар!

Атырау МӨЗ-дің 70 жылдық мерейтойы – сіздердің, Атырау мұнай өңдеушілерінің, өз еңбек жолын бір жылдары осы айтулы кәсіпорында бастаған біздердің ғана емес, Қазақстанның бүкіл саласының мерекесі. Мен еңбек жолымның дәл осы зауытта басталып, тағдырымның өз ісіне берілген, қайсар, өз жұмысын сүйетін керемет адамдармен тоғысқанын мақтан тұтамын. Осы зауытта мен өмір бойы араласып келе жатқан қызметтестерім мен жан достарымды таптым. Басқаша болмайтын да еді. Өйткені бұл зауыттың атмосферасы әрқашан бөлек: оған жаңашылдық, шығармашылық, өзара жәрдемдесу, интернационализм, сабырлық және әрқашан кемелдікке ұмтылу тән.

Зауыттың жолы әр уақытта сәтті болған емес. 90-жылдардың екінші жартысында ауыр жағдай орын алды, бірақ зауыт тайсалмастан, барлығын артта қалдырды. Ал 2000-шы жылдары Қазақстан мұндай өңдеу саласындағы тұңғышының жемісті жылдары басталды. Қазіргі уақытта бұл келешекті және заманауи қауіпсіз кәсіпорын. Алдыңғы қатарлы технологиялар енгізілуде және зауыт алдында жауапты міндеттер тұр. Олардың барлығына міндетті түрде қол жеткізетініне мен кәміл сенемін.

Барлық ардагерлер мен зауыттықтарды мерейтоймен құттықтаймын! Өмірлеріңіз ұзақ та қызықты, жемісті де баянды болсын!

Шын жүректен,
Садуохас Мералиев

Уважаемые ветераны и заводчане!

70-летний юбилей Атырауского НПЗ – это праздник не только для вас, атырауских нефтепереработчиков, для нас, когда-то начавших свой трудовой путь на славном предприятии, но и для всей отрасли Казахстана. Горжусь тем, что именно на этом заводе началась моя трудовая биография, что судьба меня свела с замечательными людьми – преданными, самоотверженными, любящими свое дело. На этом заводе я обрел соратников и верных товарищей, с которыми иду по жизни. А иначе и не могло бы быть. На этом заводе всегда была особая атмосфера: новаторство, творчество, взаимопомощь, интернационализм, терпение и вечное стремление к совершенству.

Не всегда на заводе было все благополучно. Тяжело было во второй половине 90-х годов, но завод выстоял и остался на плаву. А в 2000-е годы начался расцвет первенца нефтепереработки Казахстана. Сегодня это перспективное и современное безопасное производство. Внедряются самые передовые технологии и перед заводом стоят ответственные задачи, с которыми, я уверен, он обязательно справится.

Поздравляю с юбилеем всех ветеранов и заводчан! Пусть ваша жизнь будет интересной и долгой, благополучной и счастливой!

Искренне Ваш
Садуохас Мералиев

З ауытықтар мен ардагерлер!

2015 жылдың қыркүйегінде біз Атырау мұнай өңдеу зауытымыздың 70 жылдығын атап өтеміз. Осы айтулы күнмен сіздерді шын жүректен құттықтаймын!

Зауыт – мемлекеттің мұнай өңдеу саласының дамуына үлкен үлес қосқан ондаған мамандардың тұлға және басшы ретінде қалыптасуына мүмкіндік берген тамаша еңбек мектебі. Мен және менің буыным үшін, зауыт біздің өміріміздің бір бөлшегіне айналды. Бұл жерден біз қызметтерімізді, пікірлестерімізді, достарымызды таптық. Осы жерде біз зауытымыздың алдыңғы қатарлы және жоғары технологиялы зауытқа айналуын армандадық! Қазіргі уақытта осы армандарымыз шындыққа айналууда! Зауытымыз саладағы ең кәрі кәсіпорын болса да, пайдалануға сенімді және бұл жерде ең алдыңғы қатарлы технологиялар ендірілуде. Ол керемет жолды жүріп өтті, енді болашағының да жарқын болатынына сенімдімін!

Сіздерге баянды ғұмыр, жетістік және жасампаз еңбек тілеймін!

Шын жүректен,
Ғалымжан Амантурлин

Д орогие заводчане и ветераны!

В сентябрьские дни 2015 года мы отмечаем 70-летие нашего Атырауского нефтеперерабатывающего завода. Примите мои самые искренние и добрые поздравления!

Завод – это хорошая трудовая школа, где прошло становление как личностей и руководителей десятков специалистов, затем внесших большой вклад в развитие нефтеперерабатывающей отрасли страны. Для меня и моего поколения, завод навсегда вошел в нашу жизнь, мы навсегда связаны с ним одной нитью. Здесь мы обрели соратников, единомышленников, товарищей. Здесь мы жили с мечтой о лучшем, о том, что наш завод будет самым передовым, высокотехнологичным. Сегодня наши мечты обретают реальность. Пусть наш завод считается старейшим в отрасли, но он надежен в эксплуатации и здесь внедрены самые передовые технологии. У него славное прошлое и большие новые горизонты!

Желаю вам благополучной долгой жизни, успехов и созидательного труда!

Искренне Ваш
Ғалымжан Амантурлин

Құрметті достар, әріптестер, серіктестер!

Осы жылы Қазақстан мұнай өңдеу саласындағы көшбасшы – Атырау мұнай өңдеу зауыты үлкен мерейтойын атап өтеді. Дәл 70 жыл бұрын туған кәсіпорнымыздың жарқын жолының басталуының белгісі болған алғашқы зауыт гүлі естілген болатын.

Барлығыңызды осы үлкен мерекемен шын жүректен құттықтаймын!

Гурьевтегі мұнай өңдеу зауытының құрылысы туралы шешімді Кеңес Одағының басшылығы Ұлы Отан соғысының ауыр жылдары қабылдаған болатын және стратегиялық сипатқа ие болды. Жау әскерлері кеңес қалаларын бомбалап жатқан кезде, майдандағы үрейлі жаңалықтармен қатарласып құрылыс жүріп жатты. Бірақ жұмыс бір минутқа да тоқтамады, 1945 жылы, яғни Фашизмді жеңген жылы кәсіпорынның бірінші цехтары пайдалануға сәтті берілді. Бұл айрықша нышанға ие, өйткені құрылысшылардың, алғашқы зауыттықтардың тылдағы ерлік істері маңыздылығы жағынан майдан даласындағы ерліктермен пара-пар. Біздің зауытымызды Жеңістің құрдасы деп бекер атамайды.

Атырау МӨЗ – мұндай өңдеу саласының тұңғышы, Қазақстанның ең бірінші өнеркәсіптік кәсіпорны, пайдалануға берілген кезінен бері сапа мен сенімділіктің үлгісіне айналған. Кеңес жылдары зауыт бүкіл ел үшін өте маңызды халықтық-шаруашылық мәнге ие болды. Қазақстан тәуелсіздік алған соң, дәл мұнай саласы экономикалық тұрақтылықтың кепіліне айнал-

Уважаемые друзья, коллеги, партнеры!

В этом году Атырауский нефтеперерабатывающий завод – флагман нефтепереработки Казахстана отмечает большой юбилей. Ровно 70 лет назад прозвучал первый заводской гудок, возвестивший о начале славного пути нашего родного предприятия.

От всей души поздравляю всех вас с этим большим праздником!

Решение о строительстве завода по переработке нефти в Гурьеве было принято руководством Советского Союза в тяжелые годы Великой Отечественной войны и имело стратегический характер. Строительство шло под тревожные сводки новостей с фронта, в то время, когда вражеские войска бомбили советские города. Но работа не прекращалась ни на минуту, и в 1945 году, в год Победы над фашизмом, первые цеха предприятия были успешно введены в эксплуатацию. Это очень символично, ведь те строители, первые заводчане своим героическим трудом в тылу совершили подвиг, равный по значимости подвигу на полях сражений. Неслучайно наш завод называют ровесником Победы.

Атырауский НПЗ – первенец нефтепереработки, старейшее промышленное предприятие Казахстана, с момента ввода в эксплуатацию является образцом качества и надежности. В советские годы завод имел очень важное народно-хозяйственное значение для всей страны. После обретения Казахстаном независимости именно нефть и нефтяная отрасль стали залогом экономической стабильности. Существенный вклад в

ды. Жас зайырлы мемлекеттің қалыптасуына біздің зауытымыз да елеулі үлесін қосты.

Қазіргі уақытта АМӨЗ саланың әйгілі көшбасшысы болып табылады және Қазақстан халқының өркендеу жолында аянбай қызмет етіп келеді. Зауыт уақыт көшінен қалмай, өзінің айтулы еңбек салтын сақтап қала алды, нағыз кадрлар ұстаханасына айналды. 70 жыл ішінде кәсіпорнымыздың қабырғасынан мыңдаған жоғары класты мұнай өңдеуші мамандар өсіп шықты.

Адамдар – біздің ең басты байлығымыз! Біз кәсіпорын бастауында тұрған ардагерлерімізді бағалаймыз, бүгінгі күні еңбек вахтасында жүргендерді құрметтейміз және, әрине, жас мамандарға үлкен үміт артамыз.

АМӨЗ тарихындағы соңғы он жыл қарқынды дамуымен айқындалды. Мемлекеттік қолдаудың арқасында зауытымыз республиканың өндірістік индустриясындағы ең келешекті нысандарының біріне айналды.

Бүгінде Атырау МӨЗ алдындағы үлкен мақсат – алдыңғы қатарлы жоғары технологиялық кәсіпорын құру, тәуелсіз Қазақстанның мұнай өңдеу және мұнай-химия саласындағы көшбасшысына айналу. Біздің тату, ұйымшыл ұжымымыздың жасампаз еңбегінің арқасында қойылған міндеттерге жететінімізге сенімдімін.

Құрметпен,
Қайрат Оразбаев
Атырау мұнай өңдеу зауытының бас директоры

становление молодого суверенного государства внесло и наше предприятие.

Сегодня АНПЗ является признанным лидером отрасли и продолжает с гордостью служить на благо процветания казахстанского народа. Завод сумел пронести через время и сохранить славные трудовые традиции, стал настоящей кузницей кадров. За 70 лет в стенах нашего предприятия выросли тысячи высококлассных специалистов-нефтепереработчиков.

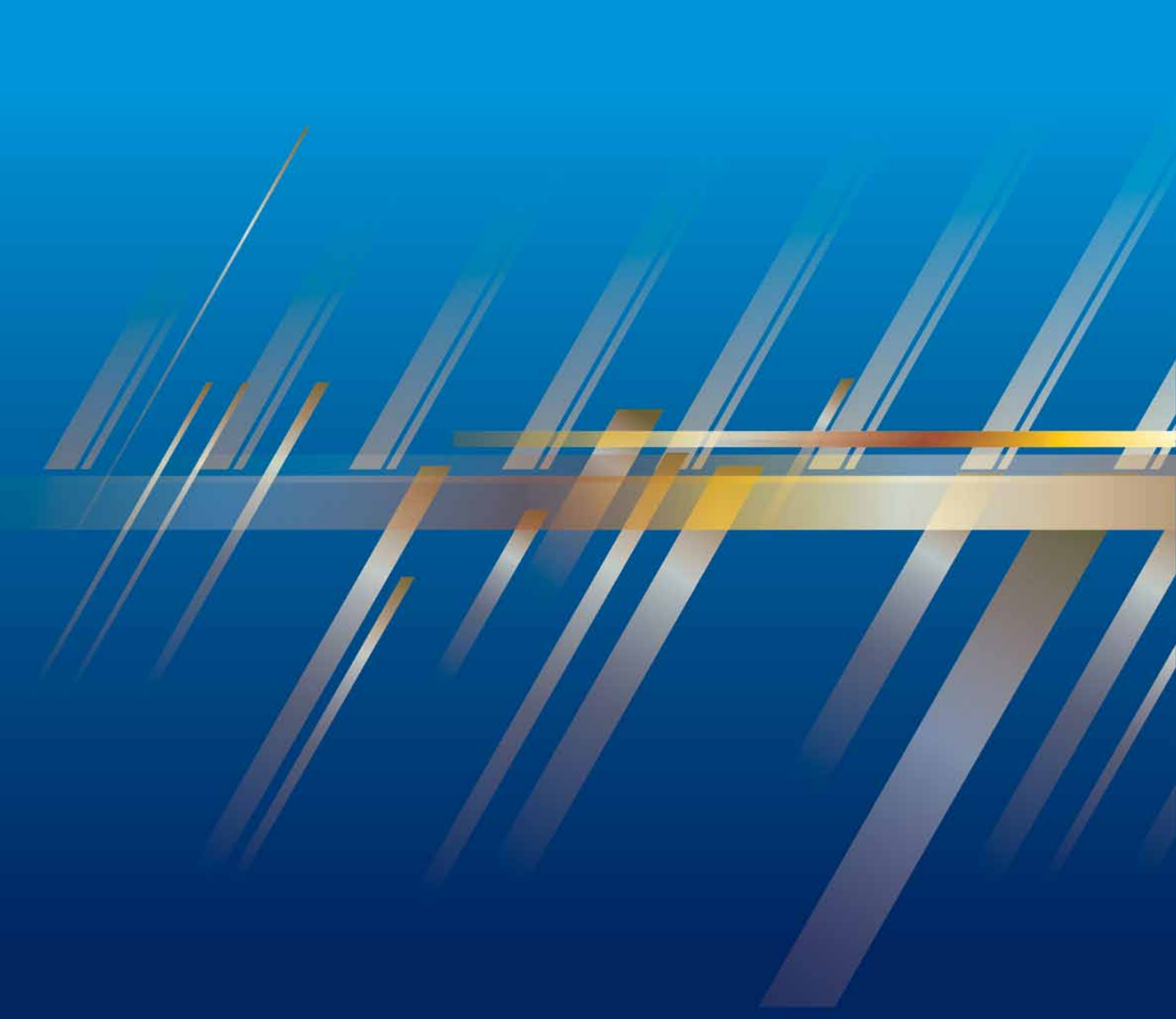
Люди – это наше главное богатство. Мы ценим наших ветеранов, стоявших у истоков завода, уважаем тех, кто сегодня находится на трудовой вахте и, конечно же, возлагаем большие надежды на молодых специалистов.

Последнее десятилетие в истории АНПЗ было отмечено интенсивным развитием. Благодаря поддержке государства наш завод стал одним из наиболее перспективных объектов промышленной индустрии республики.

Сегодня перед Атырауским НПЗ стоит большая цель – создание передового высокотехнологичного предприятия, лидера нефтепереработки и нефтехимии независимого Казахстана. И я уверен, что наш дружный, сплоченный коллектив своим созидательным трудом достигнет поставленной задачи!

Искренне Ваш,
Кайрат Уразбаев
Генеральный директор ТОО «Атырауский нефтеперерабатывающий завод»

1

Бөлім
Раздел

**Соғыс жылдары құрылысы
Барлығы майдан үшін!
Барлығы Жеңіс үшін!**

**Стройка военных лет
Все для фронта!
Все для победы!**

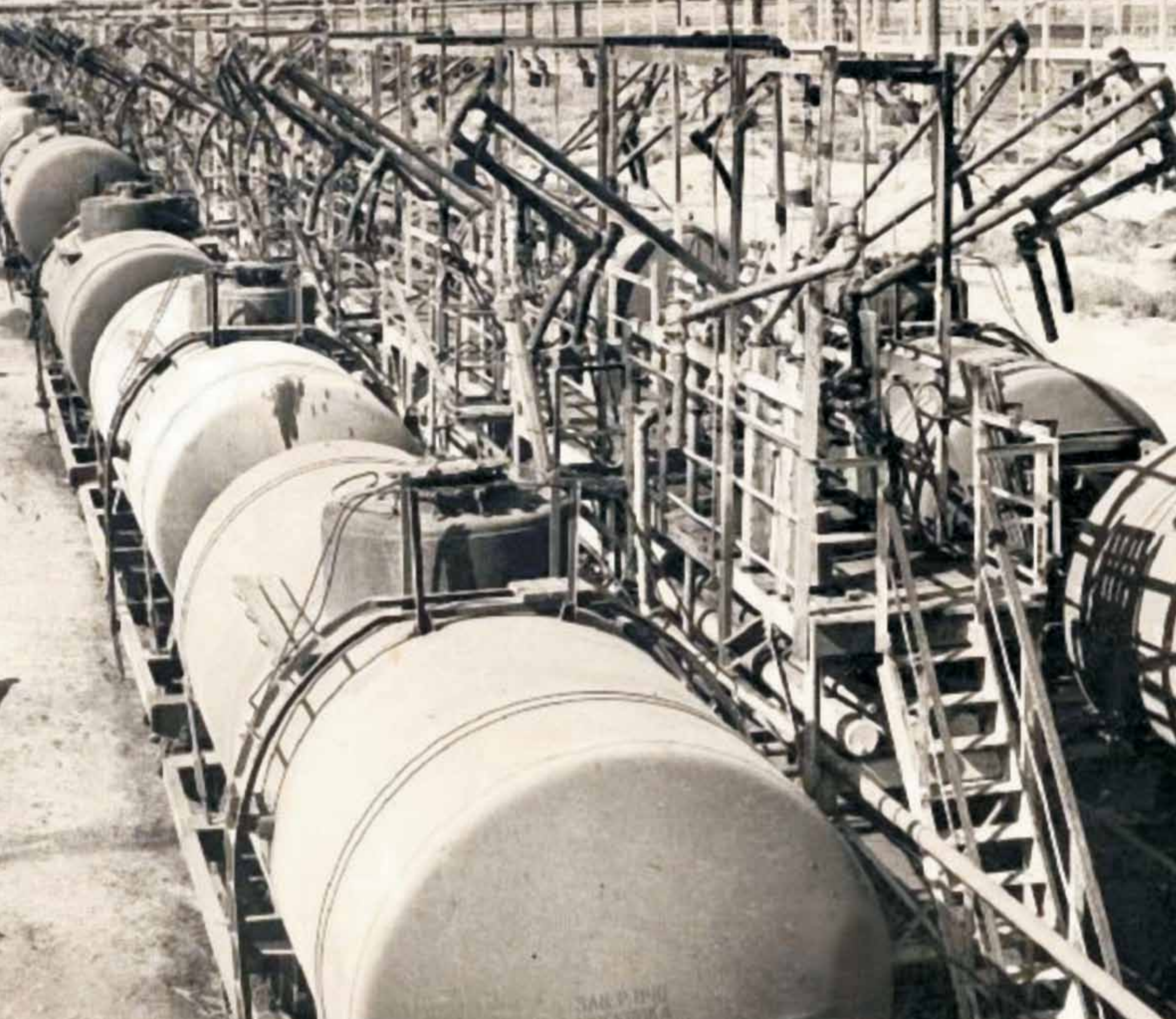

Атырау мұнай өңдеу зауыты — Қазақстанның мұнай өңдеу тұңғышы, биыл өзінің үлкен мерейтойы –70 жылдығын атап өтеді! Бұл мереке тек зауыттың ғана емес, барлық Қазақстан үшін тарихи маңызды, айырықша күні. Атырау мұнай өңдеу зауыты – бүгінде жай ғана өнеркәсіптік кәсіпорын ғана емес, мыңдаған адамдар тағдырының тоғысқан жері. Зауыттың туылу, қалыптасу және даму шежіресі қазақстандық еңбеккерлердің бірнеше ұрпағының ауысуына куәгер болған, Атырау жері тарихының елеулі және маңызды бөлігін қамтитын орасан зор кезең болып табылады.

Атырауский нефтеперерабатывающий завод – первенец нефтепереработки Казахстана, отмечает в этом году свой большой юбилей – 70 лет! Это праздник не только завода, но и исторически важная, знаменательная дата для всего Казахстана.

Атырауский нефтеперерабатывающий завод сегодня не просто промышленное предприятие, это переплетение судеб тысяч людей. Летопись рождения, становления и развития завода представляет собой огромный пласт, охватывающий значительную и важную часть истории атырауской земли, отразивший смену нескольких поколений казахстанских тружеников.

Соғыс жылдары құрылысы

Барлығы майдан үшін!
Барлығы Жеңіс үшін!

Стройка военных лет

Все для фронта!
Все для победы!

1942 жылы гитлерліктер соғыстағы жеңісінің кепілі болатын кавказ мұнай кәсіпорнын, одан кейін Каспий теңізі жағалауымен шабуыл жасай отырып, Баку аймағын жаулап алуды мақсат етті. Бұл операция «Эдельвейс» коды атауына ие болды. Кеңес Одағы үшін кавказ мұнайын басып алуға түбегейлі жол бермеуге тырысты, өйткені теріс жағдайда неміс әскері зор стратегиялық басымдылыққа қол жеткізер еді.

1942 жылдың 1 шілдесінде Иосиф Сталин Кеңес Одағы мұнай өнеркәсібінің болашақ халық комиссары Николай Байбаковты шақырып алып, бұйрық берді: «Сіз Кавказға барып, жергілікті мұнай кәсіпорындарын бұзып тастайсыз. Егер Гитлерге бір тонна болсын мұнай тиетін болса, біз сізді ату жазасына кесеміз, – деп ескертті Жоғарғы Бас қолбасшы. – Бірақ егер мұнай кәсіпорындары алдын ала жойылатын болса, ал фашистер оларды басып ала алмай, біздің әскерлер қандай болмасын уақытқа жанармайсыз қалса, біз сізді сонда да ату жазасына кесеміз».

В 1942 году гитлеровцы планировали захватить кавказские нефтепромыслы, что явилось бы залогом их победы в войне, затем, наступлением вдоль побережья Каспийского моря захватить район Баку. Эта операция получила кодовое название «Эдельвейс». Для Советского Союза было принципиальным не допустить захвата кавказской нефти, так как в противном случае, немецкая армия получила бы огромный стратегический перевес.

1 июля 1942 г. Иосиф Сталин вызвал будущего наркома нефтяной промышленности Советского Союза Николая Байбакова и дал приказ: «Вы поедете на Кавказ и разрушите местные нефтепромыслы. Если Гитлеру достанется, хоть одна тонна нефти, мы вас расстреляем, – предупредил Верховный главнокомандующий. – Но если нефтепромыслы будут уничтожены преждевременно, а фашисты их так и не захватят и наши войска, хоть на какое-то время останутся без горючего, мы вас также расстреляем».

Сонымен бірге, КСРО басшылығына тез арада негізгі стратегиялық әскери-өнеркәсіптік нысандарды, соның ішінде мұнай өңдеу нысандарын елдің шығысына алысырақ қоныс аударуы қажет болды. Неміс-фашист әскерінің Кавказға және одан әрі Кеңес Одағының негізгі мұнай өндіру орталықтарына қарай жылжуы Гурьевте зауыт салу себептерінің бірі болды. Мұнайқажеттілігі фашистік Германияның КСРО-ға басып кіру шешімін қабылдау кезінде негізгі себеп болғаны күмәнсіз. Бұл туралы кейін, 1945 жылдың мамырындағы тергеуде гитлерлік рейхтің Қару-жарақ және әскери өнеркәсіп министрі Альберт Шпеер айтып береді.

1943 жыл. Ұлы Отан соғысының қызған кезі. Кеңес әскерлерінің Кавказға және басқа да майдандарға жеңісті шабуылы Кеңес Үкіметінің елдің экономика-

Одновременно руководству СССР необходимо было в срочном порядке осуществить передислокацию ключевых стратегических военно-промышленных объектов подальше на восток страны, в том числе объектов нефтепереработки. Продвижение немецко-фашистской армии на Кавказ и далее к основным центрам нефтепереработки Советского Союза стало одной из причин строительства завода в Гурьеве. Потребность в нефти, несомненно, была основным мотивом при принятии решения о вторжении фашистской Германии в СССР. Об этом позже, на допросе в мае 1945 года, расскажет министр вооружений и военной промышленности гитлеровского рейха Альберт Шпеер.

1943 год. Разгар Великой Отечественной войны. Победоносное наступление советских войск на Кавказе и на других фронтах создало условия Советскому

1943 жыл. *Ұлы Отан соғысының қызған кезі. Кеңес әскерлерінің Кавказға және басқа да майдандарға жеңісті шабуылы Кеңес Үкіметінің елдің экономикалық әлеуетін дамыту жөніндегі бейбіт бағдарламасын өрістетуге жағдай жасады. Бұл бағдарламаға Гурьев қаласындағы мұнай өңдеу зауытының құрылысы кірді.*

1943 год. *Разгар Великой Отечественной войны. Победоносное наступление советских войск на Кавказе и на других фронтах создало условия Советскому правительству развернуть мирную программу по развитию экономического потенциала страны. В эту программу входило строительство нефтеперерабатывающего завода в городе Гурьеве.*

№441 зауыттың солтүстік-шығыс бөлігі. 1945 ж. Северо-восточная часть завода №441. 1945 г.

лық әлеуетін дамыту жөніндегі бейбіт бағдарламасын өрістетуге жағдай жасады. Бұл бағдарламаға Гурьев қаласындағы мұнай өңдеу зауытының құрылысы кірді. 1943 жылдың 14 сәуірінде КСРО Мемлекеттік Қорғаныс комитетінің елдің шығыс аудандарында мұнай өңдеу зауыттарын салу туралы «аса құпия» таңбасы бар 3181 нөмірлі қаулысы шықты.

Гурьев қаласындағы Жайық өзенінің сол жағалауындағы, өзеннің жағасынан екі жарым шақырым қашықтықтағы зауыттың құрылысына арналған алаң 1943 жылдың 19 тамызындағы МҚК №3961-сс қаулысымен шартты түрде бекітілген болатын және 1943 жылдың қазанында КСРО Халық комиссарлар кеңесі өкімімен бір жолата бекітілді.

Стратегиялық нысанның салынуына барлық күштер қосылды: зауыттың техникалық жобасын американдық «Баджер және ұлдары» компаниясы әзірледі; КСРО Мұнай өнеркәсібі халықтық комиссариатының №1 трестінің жобалау ұйымы түзетулер жасады; жергілікті жағдайға ыңғайлау жұмыстарын инженер Гавриил Иванович Гореченковтың басшылығымен «Ембімұнайжоба» жобалаушылары жасады. Үкіметтің шешімімен Гурьевтегі МӨЗ құрылысы КСРО ІІХК Аэродромдық құрылыс басқармасының 3-ші Құрылыс басқармасына жүктелді.

Гурьев қаласына Көліктік техникасы мен АҚББ 3-ҚБ қызмет көрсетуші қызметкерлері бар бірінші эшелон 1943 жылдың 18 мамырында келді. Құрылыс басқармасының басшысы болып инженер-подполковник Иван Михайлович Романовский тағайындалды. Ленинградтан арнайы өкімет тапсырмасымен келген Романовский осы өңірдің климаттық жағдайларына назар аударады, кейін ол өзінің күнделігінде былай деп жазды:

« ...Тақыр жер. Тегіс бетінен жасыл түстінің бәрін өшіріп тастаған. Ол бұл өңірдегі табиғаттың ғұмырнамасынан мүлдем сызылып тасталғандай – шөп те, ағаш та жоқ. Күннің ыстығынан күйіп кеткен осы сор өңірге енді, соғыс күндері, зауыт пен жанына қала салу керек. Бірақ мұнда үй салуға қажет тас жоқ. Тек шаң мен тұз ғана».

Алайда зауытты салу және іске қосуды тез атқару керек – басқа амал жоқ.

КСРО Ішкі істер халық комиссариаты Аэродромдық құрылысы басқармасының 3-ші Құрылыс басқармасының басшылық құрамы:

Иван Михайлович Романовский – басшы;
Иосиф Рафаилович Местер – бас инженер;
Сергей Владимирович Васильковский – бас сәулетші;
Николай Иванович Белецкий – басшының орынбасары;

правительству развернуть мирную программу по развитию экономического потенциала страны. В эту программу входило строительство нефтеперерабатывающего завода в городе Гурьев.

14 апреля 1943 года вышло Постановление Государственного Комитета Обороны СССР за номером 3181 с грифом «совершенно секретно» о строительстве нефтеперерабатывающих заводов в восточных районах страны. Площадка под строительство завода на левом берегу Урала в городе Гурьеве, на расстоянии двух с половиной километров от берега реки, условно была утверждена Постановлением ГКО за № 3961-сс от 19 августа 1943 года и окончательно утверждена распоряжением Совнаркома СССР в октябре 1943 года. На возведение стратегического объекта были брошены все силы: технический проект завода разработала американская компания «Баджер и сыновья»; корректировку осуществила проектная организация треста №1 Наркомата нефтяной промышленности СССР; привязку к местным условиям сделали проектировщики «Эмбанефтьпроект» под руководством инженера Гавриила Ивановича Гореченкова. Решением правительства строительство НПЗ в Гурьеве было возложено на 3-е Строительное управление Главного управления аэродромного строительства (ГУАС) НКВД СССР. Первый эшелон с транспортной техникой и обслуживающим персоналом 3-го СУ ГУАС прибыл в г. Гурьев 18 мая 1943 года. Начальником строительного управления был назначен инженер-подполковник Иван Михайлович Романовский. Прибывший из Ленинграда с особым правительственным заданием, Романовский обратил внимание на климатические условия здешних мест, позже он напишет в своем дневнике:

« Земля обрита наголо. Зеленый цвет начисто стерт с ее плоского лица. Он вычеркнут из биографии здешней природы – ни травы, ни деревца. В этом выжженном солнцем краю солончаков нужно теперь, в дни войны, строить завод и город при нем. Но тут нет камня, чтобы сложить дома. На этой земле лишь пыль и соль».

Но построить и запустить завод надо быстро – других вариантов нет.

Руководящий состав 3-го Строительного управления Главного управления аэродромного строительства Наркомата внутренних дел СССР:

Иван Михайлович Романовский – начальник;
Иосиф Рафаилович Местер – главный инженер;
Сергей Владимирович Васильковский – главный архитектор;

Мұнай өнімдерін құю эстакадасы. 1945 ж.
Эстакада налива нефтепродуктов. 1945 г.

Зауыт ЖЭО-сы 1945 ж. 1 қаңтарында пайдалануға берілді
Заводская ТЭЦ введена в эксплуатацию 1 января 1945 г.

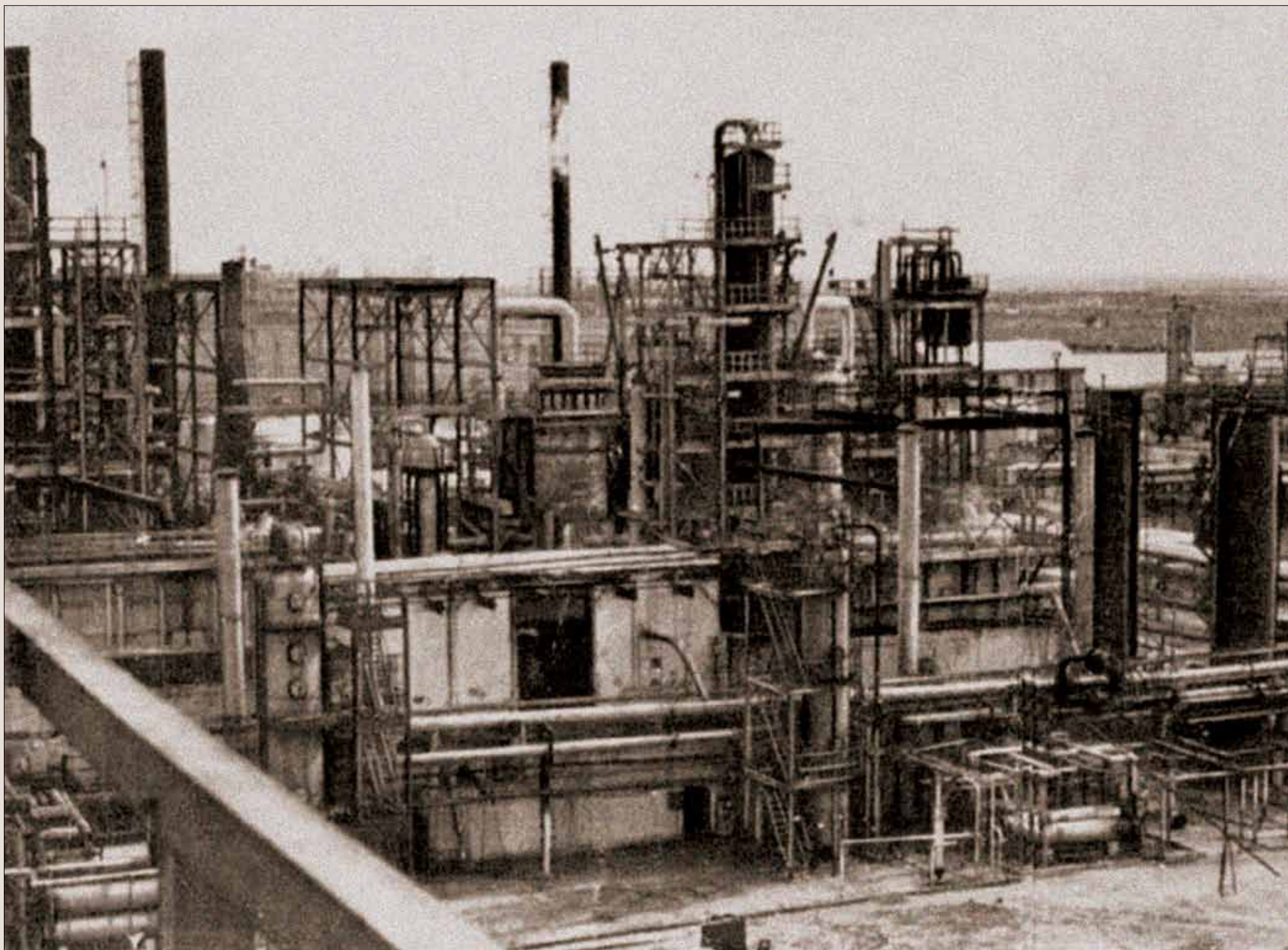
1943 жылдың 14 сәуірінде КСРО Мемлекеттік Қорғаныс комитетінің елдің шығыс аудандарында мұнай өңдеу зауыттарын салу туралы «аса құпия» таңбасы бар 3181 нөмірлі қаулысы шықты.

14 апреля 1943 года вышло Постановление Государственного Комитета Обороны СССР за номером 3181 с грифом «совершенно секретно» о строительстве нефтеперерабатывающих заводов в восточных районах страны.

1945 ж. 17 наурызда «Прикаспийская коммуна» газетіне жарияланған № 441 зауыттың құрылысы туралы 1-мақала

1-я статья о строительстве завода № 441, опубликованная в газете «Прикаспийская коммуна» 17 марта 1945 г.

Гурьев мұнай өңдеу зауыты – мұнай өңдеу және мұнай-химия саласындағы тұңғыш кәсіпорын 1945 ж. салынды

Гурьевский нефтеперерабатывающий завод – первенец
нефтепереработки и нефтехимии – был построен в 1945.

Цех № 3
№ 3 цех

Борис Ильич Варшавский – жабдықтау кеңсесінің басшысы;
Иван Григорьевич Белоцерковский – жоспарлау бөлімінің басшысы;
Николай Максимович Кудзинов – қаржы бөлімінің басшысы.
Солай, 1943 жылдың қазанында Қазақстан мұнай өнеркәсібі дамуының жаңа кезеңі басталды. Ынта мен жігер бір қоспаға құйылып, жеңіске жетуге біртұтас талпыныспен біріккен, ғажап көпұлтты ұжым дүниеге келе бастады. Иә, жеңіске жету үшін. Өйткені бұл жобалаушылардың, сәулетшілердің, құрылысшылардың, технолоғтардың ұлы, бүкілхалықтық іске қосқан үлесі еді.
Сол жылдары тек зауыт қабырғаларының ғана емес, Қазақстан мұнай өндеушілерінің кейінгі ұрпақтарының өмірлік негізі болып қаланған дәстүрлердің де іргетасы салынды. Алғашқыда шикізат қоры ретінде қолданылып келген осы зауыт құрылысы республика дамуының жаңа бетбұрысын білдіріп, енді шека-

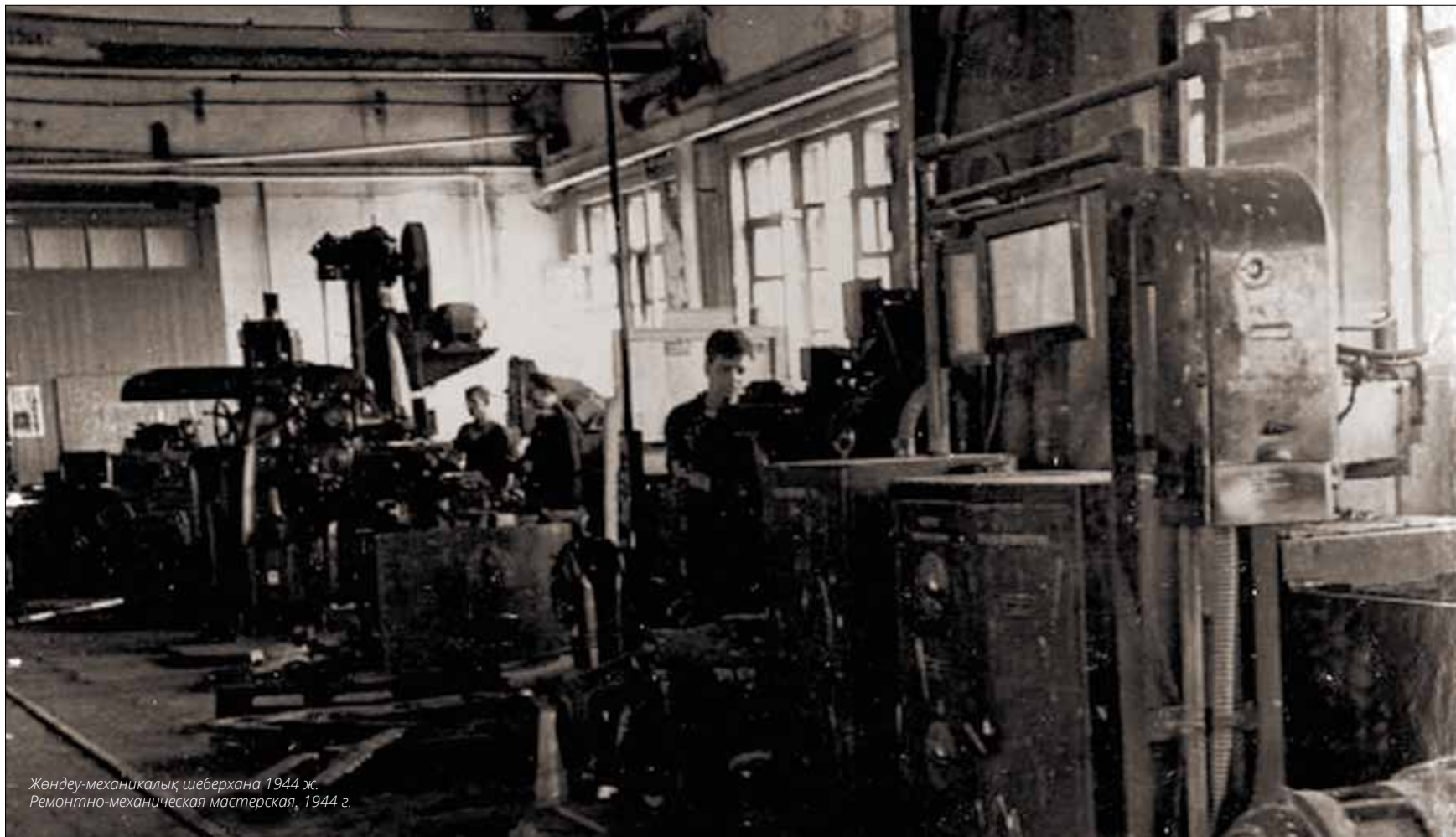

Гуастықтардың алғашқы көлігі. 1943 ж.
Первый транспорт гуасовцев. 1943 г.

№ 441 зауыттың бірінші директоры Г. И. Гореченков және КСРО ІХК АҚББ 3-ҚБ
басшысы И.М. Романовский. 1943 ж.
Первый директор завода № 441 Г. И. Гореченков и начальник 3-го СУ ГУАС НКВД СССР
И.М. Романовский. 1943 г.

Николай Иванович Белецкий – заместитель начальника;
Борис Ильич Варшавский – начальник конторы снабжения;
Иван Григорьевич Белоцерковский – начальник планового отдела;
Николай Максимович Кудзинович – начальник финансового отдела.
Так, в октябре 1943 года начался новый этап развития нефтяной промышленности Казахстана. В единый сплав слились энтузиазм и воля, родился удивительный многонациональный коллектив, объединенный единым стремлением к победе. Именно к победе, потому что, это был вклад проектировщиков, архитекторов, строителей, технологов в великое, всенародное дело.
В те годы закладывался фундамент не только заводских корпусов, но и традиций, ставших основой жизни последующих поколений нефтепереработчиков Прикаспия. Для Казахстана строительство такого завода означало новый поворот

*Жөндеу-механикалық шеберхана 1944 ж.
Ремонтно-механическая мастерская, 1944 г.*

КСРО ІІХ АҚББ 3-құрылыс басқармасының басшылық құрамы. 1943 ж.
Руководящий состав 3-го строительного управления ГУАС НКВД СССР. 1943 г.

радан шығуға мүмкіндік алды, ол арқылы басқа да өрістер ашылды.

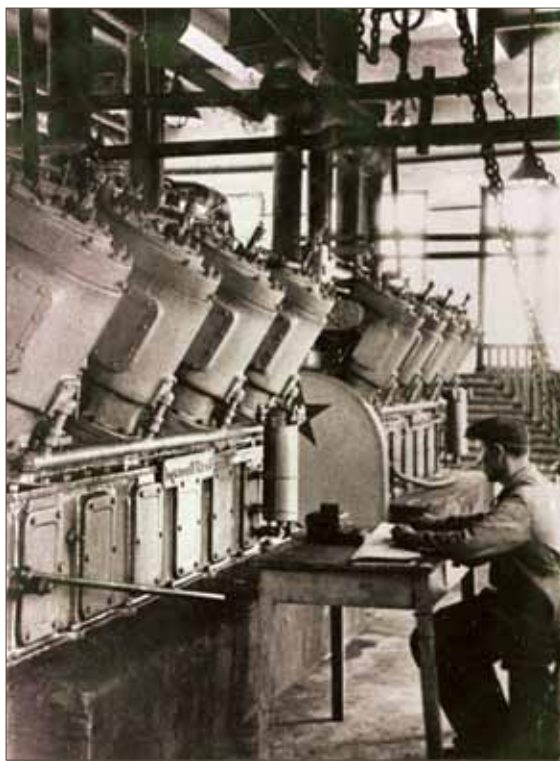
Зауыттың құрылысы соғыс кезінің төтенше қиын жағдайларында жүзеге асырылды.

Зауыт құрылысының ұйымдастыру кезеңіндегі белсенді қатысушылардың бірі Қазақстан мен КСРО-да танымал мұнайшы Сафи Өтебаев болды. «Ембімұнай» бірлестігінің бас инженері қызметін атқара отырып, ол мұнай жөніндегі бірінші маман ретінде зауыт құрылысы үшін қажетті құрылыс алаңын бөлуге және қажетті техникалық құжаттаманы әзірлеуге қатысты.

в развитии. Республика, изначально используемая как сырьевая база, получила возможность выйти на рубежи, с которых открывались иные просторы.

Строительство завода осуществлялось в невероятно трудных условиях военного времени.

Одним из активных участников в организационный период строительства завода был известный в Казахстане и СССР нефтяник Сафи Утебаев. Занимая должность главного инженера объединения «Эмба-нефть», как первый специалист по нефти, он принял участие в отводе строительной площадки для строительства завода и разработке необходимой технической документации.

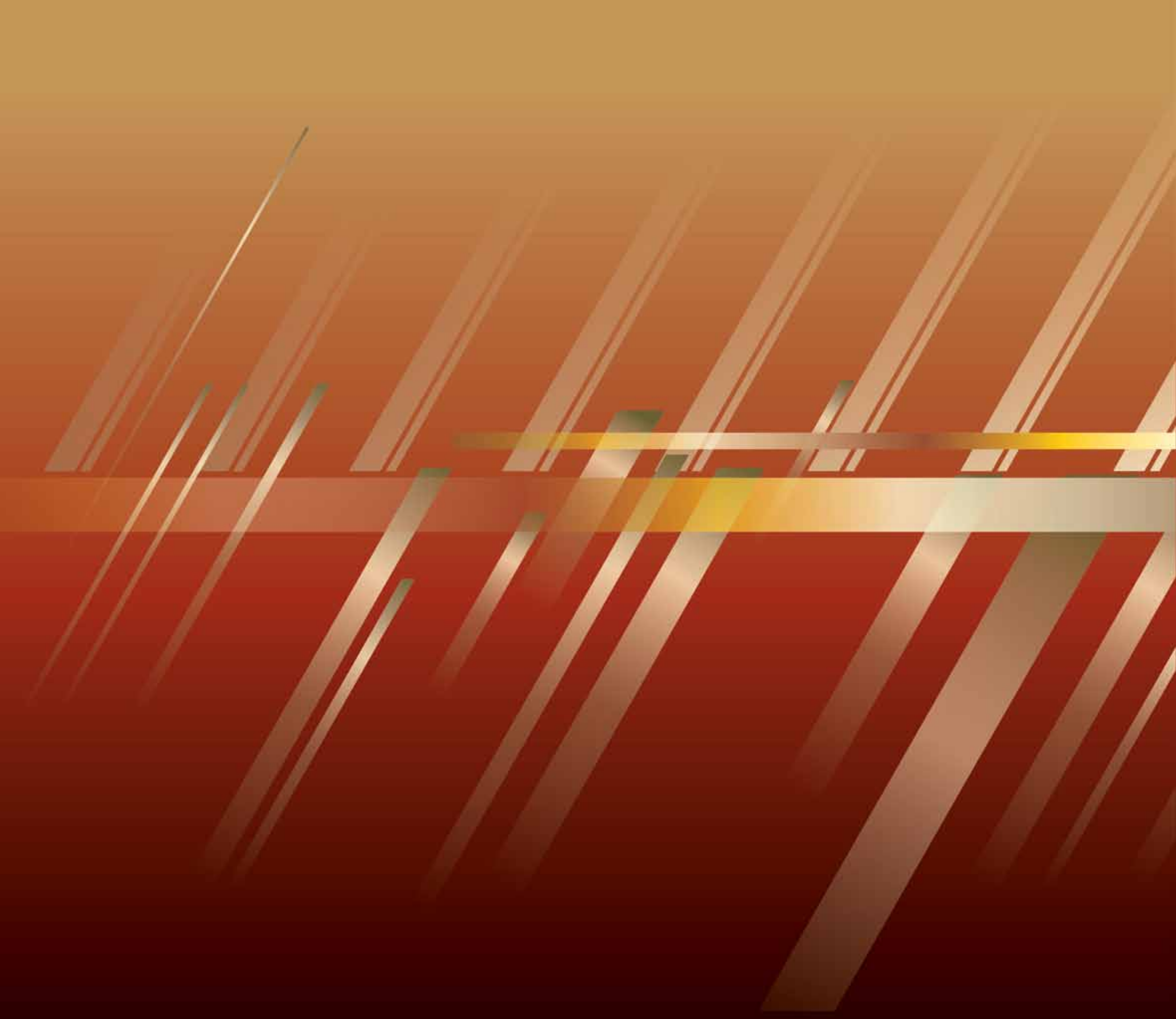
№ 3 цехтың аммиакты компрессорлық станциясы
Аммиачная компрессорная цеха № 3

И. М. Романовский – КСРО ІХК АҚББ 3-ҚБ басшысы
И. М. Романовский - начальник 3-го СУ ГУАС НКВД СССР

Сафи Өтебаев - қазақ мұнайының патриархы
Сафи Утебаев - патриарх казахской нефти

2

Бөлім
Раздел

**Еңбек
ғұмырнамасының
басталуы**

**Начало трудовой
биографии**

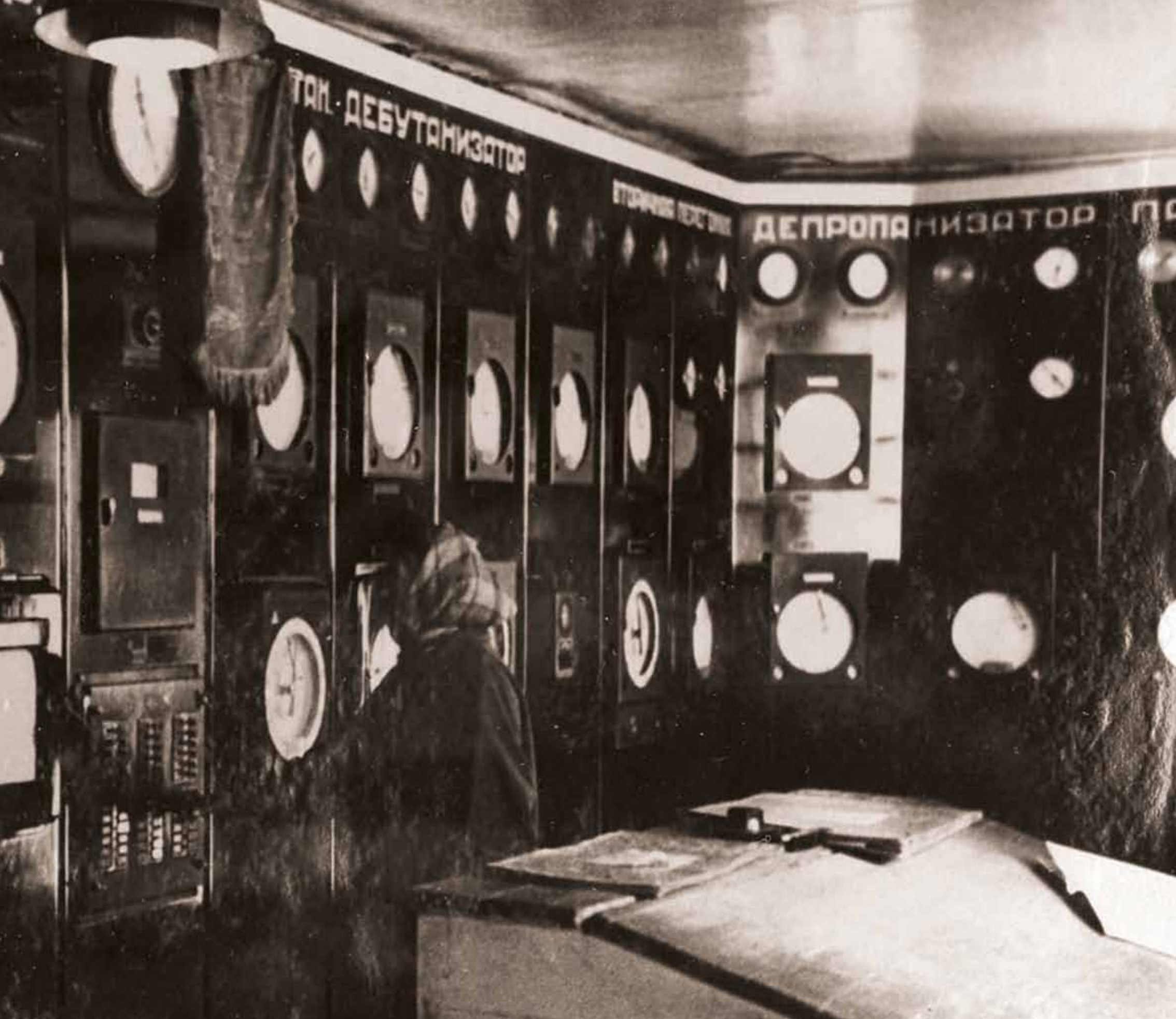

Зауытың құрылысы кеңестік дәрежеде өте маңызды халықтық-шаруашылық нысан болып табылды. Құрылысқа байланысты мәселелермен партия ОК мен КМРО Министрлер кеңесінен бастап, төменгі бастапқы органдарға дейінгі барлық мекемелер айналысты.

Зауыт құрылысының тікелей ұйымдастырушыларынан бүкіл кезең бойы мамандар мен КСРО ІІХК АҚББ басшысының орынбасарлары басқарды – Кнорре, Свердлов, Елоховский және Юджин және КСРО Ішкі істер халық комиссариатынан – Л.Сафразян.

Строительство завода являлось очень важным народно-хозяйственным объектом союзного значения. Вопросами, связанными со строительством, занимались все органы, начиная от ЦК партии и Совета Министров СССР и заканчивая низовыми первичными органами.

От непосредственных организаторов строительства завода на протяжении всего периода руководили специалисты и заместители начальника ГУАС НКВД СССР – Кнорре, Свердлов, Елоховский и Юджин и от Наркомата внутренних дел СССР – Л. Сафразян.

ТАМ ДЕБУТАНИЗАТОР

СТАРШИЙ ТЕХНИК

ДЕПРОПАНИЗАТОР

ПА

2 Еңбек ғұмырнамасының басталуы

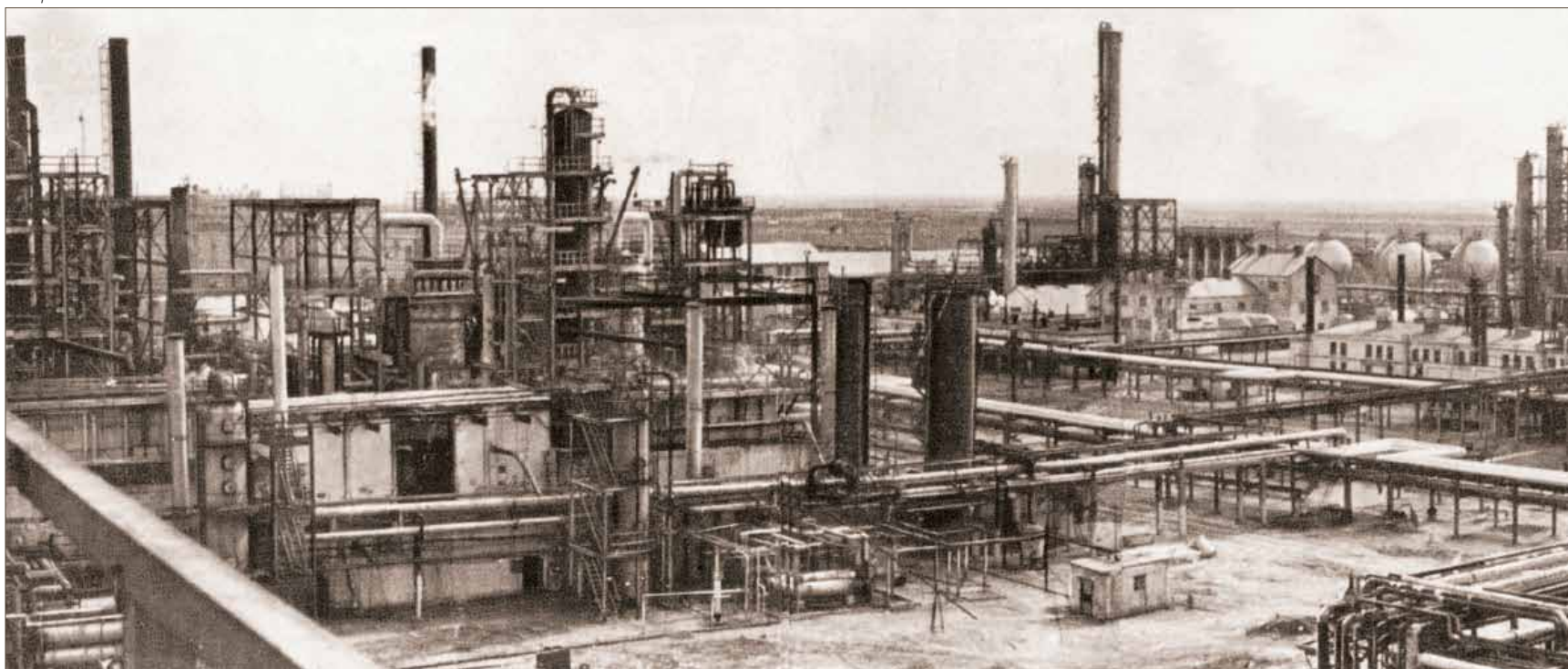
№441 зауытының құрылысына
10 мыңнан астам адам қатысты

Рождение завода № 441

В строительстве принимали
участие более 10 тысяч человек

№ 441 зауыттың көрінісі. 1945 ж.
Панорама заводы № 441. 1945 г.

Жоғары үкіметтік марапаттарға ие болған № 441 зауыттың құрылысшылары. Мәскеу, Кремль. 1946 ж. ақпаны
Строители завода № 441, отмеченные высокими правительственными наградами. Москва, Кремль. Февраль 1946 г.

Қазақстандағы алғашқы мұнай өңдеу зауытының қалыптасушысында ірі өндіріс ұйымдастырушылары тұрды: КСРО мұнай өнеркәсібі халық комиссары Н.К. Байбаков, КСРО мұнай өнеркәсібі халық комиссарының орынбасары Б.М.Рыбак, Басмұнайөңдеу басшысы Г.И. Болдырев, КСРО мұнай өнеркәсібі халық комиссариатының №1 трестін басқарушы орынбасары А.П.Музыченко, зауыттың алғашқы директоры Г.И. Гореченков.

Зауыт құрылысына №441 зауытының басшылық құрамының бірінші тобы үлкен үлес қосты: бас инженер Я.Р.Кацобашвили, бас механик Г.Г.Газарянц, бас энергетик Ю.Ю. Якубовский, күрделі құрылыс жөніндегі бас инженер орынбасары Г.А. Вершинин, бас бухгалтер С.А. Рогачевский, қаржылық бөлім басшысы Фельд, материалдық-техникалық жабдықтау басшысы И.Д. Каниболодский.

Жергілікті партия және кеңес органдарынан зауыт құрылысына партия облыстық комитетінің хатшылары С.И. Круглов, Н. Камбаров және А.Н. Клоноз; облыстық атқару комитеті төрағасының орынбасары А.Г. Севастьянов, партия қалалық комитетінің хатшысы К.З. Ағыбаев және ІХК облыстық басқармасының басшысы И.Н. Забелев.

1943 жылдың соңғы үш айында құрылыс материалдары мен бұйымдарының базасы, қондырғы мен механизация базалары, тас жол, теміржол түйығы, уақытша тұрғын қалашықтар мен қызмет бөлмелері, шетелдік мамандарға арналған екі пәтерлі бес коттедж және кенсіз материалдардың екі карьері салынды. Зауыт

У истоков становления первого нефтеперерабатывающего завода в Казахстане стояли крупные организаторы производства: нарком нефтяной промышленности СССР Н. К. Байбаков, заместитель наркома нефтяной промышленности СССР Б. М. Рыбак, начальник Главнефтепереработки Г. И. Болдырев, заместитель управляющего трестом №1 Наркомата нефтяной промышленности СССР А. П. Музыченко, первый директор завода Г. И. Гореченков.

Огромный вклад в строительство завода внесла первая группа руководящего состава завода №441: главный инженер Я. Р. Кацобашвили, главный механик Г. Г. Газарянц, главный энергетик Ю. Ю. Якубовский, заместитель главного инженера по капитальному строительству Г. А. Вершинин, главный бухгалтер С. А. Рогачевский, начальник финансового отдела Фельд, начальник материально-технического снабжения И. Д. Каниболодский.

От местных партийных и советских органов в строительстве завода принимали участие секретари Обкома партии С. И. Круглов, Н. Камбаров и А. Н. Клоноз; заместитель председателя облисполкома А. Г. Севастьянов, секретарь горкома партии К. З. Агибаев и начальник областного управления НКВД И. Н. Забелев.

В течение трех последних месяцев 1943 года были построены база строительных материалов и изделий, базы оборудования и механизации, шоссейная дорога, железнодорожный тупик, временные жилые городки и служебные

*Каталитикалық крекинг қондырғысының басқару қалқаны
Щит управления установки каталитического крекинга*

құрылысының бірінші жылындағы жоспары 144%-ға орындалған болатын.

1944 жыл құрылыстың шешуші кезеңі болды. ЖЭО, су бөгет, су таратқыш, тазартқыш құрылыстар, кәріз және жылыту желілері, тұрғын қалашығындағы тұрғын үйлер салынды. Технологиялық қондырғылар тұрғызылды. Желтоқсанның бірінші күндерінен су бөгетінде, ЖЭО-да және сумен жабдықтау және кәріз жүйелерінде құрылғыны кешенді сынақтан өткізу және іске қосу және жөндеу жұмыстары басталды.

1945 жылдың 1 қаңтарында зауыттың ЖЭО-сы пайдалануға берілді.

1945 жылы технологиялық қондырғылардың, тұрғын үйдің, жалпы зауыттық және мәдени-тұрмыстық мақсаттағы нысандардың құрылысы кең ауқымда жүргізілді. Пешной аралындағы нысандардың, зауыттағы Пешной ар. мұнай құбырының, мұнай қабылдауға арналған зауыттан тыс резервуарлық парктің құрылысы тездетілді. Технологиялық қондырғыларды монтаждау, зауыт асханасын, өрт депосын, зауыт басқармасының және химиялық зертхананы салу жұмыстары қарқынды жүргізілді.

Зауыт және жұмысшылар мен қызметкерлерге арналған жаңа жабдықталған қалашықтың құрылысына 18 ай жұмсалды.

*Гудри қондырғысының операторлық бөлмесі
Операторная установки Гудри*

помещения, пять двухквартирных коттеджей для иностранных специалистов и два карьера нерудных материалов. План первого года строительства завода был выполнен на 144%.

1944 год на строительстве стал решающим. Были построены ТЭЦ, водозабор, водовод, очистные сооружения, канализационные и теплофикационные сети, жилые дома в жилгородке. Возводились технологические установки. С первых чисел декабря на водозаборе, ТЭЦ и системах водоснабжения и канализации началось комплексное испытание оборудования и проведение пусконаладочных работ.

1 января 1945 была введена в эксплуатацию заводская ТЭЦ.

В 1945 году строительство технологических установок, жилья, объектов общезаводского и культурно-бытового назначения велось широким фронтом. Форсировалось строительство объектов на острове Пешном, нефтепровода с о. Пешного на завод, внезаводского резервуарного парка для приема нефти. Напряженно велись работы по монтажу технологических установок, строительству столовой завода, пожарного депо, заводоуправления и химической лаборатории.

Строительство завода вместе с новым благоустроенным городком для рабочих и служащих заняло 18 месяцев.

*Гидроаппарату қондырғысының колонналары. 1946 ж.
Блок колонн ГФУ. 1946 г.*

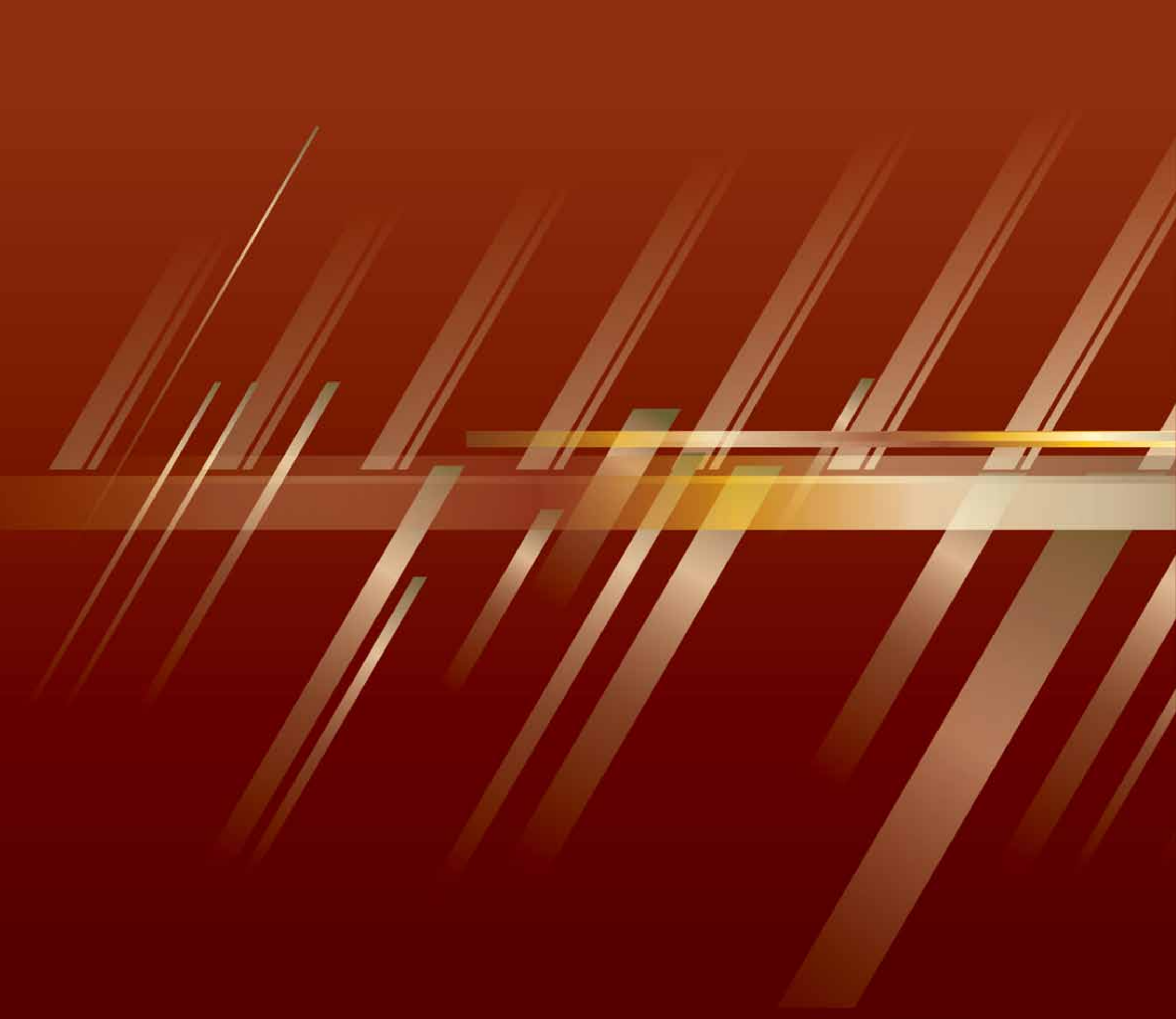

*Стахановец А. Г. Денисюк пеш тұрбаларын тазалауда. 1947 ж.
Стахановец А. Г. Денисюк за чистой печных труб. 1947 г.*

Гудри қондырғысы
Установка Гудри

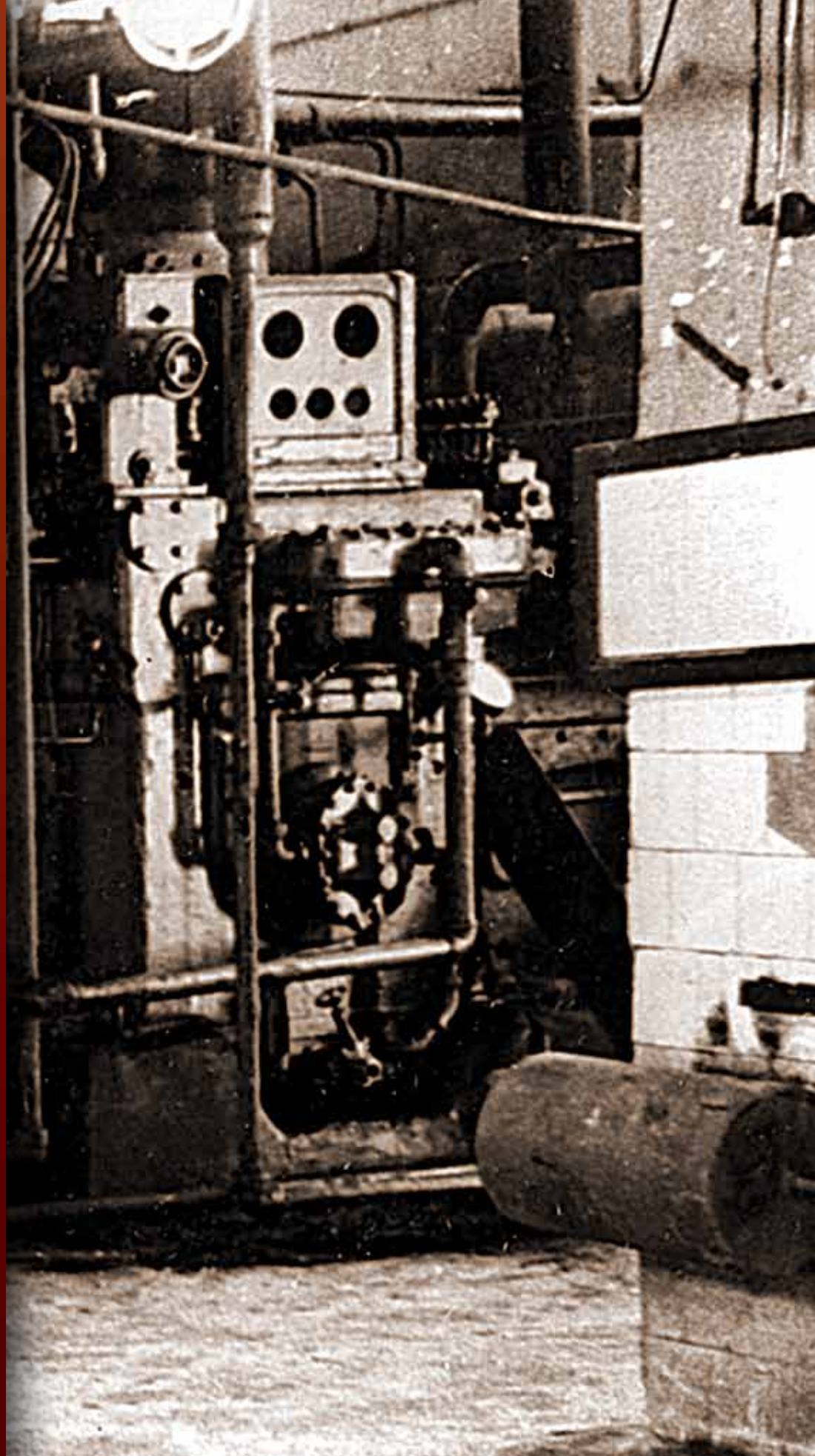

3

Бөлім
Раздел

1945–1968 жж/гг
Соғыстан кейінгі
жылдардағы зауыт

**Завод
в послевоенные
годы**

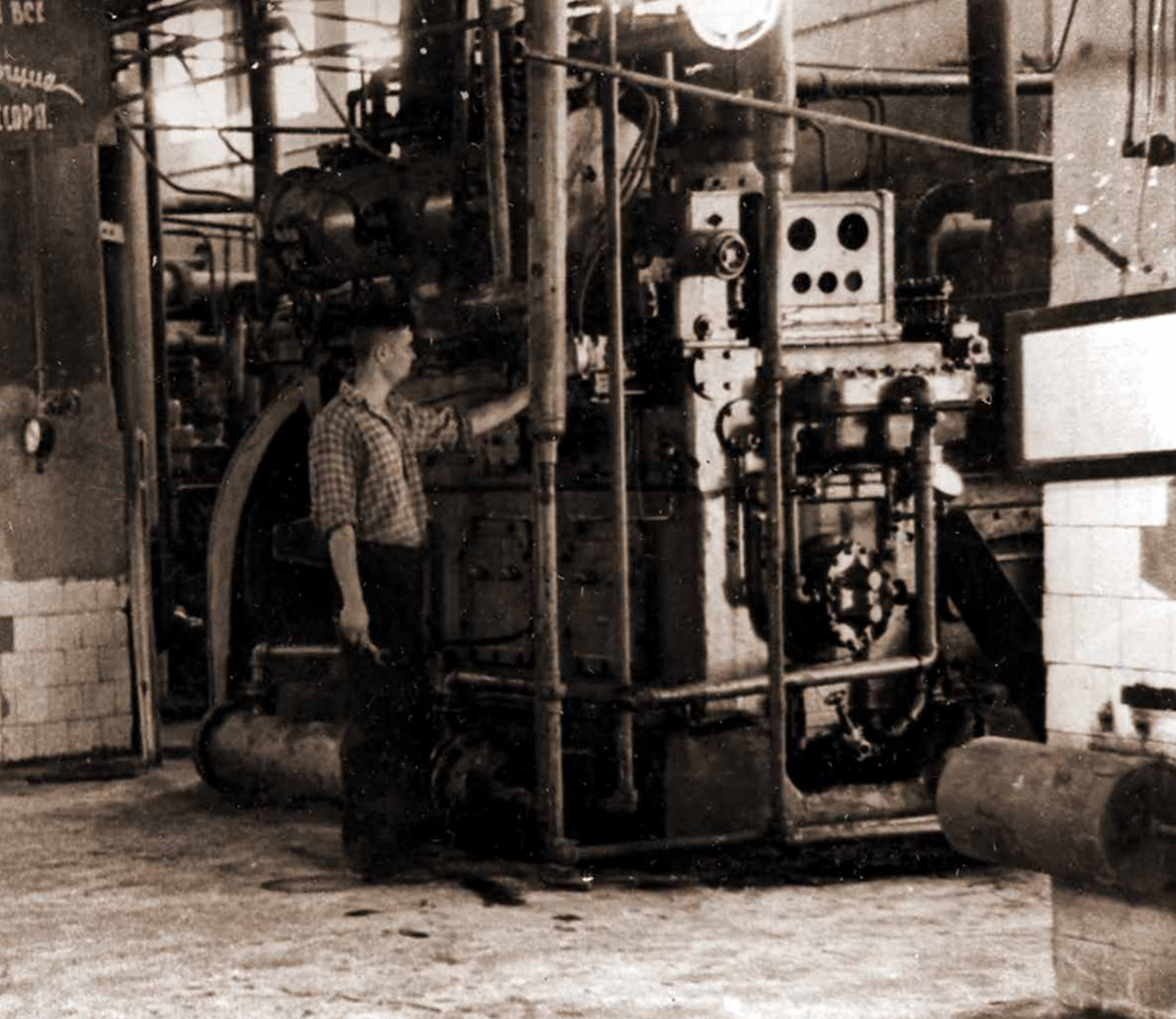

1945 жылдың 8 қыркүйегінде №441 мұнай өңдеу зауытының алғашқы өнімі – автокөлік бензинін шығарып, қазақстандық мұнай өңдеу саласының туылуын білдірді. Зауыттың алғашқы өндірістік қуаты жылына 800 мың тонна мұнай өңдеуді құрады. Зауыт ең басынан мотор және қазан жанармайларын шығарып, жанармай саласы жағынан дамыды.

8 сентября 1945 года нефтеперерабатывающий завод №441 выдал первую продукцию – автомобильный бензин и знаменовал рождение казахстанской нефтепереработки. Первоначальная мощность завода составляла 800 тысяч тонн переработки нефти. Также сырьем стал привозной бакинский дистиллят. С самого начала завод развивался по топливному варианту с выпуском моторных и котельных топлив.

3 1945–1968 жж/гг

**Соғыстан кейінгі
жылдардағы зауыт**

**Завод в послевоенные
годы**

1945 жылдың 8 қыркүйегі – зауыт пен қазақстандық мұнай өңдеу саласының туған күні.

Мемлекеттік комиссияның шешімімен, бұл күн өнеркәсіптік өнім өндірісінің басталған күні ретінде белгіленді.

1945 жылдың 1 қазанынан бастап 17 қарашасына дейінгі кезеңде Мемлекеттік комиссия зауыты өнеркәсіптік қолданысқа енгізуге қабылдау жүргізді. Оның қосылуынан бастап, Гурьев облысы индустриалды орталық мәртебесіне ие болды.

№441 зауыттың 1945 жылғы құрамы

- Пешной аралындағы бас шикізатты қабылдау базасы.
- Сорғы станциялары бар ыдыстардың шикізат парктері.
- «Петрико» электр тұзсыздандыру қондырғысы.
- Ыдыстардың оперативті паркімен құрамдастырылған крекинг қондырғысы.
- ГУДРИ каталитикалық крекинг және тазалау қондырғысы, ыдыстар оперативті паркімен бірге.
- Газофракциялық қондырғы, оперативті паркпен бірге.

8 сентября 1945 года – день рождения завода и день рождения казахстанской нефтепереработки.

Этот день решением Государственной комиссии, определен, как начало производства промышленной продукции.

В период с 1 октября по 17 ноября 1945 года Государственная комиссия производила приемку завода в промышленную эксплуатацию. С его пуском Гурьевская область обрела статус индустриального центра.

Состав завода №441 в 1945 году

- Главная приемная база сырья на острове Пешной.
- Сырьевые парки емкостей с насосными.
- Электрообессоливающая установка «Петрико».
- Комбинированная крекинг установка с оперативным парком емкостей.
- Установка каталитического крекинга и очистки ГУДРИ, с оперативным парком емкостей.
- Газофракционирующая установка, с оперативным парком.

Ол кезде зауыт құрамына 17 өнеркәсіптік нысан, оның ішінде барлық қосалқы нысандар мен Жилгородок деп аталған тағы бір елді мекен кірді.

В состав завода тогда входили 17 промышленных объектов, включая вспомогательные объекты и один населенный пункт, именуемый Жилгородком.

*Операторлар М. Бердиев,
М. Адеков, Ф. Мұхамбетов.
1959 ж.*

*Операторы М. Бердиев,
М. Адеков, Ф. Мұхамбетов.
1959 г.*

- Күкірт қышқылды алкилдеу қондырғысы, қышқыл-сілтілік шаруашылықпен және оперативті паркпен бірге.
- Энергетикалық шаруашылық (ЖЭО, электр желілері, қосалқы станциялар және т.б.).
- Сумен жабдықтау және өнеркәсіптік кәріз жүйесі.
- Тауарлық шаруашылық.
- Жөндеу-механикалық базасы.
- Қойма шаруашылығы (3 қойма құрамында).
- Орталық зауыттық химиялық зертхана.
- Әкімшілік мақсаттағы ғимараттар тобы.
- Өртке қарсы құрылыстар.
- Байланыс және дабыл жүйесі.
- «Жилгородок» ықшам ауданы.

Ол кезде зауыт құрамына 17 өнеркәсіптік нысан, оның ішінде барлық қосалқы нысандар мен Жилгородок деп аталған тағы бір елді мекен кірді. Технологиялық құрылғылар негізгі нысан болып саналды: термиялық крекинг және мұнайды тікелей айдау блоктарымен құрамдастырылған қондырғы, каталикалық крекинг және тазалау қондырғысы (ГУДРИ), газофракциялық қондырғы және күкірт қышқылды алкилдеу қондырғысы. Сол 1945 жылы мұнайды өңдеу бойынша бірінші қондырғының қосылуымен бірге орталық зауыттық зертхана да қызмет ете бастады.

Термиялық крекинг және мұнайды тікелей айдау блоктарымен құрамдастырылған қондырғы 1945 жылдың қазанында пайдалануға берілді.

Қондырғының жобалық қуаттылығы алдын ала екі айдау сынағынан өтіп, 340 мың тн/жыл құрады. Шикізат бойынша орта тәуліктік өнімділігі – 1140 тн/тәул, жобалық көрсеткіштерінде – 1160 тн/тәул. Тұрақтандырылған бензиннің тәуліктік өндіріліп шығарылуы 425 – 478 тоннаны құрады. Қондырғының іске қосылуы цех басшысы П.П. Сауриннің басшылығымен жақсы нәтижелерге қол жеткізді. Инженерлік-техникалық қызметкерлерден оның көмекшілері арасында №1 цехтың болашақ басшысы И.Ф. Бескровный болды. Іске қосуға аға операторлар А.Е. Аболдов, Н.М. Бойко, И. Исказиев, М. Мұхтаров, В.И. Сорокин, М. Улубовов; операторлар М.Ф. Атамонова, В.А. Гаврилова, М.П. Кошкина (Логвиненко); сорғышылар В. Аничкин, О.А. Колосова, Ф. Никифорова және тағы басқалар қатысты. Алғашқы іске қосу кезеңінің нәтижелері зауытта еңбек етушілердің зауыттың барлық цехтарының қуатын меңгеруін жеделдетуге жігер берді.

- Установка серно-кислотного алкилирования с кислотнo-щелочным хозяйством и оперативным парком.
- Энергетическое хозяйство (ТЭЦ, электросети, подстанции и т.д.).
- Водоснабжение и промканализация.
- Товарное хозяйство.
- Ремонтно-механическая база.
- Складское хозяйство (в составе 3-х складов).
- Центральная заводская химическая лаборатория.
- Группа зданий административного назначения
- Противопожарные сооружения.
- Связь и сигнализация.
- Микрорайон «Жилгородок».

В состав завода тогда входили 17 промышленных объектов, включая вспомогательные объекты и один населенный пункт, именуемый Жилгородком. Основными объектами считались технологические установки: комбинированная установка с блоками термического крекинга и прямой перегонки нефти, установка каталитического крекинга и очистки (ГУДРИ), газофракционирующая установка и установка сернокислотного алкилирования. В том же 1945 году с пуском первой установки по переработке нефти начала функционировать центральная заводская лаборатория.

Комбинированная установка с блоками термического крекинга и прямой перегонки нефти была пущена в эксплуатацию в октябре 1945 года.

Проектная мощность установки, предварительно пройдя два пробных пробега, составляла 340 тыс. тн/год. Суточная выработка стабилизированного бензина составляла 425 – 478 тонн. Пуск установки был проведен с наилучшими результатами под руководством начальника цеха П.П. Саурин. В числе его помощников из инженерно-технических работников был И.Ф. Бескровный, будущий начальник цеха № 1. В пуске приняли участие старшие операторы А.Е. Аболдов, Н.М. Бойко, И. Исказиев, М. Мухтаров, В.И. Сорокин, М. Улубовов; операторы М.Ф. Атамонова, В.А. Гаврилова, М.П. Кошкина (Логвиненко); насосчики В. Аничкин, О.А. Колосова, Ф. Никифорова и многие другие. Результаты первого пускового периода воодушевили трудящихся завода на ускорение освоения мощности всех цехов завода.

ГМӨЗ директоры А. Ф. Кабанов бірінші май шеруінде зауыттықтар сабын бастап келе жатыр. 1955 ж.
Директор ГНПЗ А. Ф. Кабанов возглавляет колонну заводчан на Первомайской демонстрации. 1955 г.

Бақылау және өлшеу аспаптарының инженерлері П. Сегида мен Е. Тарабрин
Инженеры КИП П. Сегида и Е. Тарабрин

Жендеу-механикалық цехының дәнекерлеушілері. 1958 ж.
Сварщики ремонтно-механического цеха. 1958 г.

Жөндеу-механикалық цех, Сергей Бакшутов бригадасының ұжымы. 1959 ж.
Коллектив бригады Сергея Бакшутова ремонтно-механического цеха. 1959 г.

ГУДРИ каталитикалық крекинг қондырғысында жөндеу және іске қосу жұмыстары 1945 жылы қыркүйек айының аяғында жүзеге асырылды.

Ол уақытқа қарай пештердің, буды қатты ысытқыштардың, дистилляция жүйесінің, крекингтік жүйе мен жылу тасығышы – ерітілген тұздың айналысымен тазарту жүйесінің жұмысын алдын ала жөндеуді қамтитын барлық дайындық іс-шаралары өткізіліп болды. 30 дана сорғы жабдығын сыннан өткізу жүргізілді, турбокомпрессор сыналды, 9 реакторда катализаторлар жүргізілді.

Начало пусконаладочных работ на установке каталитического крекинга ГУДРИ было осуществлено в конце сентября 1945 года.

К тому времени были проведены все подготовительные мероприятия с предварительной наладкой работы печей, пароперегревателей, системы дистилляции, крекинговой системы и системы очистки с циркуляцией теплоносителя – расплавленной соли. Произведена обкатка насосного оборудования – 30 ед., испытан турбокомпрессор, произведена загрузка катализаторов в 9 реакторах.

*Жөндеу-механикалық цех такелажшыларының бригадасы
Бригада такелажников ремонтно-механического цеха*

Қондырғыны біржолата іске қосу және технологиялық режимге шығару 1946 жылдың бас кезіне келді.

ГУДРИ қондырғысы 40-жылдардың аяқ жағында жоғары автоматтандырылған, авиациялық бензин мен дизель отыны компоненттерін өндіретін, каталикалық үдерістердегі заманауи технологиялық жүйені көрсетті.

Шикізат қондырғысының өнімділігі жылына 346 мың тоннаны құрады. Қондырғының шикізаты Бақуден әкелінген дистиллят, кейін жергілікті ембілік мұнайдан жасалған дистиллят болды.

Окончательный пуск и вывод на технологический режим установки датирован началом 1946 года. Установка ГУДРИ представляла в конце 40-х годов высокоавтоматизированную, современную технологическую систему с каталитическими процессами с производством компонентов авиационного бензина и дизельного топлива.

Производительность установки по сырью составляла 346 тыс. тонн в год. Сырьем установки являлся привозной бакинский дистиллят, затем дистиллят из местной эмбинской нефти.

ГУДРИ каталикалық крекинг қондырғысында жөндеу және іске қосу жұмыстары 1945 жылы қыркүйек айының аяғында жүзеге асырылды.

Строительство и начало пусконаладочных работ на установке каталитического крекинга ГУДРИ было осуществлено в конце сентября 1945 года.

Жұмыс ауысымынан кейін
После рабочей смены

Директор А.Ф. Кабанов басқарма жұмысшыларының арасында
Директор А.Ф. Кабанов среди работников управления

Жылу электр станциясының ұжымы
Коллектив ТЭЦ

Газофракциялық қондырғы ГУДРИ каталикалық крекинг қондырғысын технологиялық режимге шығарғаннан кейін қолданысқа енгізілді.

Бастапқы кезеңде қондырғының барлық компрессорлары сыннан өткізілді, газофракциялық жүйенің айналысы жүргізілді.

Газофракциялық қондырғыға арналған шикізат ретінде тұрақсыз авиациялық компонент және ГУДРИ каталикалық крекинг және тазалау қондырғысынан алынған майлы газ, АТ құрамдастырылған қондырғысының жылу крекинг блогынан дебутанизатордың сұйық айдауы қолданылды, шикізат бойынша жалпы өнімділігі – жылына 325 мың тонна.

Қондырғыда жылына – 83,8 мың тонна авиациялық компонент, 52,6 мың бутан-бутилен фракциясы, 6,8 мың тонна изобутан, құрғақ отын газы өндірілді.

Негізгі технологиялық қондырғылардың іске қосу операциялары барлық қиындықтарға қарамастан сәтті өтті. 1945 жылдың қыркүйегіне қойылған зауыт бойынша бекітілген алғашқы өндірістік бағдарлама орындалды: жалпы өнім бойынша 109,1%, автобензин өндірісі бойынша 112,9%.

Күкірт қышқылды алкилдеу қондырғысы қолданысқа 1946 жылда енгізілді.

Оның шикізат бойынша өнімділігі жылына 52,4 мың тоннаны құрады.

Қондырғы өнімнің келесі түрлерін шығарды:

- авиациялық алкилбензин – жылына 34,3 мың тонна;
- автобензин компоненті – жылына 3,8 мың тонна;
- пайдаланылған бутан-бутилен фракциясы – жылына 12,7 мың тонна;
- пропан – жылына 0,68 мың тонна.

Газофракционирующая установка была введена в эксплуатацию после вывода на технологический режим установки каталитического крекинга ГУДРИ.

На начальном этапе была произведена обкатка всех компрессоров установки, проведена циркуляция газофракционирующей системы.

Сырьем для газофракционирующей установки был нестабильный авиационный компонент и жирный газ с установки каталитического крекинга и очистки ГУДРИ, жидкий отгон дебутанизатора с блока термического крекинга комбинированной установки АТ, общей производительностью по сырью – 325 тыс. тонн в год.

На установке производили авиационный компонент – 83,8 тыс. тонн в год, бутан-бутиленовую фракцию – 52,6 тыс. тонн в год, изобутан – 6,8 тыс. тонн в год, сухой топливный газ.

Пусковые операции основных технологических установок, несмотря на все трудности, прошли успешно. Утвержденная по заводу первая производственная программа, датированная сентябрем 1945 года, была выполнена: по валовой продукции – на 109,1%, по производству автобензина – на 112,9%.

Установка серноокислотного алкилирования была введена в строй в 1946 году.

Ее производительность по сырью составляла 52,4 тыс. тонн в год.

Установка вырабатывала следующие виды продукции:

- авиационный алкилбензин – 34,3 тыс. тонн в год;
- компонент автобензина – 3,8 тыс. тонн в год;
- отработанная бутан-бутиленовая фракция – 12,7 тыс. тонн в год;
- пропан – 0,68 тыс. тонн в год.

1946 жылы 23 ақпанда «Правда» газетінде №441 зауытының құрылысқа азат қатысушыларын медаль ордендермен марапаттау туралы КСРО Жоғарғы Кеңес Төралқасының Қаулы жарияланды.

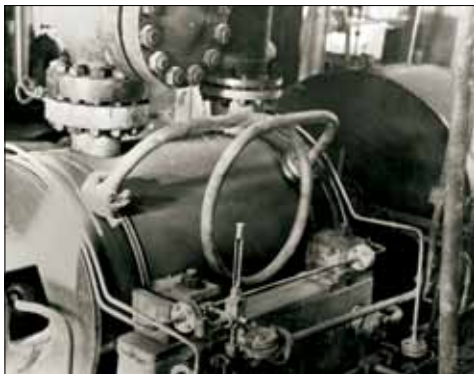
23 февраля 1946 года в газете «Правда» был опубликован Указ Президиума Верховного Совета СССР о награждении орденами и медалями отличившихся участников строительства завода №441.

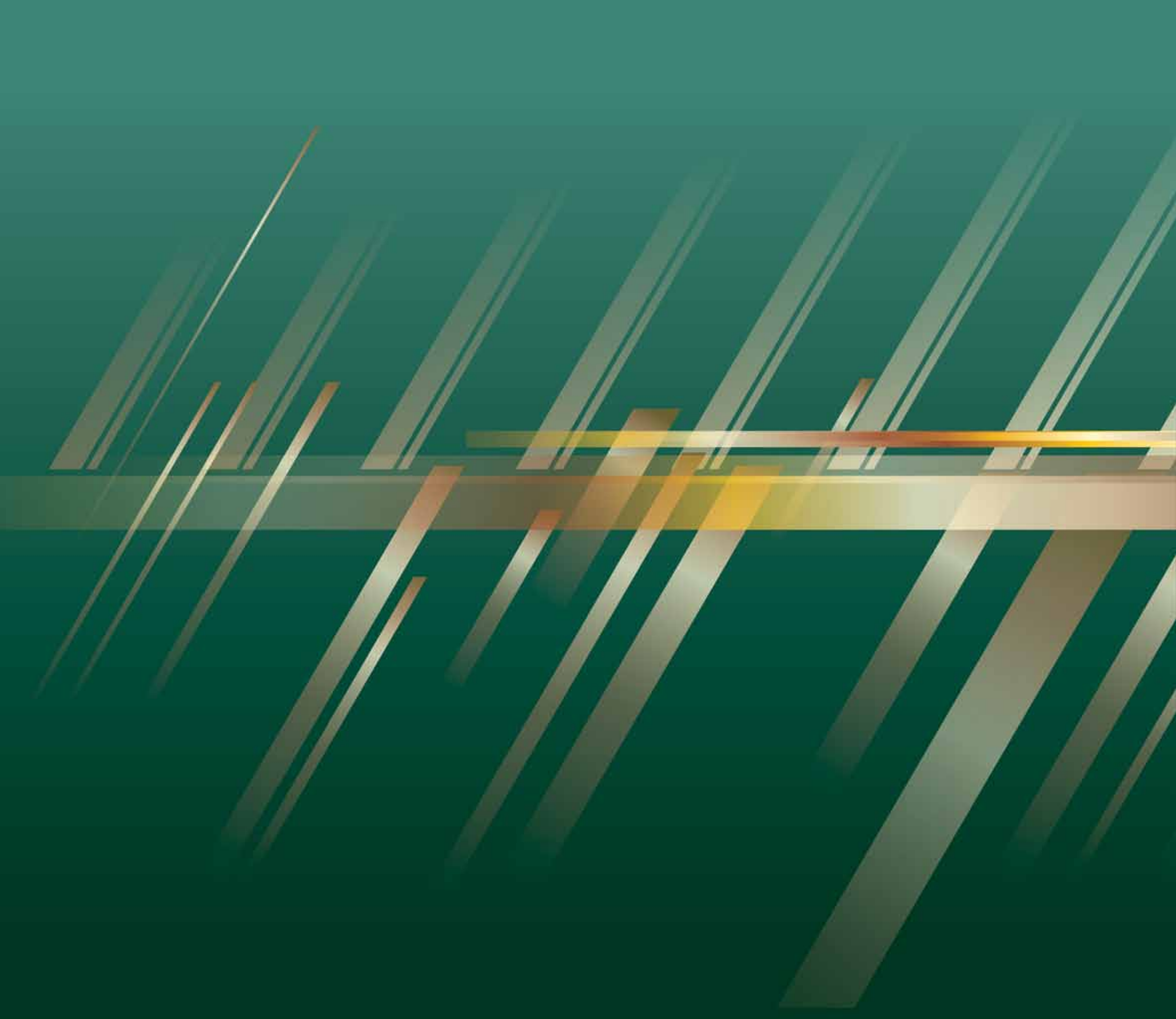

Зауыттың партия конференциясының делегаттары. 1965 ж.
Делегаты партийной заводской конференции. 1965 г.

Зауыт техникалық кеңесінің отырысы
Заседание технического совета завода

4

Бөлім
Раздел

**Зауытқа
арналған шикізат**

**Сырьё
для завода**

1952 жылы №441 зауыт ресми түрде Гурьев мұнай өндіру зауыты (ГМӨЗ) болып қайта аталды.

В 1952 году завод №441 был официально переименован в Гурьевский нефтеперерабатывающий завод (ГНПЗ).

53

737-6302

4 Зауытқа арналған шикізат

Сырьё для завода

1960 жылдан бастап зауыт Ембі кен орнынан ауыр шайырлы мұнайды өңдеуді арттырды. 60-жылдардан кейін жергілікті кен орындарының мұнайы қайта өңдеу көлемінің 35-40%-ын құрады. Осындай қатынастағы мұнай өңдеу жағдайында 22%-ға дейін авиациялық бензин (жүзоктанды), 32,5% автобензин, 11% құрғақ газ және 27%-дан артық қазандық отынын алып отырды.

1961 жылы Гурьев МӨЗ келесі кен орындарынан төмендегідей қатынаста мұнай өңдеген:

- шығыс – 36,3%;
- ембі – 36,9%;
- түркімен – 26,8%.

1961 жылы мұнай өңдеудің жалпы көлемі іс жүзінде жылына 1 108 458 тоннаны құрады.

С 1960 года завод увеличил переработку тяжелой смолистой нефти с месторождения Эмба. После 60-х годов нефть с местных месторождений составляла уже 35-40% от объема переработки. При переработке нефти в таком соотношении получали до 22% авиационного бензина (стооктанового), 32,5% автобензина, сухого газа – 11% и котельного топлива более 27%.

В 1961 году на Гурьевском НПЗ перерабатывали нефть со следующих месторождений в соотношении:

- восточная – 36,3%;
- эмбинская – 36,9%;
- туркменская – 26,8%.

Фактический, общий объем переработки нефти в 1961 году составил 1 108 458 тн/год.

H0-6.

Ембі кен орнының мұнайшылары мұнай шығаруда
Нефтяники Эмбинского месторождения добывают нефть

1964 жылдың 20 тамызындағы №897 шартқа сәйкес, Гурьев МӨЗ-да мұнайдың келесі үлгілері ұсынылды:

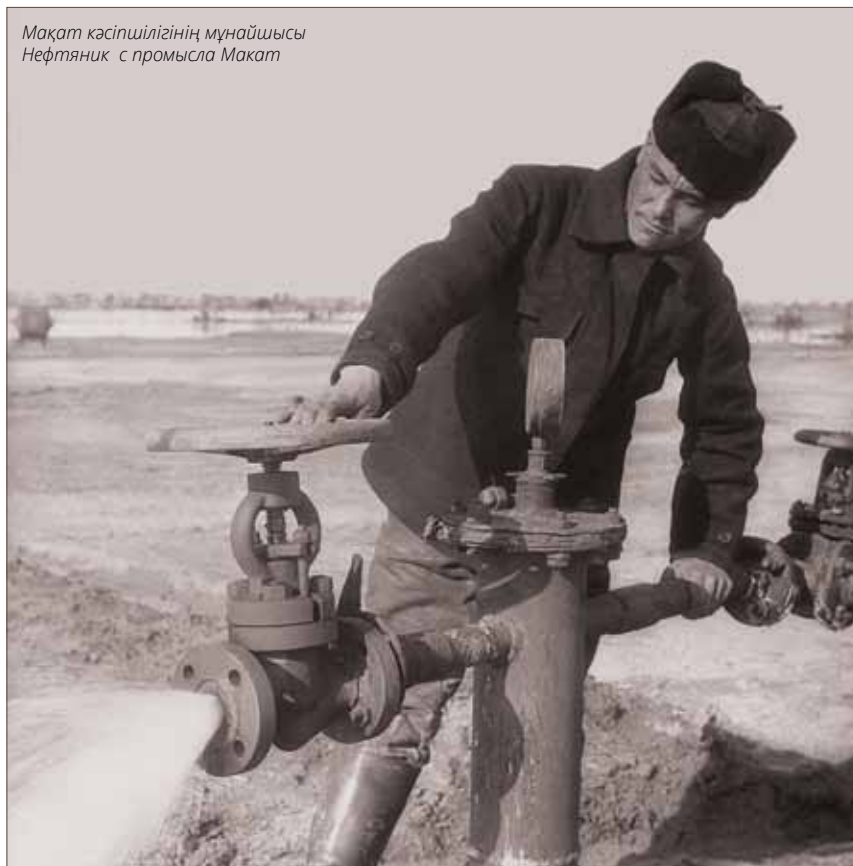
1. Прорва мұнайы.

2. Ембі мұнайы, ол Тереңөзек кен орны Қаратон кәсіпорнының 90% IV-ші сұрыпты шайырлы ембі мұнайы және 10% прорва мұнайының қоспасы болып табылды.

Гурьев МӨЗ кеңейту және қайта жаңғырту жобалық тапсырмасының негізінде зауытта Ембі және Прорва мұнайының қоспасын 65%-ға 35% қатынасында өңдеу қарастырылды.

Ембі және Прорва мұнайының қоспасы күкіртті (күкірт – 1,27%), шайырлы (силикагель шайырлары – 7,0%, асфальтендер – 1,67%, кокстенуі – 3,10%), парафиндік (парафиндердің құрамы – 2,93%) болып табылады. Қоспаның құрамындағы ашық фракциялар 69,4%-ды құрайды.

*Мақат кәсіпшілігінің мұнайшысы
Нефтяник с промысла Мақат*

Согласно договору №897 от 20 августа 1964 года на Гурьевском НПЗ были представлены следующие образцы нефти:

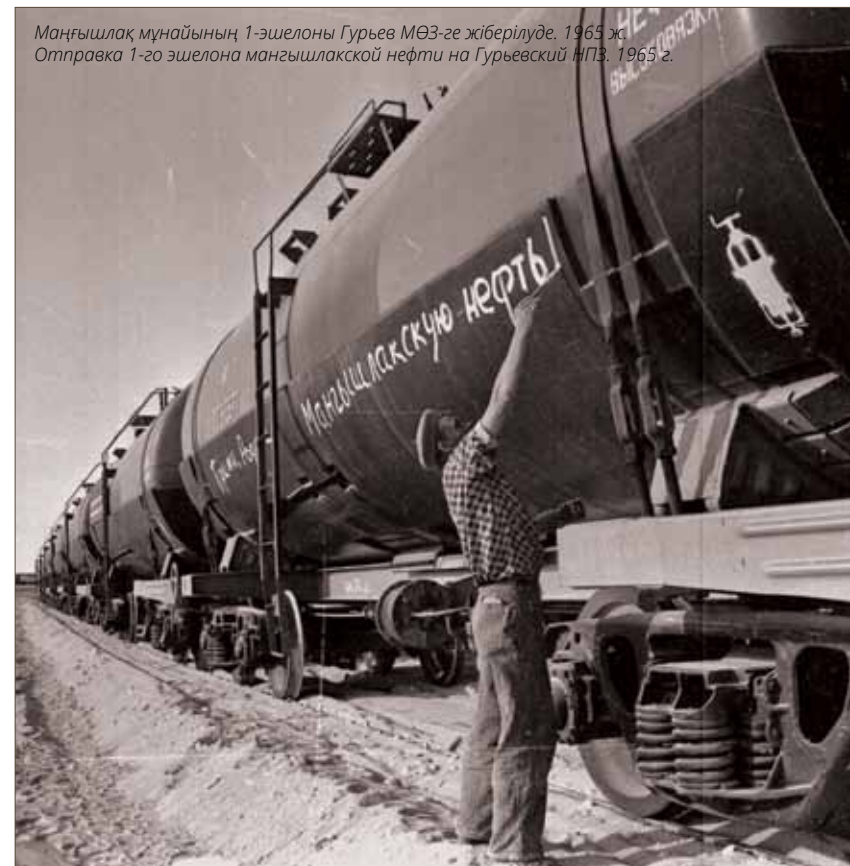
1. Прорвинская нефть.

2. Эмбинская нефть, представляющая собой смесь 90% смолистой эмбинской нефти IV-го сорта с промысла Каратон месторождения Терен-Узек и 10% прорвинской нефти.

На основании проектного задания по расширению и реконструкции Гурьевского НПЗ, на заводе была предусмотрена переработка смеси эмбинской и прорвинской нефти в соотношениях 35% на 65%.

Смесь эмбинской и прорвинской нефти является сернистой (серы - 1,27%), смолистой (смолянистые силикагелевые - 7,0%, асфальтеновые - 1,67%, коксуемость - 3,10%), парафинистой (содержание парафинов – 2,93%). Содержание светлых фракций в смеси составляло 69,4%.

*Маңғышлақ мұнайының 1-эшелоны Гурьев МӨЗ-ге жіберілуде. 1965 ж.
Отправка 1-го эшелона мангышлакской нефти на Гурьевский НПЗ. 1965 г.*

№2 цехтың операторлары солдан оңға қарай: А. Бойко, У. Досанов, Г. Кнашкина, К. Сергеев. 1959 ж.

Операторы цеха №2 слева направо: А. Бойко, У. Досанов, Г. Кнашкина, К. Сергеев. 1959 г.

1965 жылдың 10 маусымында алдын ала өнеркәсіптік айдаулар жүргізу үшін, Гурьев мұнай өңдеу зауытына темір жол арқылы Маңғышлақ мұнайының бірінші эшелоны жіберілген болатын. Осындай жалпы саны үш айдау жасалды.

Маңғышлақ кен орындарынан зауытқа мұнай қабылдау және өңдеудің ресми басталған күні 1965 жылдың 13 шілдесі саналады.

Гурьев МӨЗ кеңейту және қайта жаңғырту жобалық тапсырмасының негізінде зауытта Маңғышлақ мұнайының қоспасын қайта өңдеу қарастырылды, оған өзендік XV және XVI горизонттарының және жетібайлық X горизонт мұнайларының 50-ден 50-ге қатынасында қоспасы кірді.

Физикалық-химиялық сипаттары бойынша мұнай қоспасы аз күкіртті және жоғары парафинді болып табылды. Маңғышлақ мұнайының қоспасынан автомобиль бензині, дизельдік отындардың фракциялары (шығарылымы мұнайға 50,5 – 60% құрады), түрлі маркалы мазуттардың МЕМСТ талаптарына жауап беретін 100 және 200 маркалы жағатын мазуты алынды.

*Мұнайды бастапқы өңдеу цехы
Цех первичной переработки нефти*

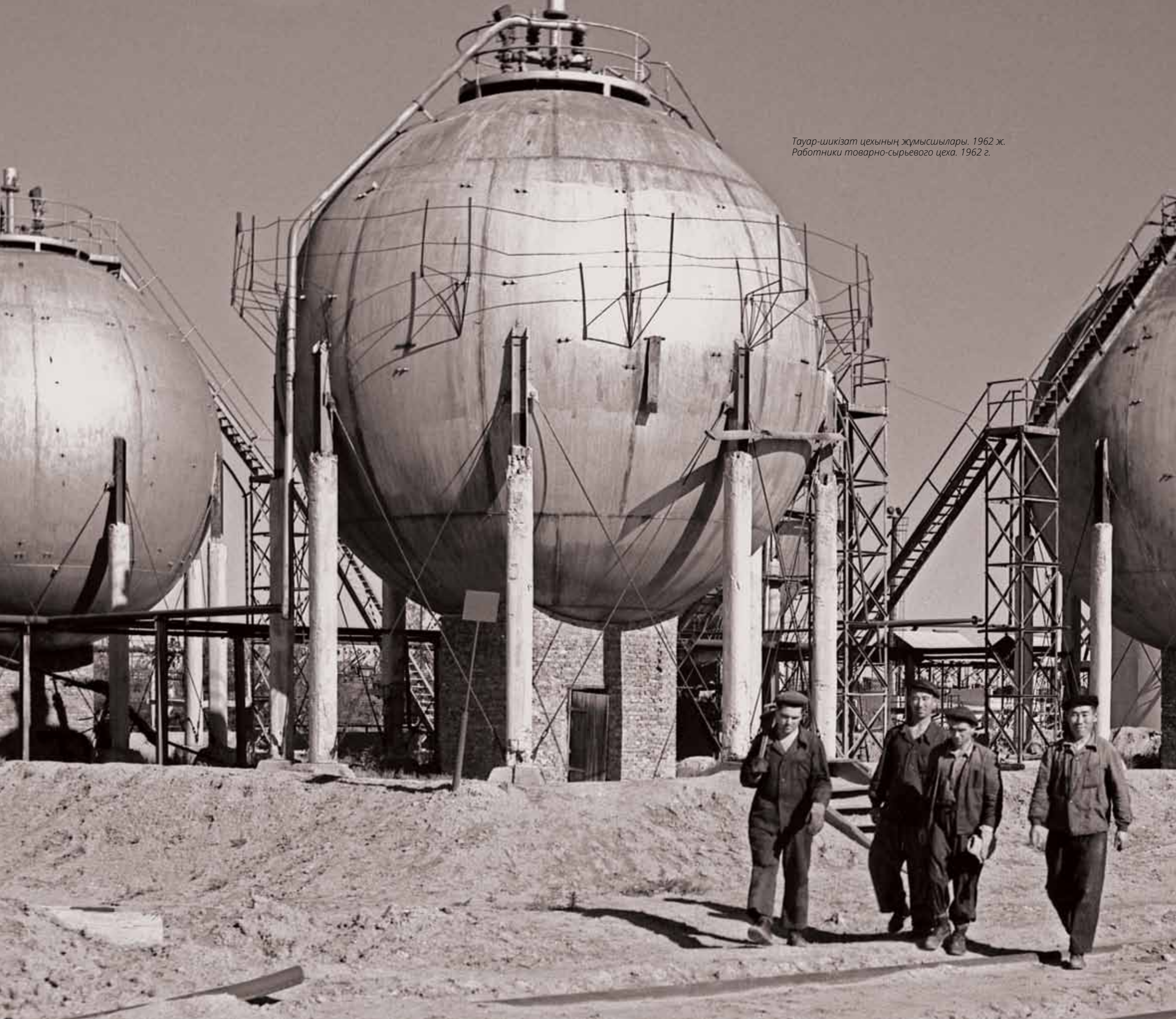

10 июня 1965 года первый эшелон с мангышлакской нефтью был отправлен по железной дороге на Гурьевский нефтеперерабатывающий завод для проведения предварительных промышленных пробегов. Всего таких пробегов было три. Официальной датой начала приемки и переработки нефти с мангышлакских месторождений на заводе считается 13 июля 1965 года.

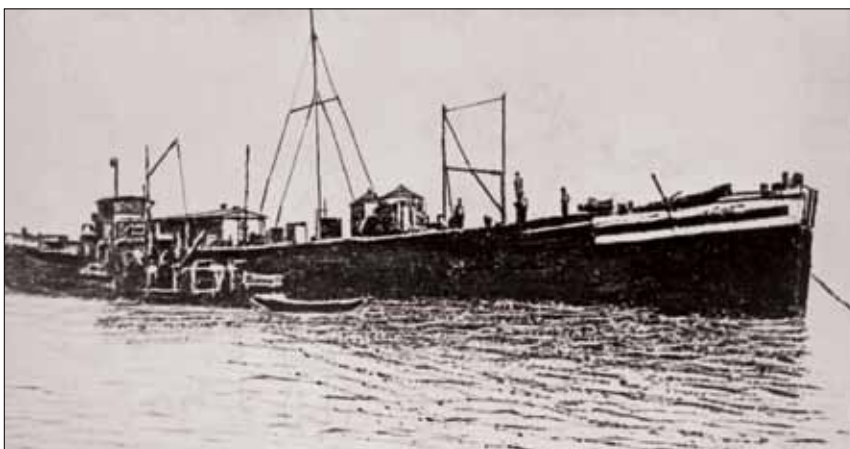
На основании проектного задания по расширению и реконструкции Гурьевского НПЗ, на заводе была предусмотрена переработка смеси мангышлакской нефти, в которую вошли узеньская нефть XV и XVI горизонтов и жетыбайская нефть X-го горизонта в соотношении смеси 50 на 50.

По физико-химическим характеристикам смесь нефти являлась малосернистой и высокопарафинистой. Из смеси мангышлакской нефти были получены компоненты автомобильного бензина, фракций дизельных топлив (выход составлял 50,5-60% на нефть), топочный мазут марок 100 и 200, отвечающие требованиям ГОСТ стандарта на мазуты разных марок.

*Тауар-шикізат цехының жұмысшылары. 1962 ж.
Работники товарно-сырьевого цеха. 1962 г.*

1961 жылы мұнай өңдеудің жалпы көлемі іс жүзінде жылына 1 108 458 тоннаны құрады.

Фактический, общий объем переработки нефти в 1961 году составил 1 108 458 тн/год.

НЕФТЬ
ВЫСОКОВОДСКАЯ

ПОСТРОЕН
26-IV-1965
ЖДАНОВ З-О ТЯЖМА

СССР
[Hammer and sickle symbol]

25

60Т

773-0727

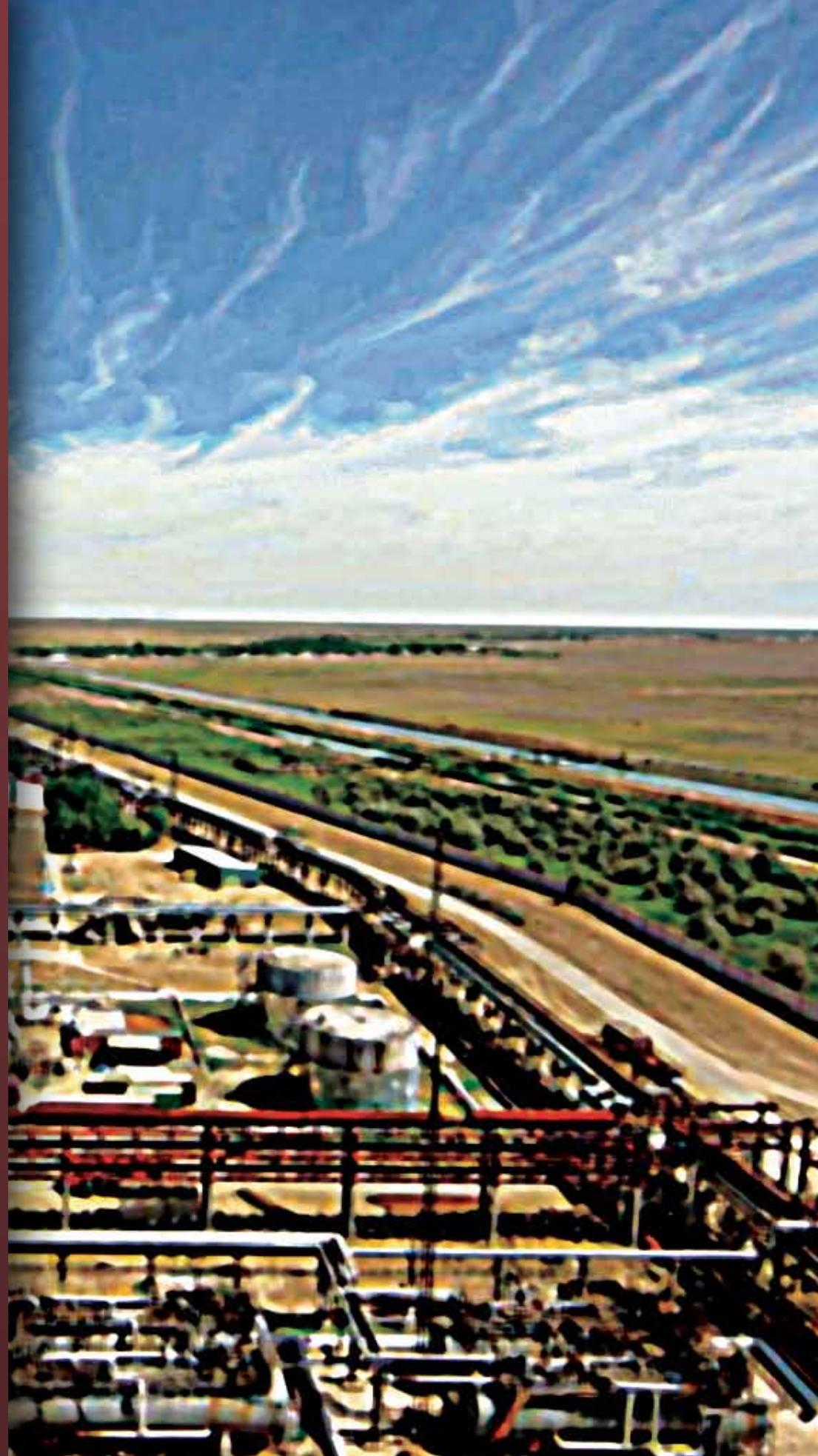

5

Бөлім
Раздел

**1969–1971 жж.
Жаңартудың
бірінші кезеңі**

**1969–1971 гг.
Первый этап
модернизации**

1970 жылы Қазақстан КП ОК Хатшысы Дінмұхаммед Қонаевтың және Қазақ КСР Министрлер кеңесінің төрағасы Байкен Әшімовтың қолымен Қазақстан КП ОК және Қазақ КСР Министрлер кеңесінің №313 Қаулысымен Гурьев мұнай өңдеу зауытына В.И. Лениннің аты берілді.

В 1970 году Постановлением ЦК КП Казахстана и Совета Министров Казахской ССР №313 за подписью Секретаря ЦК КП Казахстана Динмухаммеда Кунаева и Председателя Совета Министров КазССР Байкена Ашимова Гурьевскому нефтеперерабатывающему заводу было присвоено имя В.И. Ленина.

5 1969–1971 жж.

Жаңартудың бірінші кезеңі

1969–1971 гг.

Первый этап модернизации

1969 жылдың тамызында АВТ-ЭТҚ мұнайды атмосфералық өңдеу және мазутты вакуумды қайта айдау технологиялық қондырғысы қолданысқа енгізілді. Бас жобалаушысы – «Азгипронефтехим» институты (Баку қ.). Қондырғы жылына үш миллион тоннаға дейін Маңғышлақ және Мартыши мұнайларының қоспасын дайындауға және өңдеуге арналған болатын. Ол алдыңғы қондырғының қуаттылығынан 4 есе артық болды және неғұрлым жоғары экономикалық көрсеткішті өнім ассортиментін едәуір кеңейтуге мүмкіндік берді. АВТ-ЭТҚ қондырғысының бірінші өнімдері автобензин, дизель отыны, уайт-спирит, вакуумды дистиллят, мазут пен гудрон болды. АВТ-ЭТҚ қондырғысының пайдалануға берілуі Гурьев МӨЗ тарихында зауыттың 1945 жылы алғашқы ашылуымен салыстыруға келетін маңызды оқиға болды. Маңғышлақ кен орындарынан мұнайдың шектеусіз жеткізілімі және халық шаруашылығының мұнай өнімдеріне қажеттілігінің арта түсуі мұнай өңдеу өнеркәсібінің дамуы үшін зауытқа үлкен перспективалар ашты.

В августе 1969 года была введена в строй технологическая установка атмосферной переработки нефти и вакуумной перегонки мазута ЭЛОУ-АВТ. Генеральный проектировщик – институт «Азгипронефтехим» (г. Баку). Установка была предназначена для подготовки и переработки до трех млн. тонн смеси мангышлакской и мартышинской нефти в год. Она в 4 раза превышала мощность предыдущей установки, и позволяла значительно расширить ассортимент продукции с более высоким экономическим показателем. Первой продукцией на установке ЭЛОУ-АВТ были автобензин, дизельное топливо, уайт-спирит, вакуумный дистиллят, мазут и гудрон. Ввод в эксплуатацию установки ЭЛОУ-АВТ стало важным событием в истории Гурьевского НПЗ, сравнимое с первоначальным запуском завода в 1945 году. Неограниченная поставка нефти с мангышлакских месторождений и продолжающийся рост потребности народного хозяйства в нефтепродуктах открыли перед заводом большие перспективы для развития нефтеперерабатывающей промышленности.

ЭЛОУ - АВТ-3 қондырғысы
Установка ЭЛОУ - АВТ-3

Каталитикалық риформинг қондырғысы
Установка каталитического риформинга

Каталитикалық риформинг қондырғысының 1-басшысы В. Гафнер. 1971 ж.
1-й начальник установки каталитического риформинга В. Гафнер. 1971 г.

1970 жылы Қазақстан КП ОК Хатшысы Дінмұхаммед Қонаевтың және Қазақ КСР Министрлер кеңесінің төрағасы Байкен Әшімовтың қолымен Қазақстан КП ОК және Қазақ КСР Министрлер кеңесінің №313 Қаулысымен Гурьев мұнай өңдеу зауытына В.И. Лениннің аты берілді.

1971 жылдың желтоқсанында ЛГ-35-11/300-95 каталитикалық риформинг, дебутандалған бензиннің жоғарғы октанды компонентін, сутектен құралған газды және құрғақ газды алуға бағытталған қондырғысы қолданысқа берілді. Қондырғының шикізат бойынша өнімділігі жылына 300 мың тоннаны құрады.

1971 жылдың 27 желтоқсанынан бастап 1972 жылдың 22 наурызына дейін қондырғы жұмсақ режимде пайдаланылды, ал кейін жобалық қуаттылыққа нормативті мерзімнен үш ай бұрын шығарылуды көздеген жұмыстың қатаң тәртібіне көшірілді. Каталитикалық риформинг

В 1970 году Постановлением ЦК КП Казахстана и Совета Министров Казахской ССР №313 за подписью Секретаря ЦК КП Казахстана Динмухаммеда Кунаева и Председателя Совета Министров Казахской ССР Байкена Ашимова Гурьевскому нефтеперерабатывающему заводу было присвоено имя В.И. Ленина.

В декабре 1971 года была принята в эксплуатацию установка каталитического риформинга ЛГ-35-11/300-95, предназначенная для получения высокооктанового компонента дебутанизованного бензина, водородсодержащего газа и сухого газа.

Производительность установки по сырью - 300 тыс. тонн в год.

С 27 декабря 1971 года по 22 марта 1972 года установка эксплуатировалась на мягком режиме, а затем была переведена на жесткий режим работы с выведением на проектную мощность, на три месяца раньше нормативного срока.

Гурьев МӨЗ-дегі сапа белгісін «Ұлы Қазанды лайықты қарсы алу» әлеуметтік сайысының жеңімпаздары орнатуда. Солдан оңға қарай: Д. Жиенғазиев, У. Жанғалиева және А. Хамзина. 1977 ж.

Знак качества на Гурьевском НПЗ устанавливают победители соревнования «За достойную встречу Великого Октября». Слева направо: Д. Жиенгазиев, У. Жанғалиева и А. Хамзина. 1977 г.

процесін бастапқы шикізатты алдын ала сутекпен тазалаумен үйлестіру осы қондырғыда құрамында күкірті жоғары тікелей айдалатын бензин фракцияларын қайта өңдеуге және октанды саны 78-80 (моторлық әдіс бойынша) бензин компонентін алуға мүмкіндік берді.

Жоғары октанды отын өндіру мақсатымен алдын ала сутекпен тазаланатын каталикалық риформинг процесін «ВНИИНефтехим» ғылыми-зерттеу институты әзірлеген болатын. ЛГ-35-11/300-95 қондырғысының жобасы Магдебург қаласы (ГДР) Карл Либкнехт атындағы «SKL» ауыр машина жасау зауытының халықтық кәсіпорны жобалық бюросымен және Ленинград қаласы «Ленгипрогаз» институтымен бірігіп орындалды. Жобаны Гурьев МӨЗ жұмыс жағдайына ыңғайлауды Баку қаласының «Гипроазнефть» жобалау институты жүзеге асырды.

Өткен ғасырдың 60-жылдарының ортасынан бастап 80-жылдардың ортасына дейінгі кезеңде Гурьев МӨЗ мұнай өңдеу бойынша барлық технологиялық қондырғыларының үлкен техникалық қайта жабдықталуы жүзеге асырылды, бұл зауыттың қуаттылығын жылына 4,9 миллион тоннаға дейін арттыруға мүмкіндік берді.

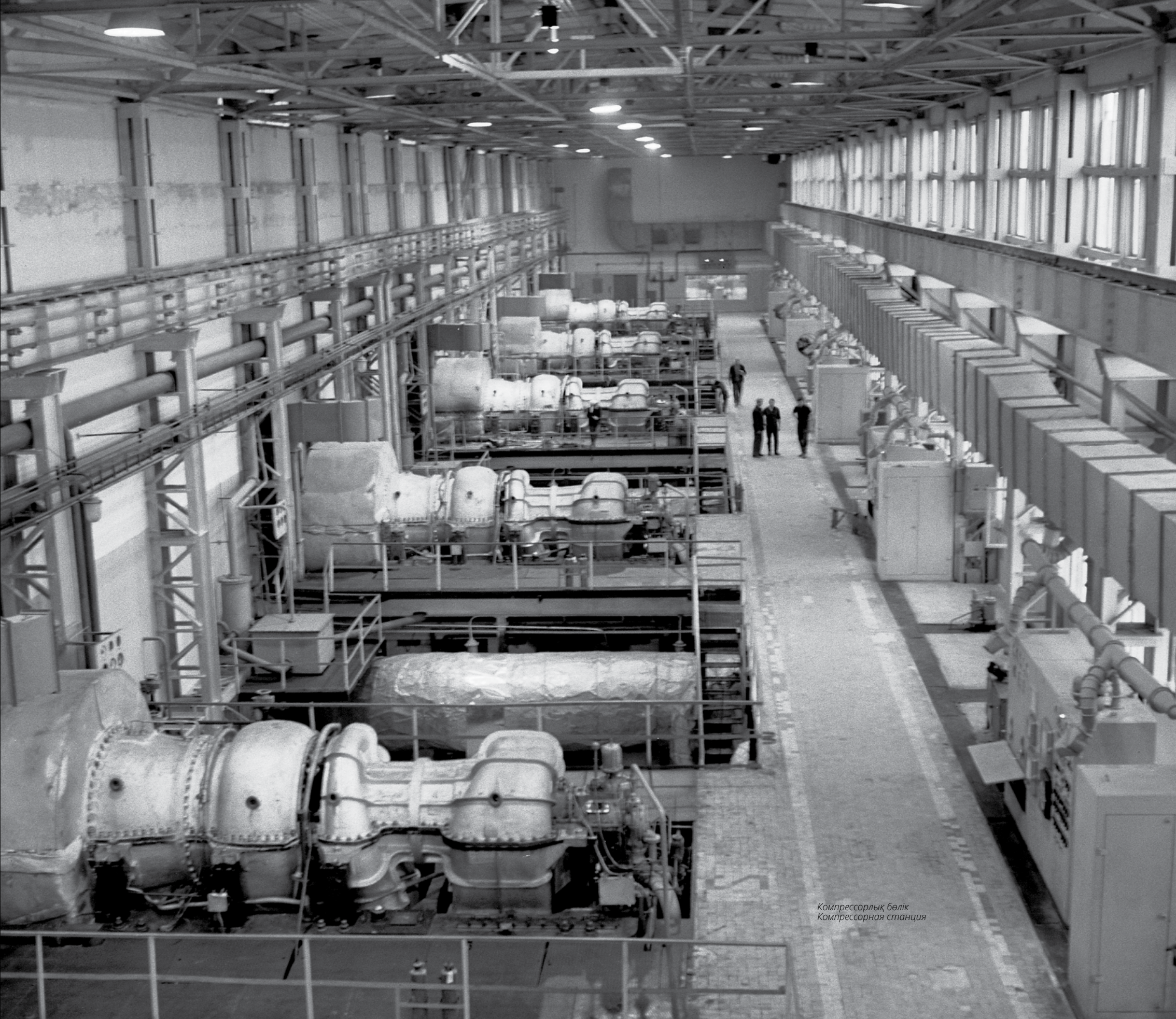
Сочетание процесса каталитического риформинга с предварительной гидроочисткой исходного сырья дало возможность перерабатывать на этой установке прямогонные бензиновые фракции с высоким содержанием серы и получать компонент бензина с октановым числом 78-80 (по моторному методу).

Процесс каталитического риформинга с целью получения высокооктанового топлива с предварительной гидроочисткой был разработан научно-исследовательским институтом «ВНИИНефтехим». Проект установки ЛГ-35-11/300-95 был выполнен совместно с проектным бюро народного предприятия завода тяжелого машиностроения имени Карла Либкнехта «SKL» г. Магдебург (ГДР) и проектным институтом «Ленгипрогаз» г. Ленинград. Привязку проекта к условиям работы Гурьевского НПЗ осуществил проектный институт «Гипроазнефть» г. Баку.

В период с середины 60-х годов до середины 80-х годов прошлого столетия было осуществлено большое техническое перевооружение всех технологических установок Гурьевского НПЗ по переработке нефти, что позволило увеличить мощность завода до 4,9 миллионов тонн в год.

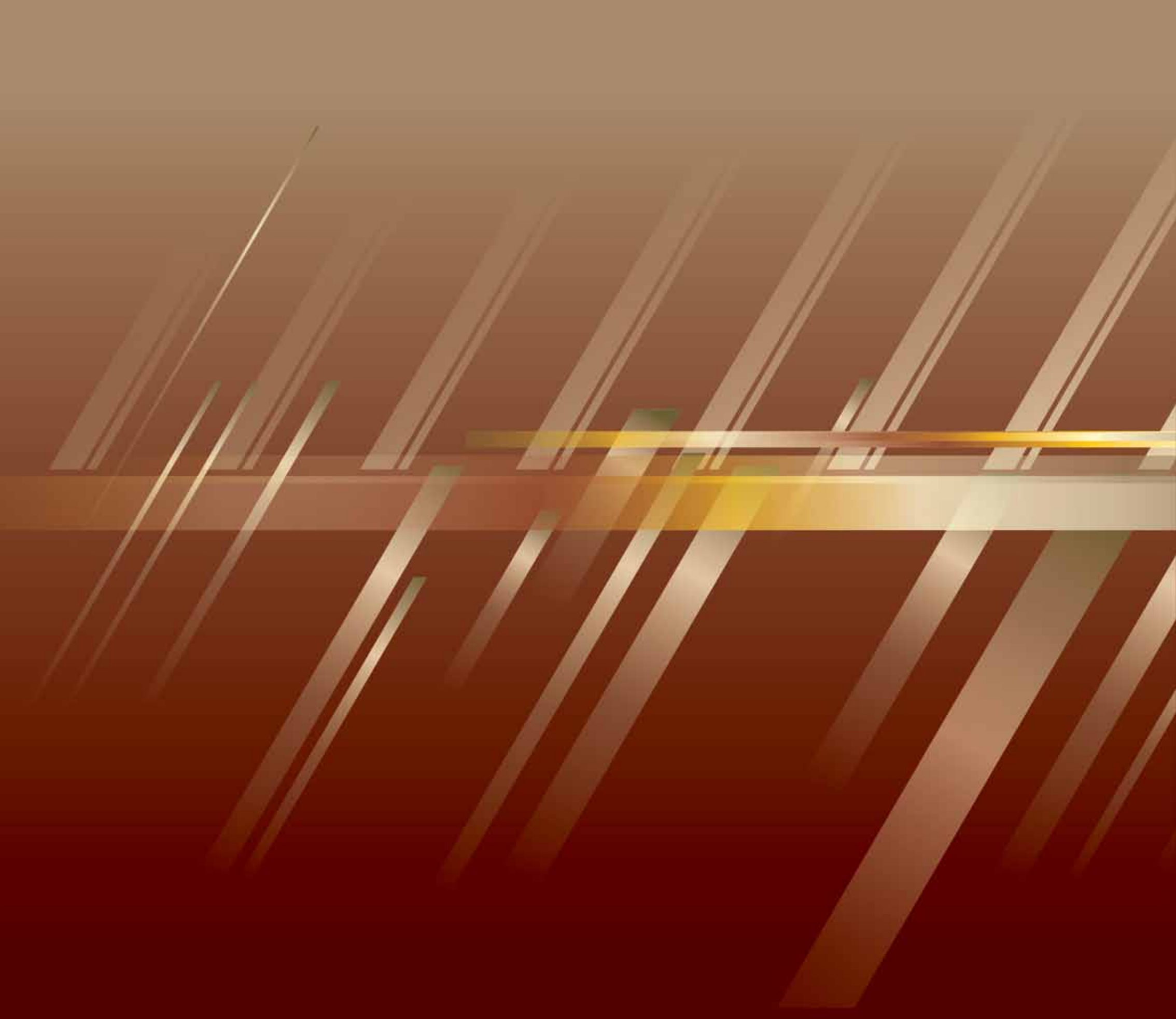
Каталикалық риформинг қондырғысының операторлық бөлмесі. 1972 ж.
Операторная установки каталитического риформинга. 1972 г.

Компрессорлық бөлік
Компрессорная станция

6

Бөлім
Раздел

**1980–1989 жж.
Жаңартудың екінші
кезеңі. Өзгерістер
қарсаңында...**

**1980–1989 гг.
Второй этап
модернизации.
Накануне перемен...**

70-жылдардың аяғы мен 80-жылдардың басы Қазақстан мұнай шығаратын өнеркәсібі үшін жаңа, ірі мұнай ашылуларының тізбегімен тарихта қалды. Бұл – Теңіз және Қарашағанақ орасан зор кен орындары. Бірақ олардың белсенді өнеркәсіптік игерілуіне әлі де алыс болса да, Каспий маңында көмірсутектің жаңа, елеулі қорларының ашылуы КСРО мұнай өңдеу саласының алдында жаңа ұзақ мерзімді міндеттер қойды.

Конец 70-х – начало 80-х годов для нефтедобывающей промышленности Казахстана были отмечены чередой новых, крупных, нефтяных открытий. Это гигантские месторождения Тенгиз и Карачаганак. И хотя, до их активного промышленного освоения было еще далеко, открытие новых, значительных запасов углеводородов в Прикаспии ставило перед нефтеперерабатывающей отраслью СССР новые долгосрочные задачи.

6

1980–1989 жж.

Жаңартудың екінші кезеңі. Өзгерістер қарсаңында...

1980–1989 гг.

Второй этап модернизации. Накануне перемен...

1970 -1985 жылдары республиканың индустриалды әлеуеті белгілі бір дәрежеде арта түсті. Негізгі өндірістік қорлар үш есе, сонымен бірге химиялық және мұнай-химиялық 6,5 есе, машина жасау 4 есеге жақын, отын өнеркәсібі 3,8 есе арты. 15 жыл ішінде өнеркәсіптік өнімнің жалпы көлемі екі есе, ал машина жасау мен химиялық өнеркәсіп тәрізді салаларында үш еседен артық өсті. Елеулі жаңарту Гурьев мұнай өңдеу зауытын да қамтыды.

70-жылдардың аяғы мен 80-жылдардың басы Қазақстан мұнай шығаратын өнеркәсібі үшін жаңа, ірі мұнай ашылуларының тізбегімен тарихта қалды. Бұл – Теңіз және Қарашағанақ орасан зор кен орындары. Бірақ олардың белсенді өнеркәсіптік игерілуіне әлі де алыс болса да, Каспий маңында көмірсутектің жаңа, елеулі қорларының ашылуы КСРО мұнай өңдеу саласының алдында жаңа ұзақ мерзімді міндеттер қойды.

В 1970 – 1985 годах шло определенное нарастание индустриального потенциала республики. Основные производственные фонды увеличились в три раза, при этом в химической и нефтехимической – в 6,5 раза, в машиностроении – почти в 4, в топливной промышленности – в 3,8 раза. За 15 лет общий объем промышленной продукции увеличился вдвое, а таких отраслей, как машиностроение и химическая промышленность, – более чем втрое. Значительная модернизация затронула и Гурьевский нефтеперерабатывающий завод.

Конец 70-х – начало 80-х годов для нефтедобывающей промышленности Казахстана были отмечены чередой новых крупных нефтяных открытий. Это гигантские месторождения Тенгиз и Карачаганак. И хотя до их активного промышленного освоения было еще далеко, открытие новых значительных запасов углеводородов в Прикаспии ставило перед нефтеперерабатывающей отраслью СССР новые долгосрочные задачи.

*Баяу кокстөу қондырғысы
Установка замедленного коксования*

*1980 жылы Гурьев МӨЗ-де
Қазақстандағы ең алғаш баяу
кокстөу қондырғысы салынды.*

*В 1980 году на Гурьевском НПЗ
была построена первая в
Казахстане установка
замедленного коксования.*

1984 жылы Гурьев мұнай өңдеу зауытына Қазақстан компартиясының ОК хатшысы Н. Ә. Назарбаев жұмыс сапарымен болды.

В 1984 году Гурьевский нефтеперерабатывающий завод посетил секретарь ЦК Компартии Казахстана Н. А. Назарбаев.

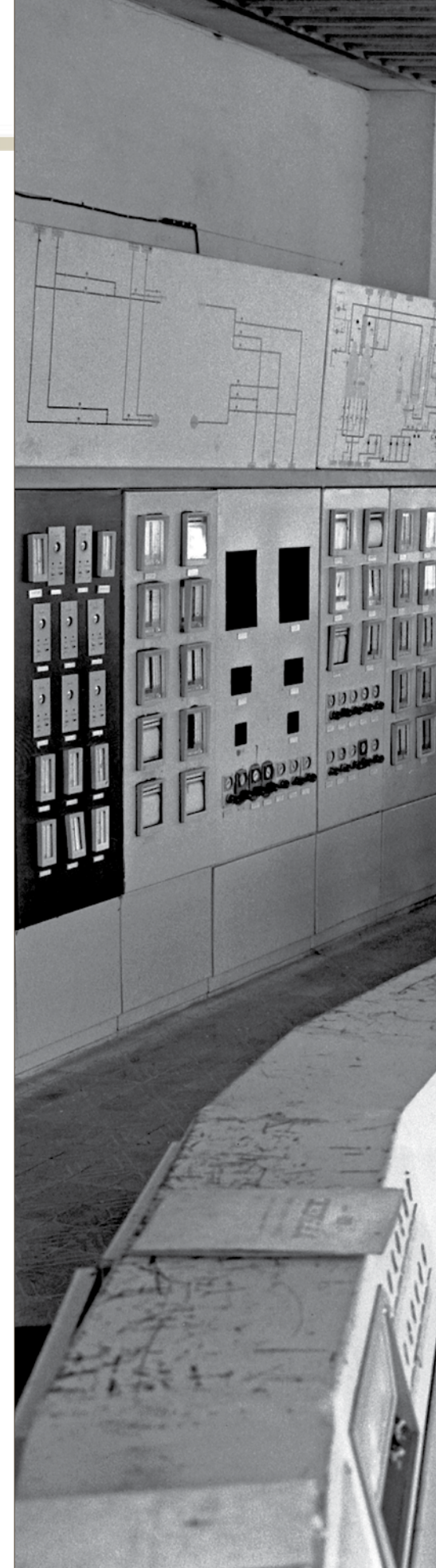

1984 жылы Гурьев мұнай өңдеу зауытына Қазақстан компартиясының ОК хатшысы Н.Ә. Назарбаев келіп кетті.

1980 жылы Гурьев МӨЗ-де Қазақстандағы ең алғаш баяу кокстеу қондырғысы (БКҚ) салынды. Шикізат бойынша жылдық өнімнің жобалық қуаттылығы 600 мың тоннаны құрады. Баяу кокстеу қондырғысы жылына 120 мың тонна кокс, оның ішінде 54 мың тонна электродты кокс өндірісін қамтамасыз етті. Бір жылдағы жобалық жұмыс күні – 300. Кейін жұмыс күнінің саны 320-ға дейін жетті.

В 1984 году Гурьевский нефтеперерабатывающий завод посетил секретарь ЦК Компартии Казахстана Н. А. Назарбаев.

В 1980 году на Гурьевском НПЗ была построена первая в Казахстане установка замедленного коксования (УЗК). Ее проектная годовая производительность по сырью составляла 600 тысяч тонн. Установка замедленного коксования обеспечивала выработку 120 тыс. тонн кокса в год, в том числе, 54 тыс. тонн в год электродного. Проектное число рабочих дней в году – 300. Впоследствии число дней работы в году было доведено до 320.

Баяу кокстау қондырғысының операторлық бөлімі
Операторная установка замедленного коксования

21-10/6 типіндегі қызбайтын камераларда баяу кокстеу қондырғысын Уфа қаласының «БашГипронефтехим» институты жобалады.

Қондырғының шикізаты: гудрон, қарамай (мұнай өңдеу қалдығы).

Өндірілетін өнімдер: кокс, кокстеу бензині (А-80 автобензинінің компоненті ретінде пайдаланылады), жеңіл және ауыр газойлды фракциялар (пеш және қазандық отындарының компоненті болып табылады), газ (зауыттың технологиялық пештерінде отын ретінде қолданылады).

1989 жылы мұнай коксын қыздыру қондырғысы қатарға қосылды, ол алюминий өнеркәсібі үшін шикізат болып табылатын қыздырылған коксты өндіруге арналған.

Мұнай коксын қыздыру технологиялық процесі шикі мұнай коксынан ұшпа компоненттер мен ылғалды жою арқылы талаптарға сәйкес келетін қыздырылған коксты алуға арналған.

Установка замедленного коксования в необогреваемых камерах типа 21-10/6 спроектирована институтом Башгипро-нефтехим (г. Уфа).

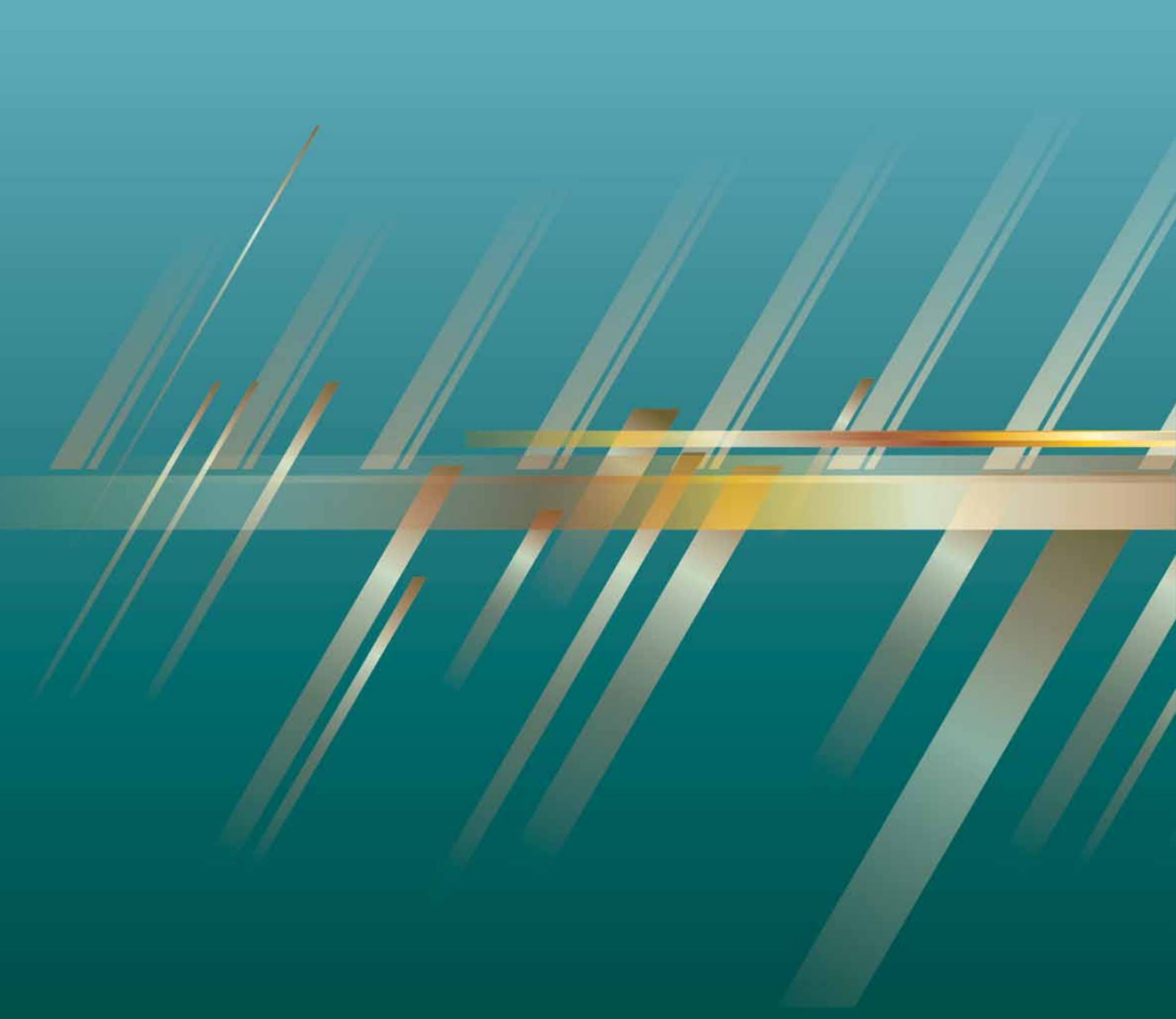
Сырьем установки являлись: гудрон, мазут (остаток переработки нефти).

Выпускаемая продукция: кокс, бензин коксования (использующийся как компонент автобензина А-80), легкая и тяжелые газойлевые фракции (являющиеся компонентом печного и котельного топлив), газ (используемый как топливо на технологических печах завода).

В 1989 году вступила в строй установка прокали нефтиного кокса для производства прокалённого кокса, являющегося сырьем для алюминиевой промышленности.

Технологический процесс прокали нефтиного кокса предназначен для получения прокалённого кокса, соответствующего требованиям, путем удаления из сырого нефтиного кокса летучих компонентов и влаги.

7

Бөлім
Раздел

**Тәуелсіздік кезеңі.
Нарыққа көшу**

**Период
независимости.
Переход на
рыночные рельсы**

1993 жылдың 8 ақпанынан бастап, нарықтық экономика жағдайындағы жас мемлекеттің даму бағдарына ілесе, зауыт «Атырау мұнай өңдеу зауыты» ашық акционерлік қоғамына («АМӨЗ» ААҚ) айналады.

С 8 февраля 1993 года, следуя курсу развития молодого государства в условиях рыночной экономики, завод становится акционерным обществом «Атырауский нефтеперерабатывающий завод» (АО «АНПЗ»).

7 Тәуелсіздік кезеңі

Нарыққа көшу

Период НЕЗАВИСИМОСТИ

Переход на рыночные рельсы

1991 жылдың 16 желтоқсаны. Қазақстан әлемге өзінің тәуелсіздігін жариялады. Елдің тарихында мүлдем жаңа кезең басталады. Және Гурьев мұнай өңдеу зауыты да жаңа кезеңге аяқ басты.

1992 жылдың 4 қазанында Гурьев қаласы Атырау қаласына қайта аталғаннан кейін, зауыттың өзі де атауын өзгертеді. Енді ол Гурьев емес, Атырау МӨЗ аталады. КСРО-дан мұра болып қалған зауыт 1991 жылы сол көрсеткіштер бойынша тұрақты жұмыс істейтін кәсіпорынға айналды. Және бұл тұрақтылыққа үлкен күш-қайратпен келді. Зауыт басшылығына өте қиын мәселелерді шешуге тура келді. Сауатты жүргізілген жұмыстың, үлкен тәжірибенің және зауыт директоры В.В. Гафнердің, бас инженер С.А. Мералиевтің, күрделі құрылыс жөніндегі бас директор орынбасары В.А. Сердюктің, бас заңгер Л.П. Донскованың, бас заңгер В.В. Лаговскийдің және зауыттың басқа да бас мамандарының жұмысқа қабілеттіліктерінің арқасында нарықтық қарым-қатынасқа өтудің бастапқы кезеңін зауыт қатты күйзеліссіз басып өтті. Кәсіпорындар жабылып, жұмыссыздардың саны артқан сол кезеңде зауыттықтар жайлы өмір сүріп, жұмыс істеді.

16 декабря 1991 года. Казахстан объявляет миру о своей независимости. Начинается абсолютно новый этап в истории страны. И новый период в истории Гурьевского нефтеперерабатывающего завода.

Вслед за переименованием 4 октября 1992 года города Гурьева в город Атырау, меняет свое название и сам завод. Теперь он именуется не Гурьевским, а Атырауским НПЗ. Завод, оставленный в наследство от СССР, в 1991 году был предприятием, работающим по тем меркам, стабильно. И эта стабильность достигалась большой ценой. Руководству завода приходилось решать сложнейшие вопросы. Благодаря грамотно поставленной работе, большому опыту и огромной работоспособности директора завода В.В. Гафнера, главного инженера С.А. Мералиева, заместителя генерального директора по капитальному строительству В.А. Сердюка, главного бухгалтера Л.П. Донсковой, главного юриста В.В. Лаговского и других главных специалистов завода, начальный период перехода на рыночные отношения завод пережил без особых потрясений. В тот период, когда закрывались предприятия и росли ряды безработных, заводчане жили и работали в благополучном климате.

*Техникалық азот шығаратын қондырғы
Установка по производству технического азота*

1992 жылы Атырау МӨЗ алғашқы рет Теңіз мұнайын – құрамында ашық фракциялары едәуір мол жаңа типті, сонымен бірге өңдеуде мұқият дайындық пен технологиялық, сондай-ақ экологиялық мәселелерді шешуді талап еткен құрамында метил-этилмеркаптандары жоғары мұнайды өңдеуді жүзеге асырды. Теңіз мұнайын қайта өңдеу үлесі 12%-ды құрады. Қосымша процестердің жетіспеушілігіне қарамастан, зауыт 65% өңдеу тереңдігіне қол жеткізді.

Тәуелсіздік алғаннан кейінгі 90 жылдары Қазақстанның барлық өнеркәсіп салалары алдында тым қымбат шетел аналогтарын ауыстыруға тартылған өнімнің жаңа түрлерін игеру мәселесі тұрды. 1993 жылы «АМӨЗ» АҚ-тың Қазақстан Республикасы Ұлттық ғылым академиясы Мұнай химиясы және табиғи тұздар институтымен көп жылғы тығыз ғылыми-техникалық ынтымақтастығы арқасында техникалық және технологиялық сипаттамасы бойынша үздік әлемдік аналогтардан кем емес мұнайды дайындау кезінде құрғатуға және тұзсыздандыруға арналған өте тиімді жаңа «Атырау» деземульгаторы өнертабысының патенті қорғалып, өндіріске енгізілді.

В 1992 году Атырауский НПЗ впервые осуществил пробную переработку Тенгизской нефти – нефти нового типа со значительно большим содержанием светлых фракций и, одновременно, с высоким содержанием в ней метил-этилмеркаптанов, что потребовало для ее переработки тщательной подготовки и решения как технологических, так и экологических проблем. Доля переработки Тенгизской нефти составляла 12%. Несмотря на недостаточность вторичных процессов, заводом была достигнута глубина переработки 65%.

В 90-е годы после обретения независимости перед всеми отраслями промышленности Казахстана встал вопрос освоения новых видов продукции, призванных заменить слишком дорогие иностранные аналоги. В 1993 году, благодаря многолетнему тесному научно-техническому сотрудничеству АО «АНПЗ» с Институтом химии нефти и природных солей Национальной академии наук Республики Казахстан, был защищен патентом на изобретение и внедрен в производство новый высокоэффективный деземульгатор «Атырау» для обезвоживания и обессоливания нефти при ее подготовке, не уступающий

Мемлекет басшысы Нұрсұлтан Назарбаевтің
Атырау мұнай өндіру зауытына сапарымен келгенде.
1993 ж.

Визит Главы государства Нурсултана Назарбаева
на Атырауский НПЗ. 1993 г.

АМӨЗ басшылық құрамы. 1994 жыл
Руководящий состав АНПЗ. 1994 год

Сонымен бірге 90-жылдардың ортасында зауыт мұнай өнімдерінің жаңа түрлерін – М-40 маркалы мазутты игерді. Осыларды шығару бағдарламасын жүзеге асыру бойынша В.В. Гафнер, С.А Мералиев, Г. Ж. Амантурлин, Д.И. Камитов, В.И. Королев, В.А. Вакуров, Ю.К. Шкодин, В.И. Лепский, Қ.Қ. Оразбаев, Л.С. Петросян, В.В. Овчаренко жемісті еңбек етті.

1995 жыл тағы бір оқиғамен есте қалды – жаңа тауарлық өнім «ТС-1 реактивті отыны» игерілді. Өңделген маңғышлақтық және мартышилық мұнайлардан ТС-1 өндіру технологиясын мұнай өңдеу саласындағы БашҒЗИ зауытпен бірге дайындады.

Осы жылдары жұмыстың орасан зор көлемі

по своим техническим и технологическим характеристикам лучшим мировым аналогам.

Также в середине 90-х годов завод освоил новые виды нефтепродуктов – мазут марки М-40. Над осуществлением программы по их выпуску плодотворно работали В.В. Гафнер, С.А. Мералиев, Г.Ж. Амантурлин, Д.И. Камитов, В.И. Королев, В.А. Вакуров, Ю.К. Шкодин, В.И. Лепский, К.К. Уразбаев, Л.С. Петросян, В.В. Овчаренко. 1995 год ознаменовался еще одним событием – освоена новая товарная продукция «реактивное топливо ТС-1». Технология производства ТС-1 из перерабатываемых мангышлакской и мартышинской нефти была разработана БашНИИ НП совместно с заводом.

каталитикалық риформинг қондырғысында атқарылды: гидротазарту және риформинг блогындағы отандық катализатор ауыстырылды. Катализаторлар АИ-76 және АИ-93 тауарлық автобензиндерін шығару үшін жоғары октандық бензин компоненттерін өндіруді жоғарылату мақсатында ауыстырылды. Нәтижесінде қондырғыны пайдалану кезінде энергияның жұмсалыуының едәуір төмендеуі, реактордың төмен температурасында және барынша көп жүктемеде жоғары октандық бензин компоненттері алынды. Осылайша, құрамында металл бар октанды жоғарылататын қоспаларды қолдануды азайта отырып, АИ-93 этилсіздендірілген тауарлық бензинін шығаруға толық ауысу жүзеге асырылды.

1995 жылы Атырау МӨЗ 50-жылдық мерейтойын салтанатты түрде атап өтті.

Мереке күндері АМӨЗ тарихы мен еңбек даңқы залы ашылды. Торқалы жылы Атырау МӨЗ 4,2 млн тонна мұнай өңдеді.

1996 жыл мұнай өңдеу тереңдігін 56,78%-дан 60,15%-ға дейін арттырумен есте қалды. Осының есебінен ашық мұнай өнімдерінің шығарылу көлемі 11,9%-ға ұлғайтылды. Тауарлық өнім көлемі 33,3%-ға артты.

1999 жылы қыркүйек айының басында елдің мұнайлы астанасы – Атырау қаласында отандық мұнай-газ өнеркәсібінің тарихындағы ешқандай әсірелеусіз заманалық оқиға орын алды: ҚР Президенті Нұрсұлтан Назарбаев қатысқан Қазақстан жерінде көмірсутектер өндірудің басталуына 100 жыл мерейтойы тойланды. Елдің мұнай мерейтойын мерекелеуде Қазақстанның ең алғашқы өнеркәсіптік кәсіпорны және отандық мұнай өңдеудің көшбасшысы ретінде Атырау МӨЗ де белсенді қатысты.

В эти же годы огромный объем работы был выполнен на установке каталитического риформинга: заменен отечественный катализатор на блоке гидроочистки и риформинга. Целью замены катализаторов являлось увеличение выработки компонентов высокооктанового бензина для приготовления товарных автобензинов АИ-76 и АИ-93. В результате достигнуто значительное снижение энергетических затрат при эксплуатации установки, получение компонентов высокооктанового бензина при максимальных нагрузках и низких температурах в реакторах. Так, был полностью осуществлен переход на выпуск товарного неэтилированного бензина АИ-93 с уменьшением применения металлосодержащих октаноповышающих присадок.

В 1995 году Атырауский НПЗ торжественно отметил 50-летний юбилей.

В дни празднования был открыт зал истории и трудовой славы АНПЗ. В юбилейный год Атырауский НПЗ переработал 4,2 млн. тонн нефти.

1996 год был отмечен увеличением глубины переработки нефти с 56,78% до 60,15%. За счет этого был увеличен объем выпуска светлых нефтепродуктов на 11,9%. Объем товарной продукции увеличился на 33,3%.

В начале сентября 1999 года в нефтяной столице страны – городе Атырау произошло, без преувеличения, эпохальное событие в истории отечественной нефтегазовой промышленности: празднование 100-летия начала добычи углеводородов на территории Казахстана, в котором принял участие Президент РК Нурсултан Назарбаев.

Активное участие в праздновании нефтяного юбилея страны принял и Атырауский НПЗ, как старейшее промышленное предприятие Казахстана и флагман отечественной нефтепереработки.

*В. В. Гафнер №1 цехтың жұмысшыларымен
В. В. Гафнер с работниками цеха №1*

2000 жылы қуаттылығы сағатына 600 кубометр техникалық азот шығаратын қондырғы (ААж-0,6М) пайдалануға берілді.

Азот станциясы газ тектес және сұйық азот шығаруға арналған. Газ тектес азот инертті орта құру және тез қышқылданатын өнімдерді өндіру, сақтау және тасымалдауда қауіпсіздікті арттыру, сонымен бірге технологиялық қондырғыларды жөндеуге тоқтату кезеңдерінде жабдықтарды инерттендіру үшін қолданылады. Сұйық азот суытқыш ретінде пайдаланылады.

2006 жылы 1200 м³/сағ. газ тектес азот өндіруге арналған А-1,2 ауа бөлгіш қондырғысы іске қосылды.

ААж-0,6М ауа бөлгіш қондырғысының жобалық қуаты – 550 м³/сағат газтектес азотты немесе 35 кг/сағат сұйық азотты құрайды.

*Жобалық-конструкторлық бөлім ұжымы
Коллектив проектно-конструкторского отдела*

В 2000 году введена в эксплуатацию установка по производству технического азота (ААж-0,6М), мощностью 600 кубометров/час.

Азотная станция предназначена для производства газообразного и жидкого азота. Газообразный азот используется для создания инертной среды и повышения безопасности при производстве, хранении и транспортировке продуктов, которые легко окисляются, а также для инертизации оборудования в период остановов технологических установок на ремонт. Жидкий азот используется как хладагент.

В 2006 году была введена в эксплуатацию воздухо-разделительная установка А-1,2, для производства газообразного азота в объеме 1200 м³/ч.

Проектная мощность установки ААж-0,6М составляет 550 м³/час газообразного азота, или 35 кг/час жидкого азота.

1996 жыл мұнай өңдеу тереңдігін 56,78%-дан 60,15%-ға дейін арттырумен есте қалды. Осының есебінен ашық мұнай өнімдерінің шығарылу көлемі 11,9%-ға ұлғайтылды. Тауарлық өнім көлемі 33,3%-ға артты.

1996 год был отмечен увеличением глубины переработки нефти с 56,78% до 60,15%. За счет этого был увеличен объем выпуска светлых нефтепродуктов на 11,9%. Объем товарной продукции увеличился на 33,3%.

8

Бөлім
Раздел

**2003 – 2006 жж.
Жаңартудың
үшінші кезеңі.
Зауыттың жаңа келбеті**

**2003 – 2006 гг.
Третий этап
модернизации.
Новый облик завода**

Атырау МӨЗ қайта жаңғыртуының негізгі мақсаты ескірген жабдықты ауыстыру, Еуропалық Одақтың ерекшелігіне сәйкес келетін жоғары сапалы өнімді шығару жолымен қоршаған ортаға зиянды әсерді азайту, жоғары қосылған құнды ашық мұнай өнімдерінің өндіріс көлемін арттыру болып табылады.

Основной целью реконструкции Атырауского НПЗ являлась замена устаревшего оборудования, уменьшение вредного воздействия на окружающую среду путем выпуска высококачественной продукции, соответствующей спецификации Европейского Союза, увеличение объемов производства светлых нефтепродуктов с высокой добавленной стоимостью.

*Кристалдау блогы бар күкірт өндіру қондырғысы
Установка по производству серы с блоком кристаллизации*

8

2003 – 2006 жж. Жаңартудың үшінші кезеңі. Зауыттың жаңа келбеті

2003 – 2006 гг. Третий этап модернизации. Новый облик завода

1998 жылы ҚР Үкіметі мен «Марубени» жапон компаниясының арасында Ынтымастық туралы меморандумға қол қойылды, ондағы бірлескен жобалардың бірінде Атырау МӨЗ-ді қайта жаңғырту көрсетілді. Сол жылдың 5 қазанында «Қазақойл» ҰМК, «Атырау МӨЗ» ААҚ және «МарубениКорпорейшн» ары қарай серіктестік және АМӨЗ қайта жаңғырту жобасының ТЭН дайындауды аяқтау жөнінде бірлескен хаттамаға қол қойды.

Атырау МӨЗ қайта жаңғыртуының негізгі мақсаты ескірген жабдықты ауыстыру, Еуропалық Одақтың (ЕО) ерекшелігіне сәйкес келетін жоғары сапалы өнімді шығару жолымен қоршаған ортаға зиянды әсерді азайту, жоғары қосылған құнды ашық мұнай өнімдерінің өндіріс көлемін арттыру болып табылады.

В 1998 году между Правительством РК и японской компанией «Марубени» был подписан Меморандум о сотрудничестве, где одним из совместных проектов была указана реконструкция Атырауского НПЗ. 5 октября того же года НКК «Каззахойл», ОАО «Атырауский НПЗ» и «МарубениКорпорейшн» подписали совместный протокол по дальнейшему сотрудничеству и завершению подготовки ТЭО проекта реконструкции АНПЗ.

Основной целью реконструкции Атырауского НПЗ являлась замена устаревшего оборудования, уменьшение вредного воздействия на окружающую среду путем выпуска высококачественной продукции, соответствующей спецификации Европейского Союза (ЕС), увеличение объемов производства светлых нефтепродуктов с высокой добавленной стоимостью.

*Елбасы Н. Ә. Назарбаевқа «ҚазМұнайГаз» ҰК» АҚ президенті Н. Балғымбаев пен «АМӨЗ» ААҚ президенті Г. Амантурлин АМӨЗ-ді қайта құру қажеттігі жөнінде баяндауда 2000 ж.
Главе государства Н. А. Назарбаеву докладывают о необходимости проведения реконструкции на АНПЗ президент АО «НК «КазМунайГаз» Н. Балгимбаев и президент ОАО «АНПЗ» Г. Амантурлин. 2000 г.*

1999 жылдың ортасынан бастап зауыт акциясы бақылау пакетінің (86,7%) ұстаушысы «Қазақойл»ҰМК ЖАҚ, кейін «ҚазМұнайГаз – өңдеу және маркетинг» АҚ 2005 жылдан бастап 99,17% үлесті иеленуші болып есептеледі.

2001 жылдың 4 желтоқсанында «Марубени Корпорейшн» компаниясымен және «JGC» компаниясымен «кілтпен тапсыру» жағдайында Атырау МӨЗ-ді қайта жаңғырту жөнінде келісім-шартқа қол қойылды. Бір жыл кейін, 2002 жылдың ақпанында АМӨ зауытында жаңа технологиялық қондырғылардың іргетасы орнына символикалық тас қаланды. Осы уақыттан бастап Атырау МӨЗ қайта жаңғырту жобасын толық ауқымда жүзеге асыру басталды.

2004 жылдың 19 шілдесінде жаңа нысандарды бірінші таныстыру рәсімі өтті. Бұл уақытқа қарай ең бейнетті және ауыр кезең – технологиялық жабдық орнының іргетасын дайындау аяқталып, жабдықты монтаждау басталған еді.

Алғашқы нәтиже **сутекпен тазалау және изомерлеу қондырғысының** колонналарын монтаждау болды.

Бензинді сутекпен тазалау және изомерлеу қондырғысы

Пайдалануға берілген жылы – 2006 ж. Бензинді сутекпен тазарту және тұрақтандыру қондырғысы тіке айдалған нафтаны құрамында күкірт, азот және оттеп бар қосылыстардан құрамында сутек бар газ (ҚСГ) қатысуымен арнайы катализаторда тазарту үшін, сондай-ақ буландыру және ректификация әдісімен бензиндерді тұрақтандыруға арналған.

С середины 1999 года держателем контрольного пакета акций (86,7%) завода стало ЗАО ННК «Казахойл», впоследствии АО «НК «КазМунайГаз». Владелец доли - 99,17% с 2005 года является АО «КазМунайГаз – переработка и маркетинг».

4 декабря 2001 года был подписан контракт на реконструкцию Атырауского НПЗ на условиях «под ключ» с компанией «Марубени Корпорейшн» и компанией «JGC». Годом позже, в феврале 2002-го, на АНПЗ в фундамент новых технологических установок был заложен символический камень. С этого момента началась полномасштабная реализация проекта реконструкции Атырауского НПЗ.

19 июля 2004 года состоялась первая презентация новых объектов. К этому времени завершился наиболее трудоемкий и тяжелый этап – подготовка фундамента под технологическое оборудование и был начат монтаж оборудования.

Первой «ласточкой» стал монтаж колонн **установки гидроочистки и изомеризации.**

Установка гидроочистки и изомеризации бензина

Год ввода установки в эксплуатацию – 2006 г. Установка гидроочистки и стабилизации бензина предназначена для очистки прямогонной нефти от серо-, азот- и кислородосодержащих соединений на специальном катализаторе в присутствии водородсодержащего газа (ВСГ), а также для стабилизации бензинов методом отпаривания и ректификации.

Жаңа технологиялық қондырғылар құрылысының іргетасына алғашқы тасты қалау салтанаты 2002 ж. ақпаны

Церемония закладки первого камня в фундамент строительства новых технологических установок. Февраль 2002 г.

«АМӨЗ» ААҚ президенті С. Шишлов пен ҚР Премьер-министрі И. Тасмағамбетов, 2002 ж.
Президент ОАО «АНГЗ» С. Шишлов и Премьер-министр РК И. Тасмағамбетов, 2002 г.

Сутекпен тазарту және тұрақтандыру секциясының жылына 330 күн жобалық қуаты:

- сутекпен тазалау торабы бойынша – 47 000 т/жыл (60 т/сағ);
- тұрақтандыру торабы бойынша – 554 000 т/жыл (70 т/сағ);
- фракцияландыру торабы бойынша – 870 000 т/жыл (110 т/сағ) құрайды.

Өнімдері: сутекпен тазартылған бензин (жеңіл және ауыр нафта), сұйытылған мұнай газы, құрғақ газ.

НК-85 фракциясын изомерлеу блогы оны сутекпен платиналық катализаторда изомерлеу әдісі арқылы октан санын арттыруға қызмет етеді. Изомерлеу секциясының шикізат бойынша жобалық қуаттылығы жылына 173 мың тоннаны құрайды.

Өнімдері: изомеризат (жоғары октанды компонент).

Проектная мощность секции гидроочистки и стабилизации бензина 330 дней в году составляет:

- по узлу гидроочистки – 470 000 т/год (60 т/ч);
- по узлу стабилизации – 554 000 т/год (70 т/ч);
- по узлу фракционирования – 870 000 т/год (110 т/ч).

Вырабатывает: гидроочищенный бензин (легкая и тяжелая нафта), сжиженный нефтяной газ, сухой газ.

Блок изомеризации фракции НК-85, служит для повышения октанового числа методом ее изомеризации на платиновом катализаторе в присутствии водорода. Проектная мощность секции изомеризации по сырью составляет 173 тысяч тонн в год.

Вырабатывает: изомеризат (высокооктановый компонент).

Бірінші нысанды пайдалануға беру. Солдан оңға қарай: Т. Байтазиев, В. Супрун, Г. Кешубаев. 2004 ж. 19 шілде
Сдача в эксплуатацию первого объекта. Слева направо: Т. Байтазиев, В. Супрун, Г. Кешубаев. 19 июля 2004 г.

Дизель отынын сутекпен тазалау және парафинсіздендіру қондырғысы

Пайдалануға берілген жылы – 2006 ж.
Дизель отынын сутекпен тазалау/парафинсіздендіру қондырғысы арнайы катализаторда сутектің қатысумен керосинді-газойль фракциясы және кокстеу жеңіл газойлін күкірт, азот және отек құрайтын көмірсутектерден тазартуға, сондай-ақ жылдың қысқы мезгілінде сутекпен тазаланған керосинді-газойль фракциясында лайлану және қату температурасын төмендету мақсатында парафинді қосылыстарды бөліп алу үшін қолданылады. Шикізат тіке айдалатын дизель отыны және жеңіл кокстеу газойлі болып табылады.

Дизель отынын сутекпен тазалау/парафинсіздендіру қондырғысының үздіксіз 330 күн/жыл жұмысы жағдайындағы жобалық қуаттылығы:

- Тіке айдалатын керосин/дизель фракциясы
- жаз маусымында 1 300 000 т/жыл (164 т/сағ);
 - қыс маусымында 1 200 000 т/жыл (151,5 т/сағ); оның ішінде баяу кокстеу қондырғысынан (БКК) жеңіл газойль;
 - жаз маусымында 176 000 т/жыл (22,2 т/сағ);
 - қыс маусымында 120 000 т/жыл (15,1 т/сағ) құрайды.

Өнімі: тұрақсыз бензин, тұрақты бензин, сутекпен тазаланған керосин және күкірт аз дизель отыны, жай қататын дизель отыны.

Установка гидроочистки и депарафинизации дизельного топлива

Год ввода установки в эксплуатацию – 2006 г.
Установка гидроочистки/депарафинизации дизельного топлива предназначена для очистки керосино-газойлевой фракции и легкого газойля коксования от серо-, азот- и кислородосодержащих углеводородов на специальном катализаторе в присутствии водорода, а также для разложения парафиновых соединений в гидроочищенной керосино-газойлевой фракции с целью снижения температуры помутнения и застывания для зимнего периода времени года. Сырьем является прямогонное дизельное топливо и легкий газойль коксования.

Проектная мощность установки гидроочистки/депарафинизации дизельного топлива с непрерывной работой 330 дней/год составляет:

- Керосино-газойлевая фракция прямой перегонки
- в летний период 1 300 000 т/год (164 т/час);
 - в зимний период 1 200 000 т/год (151,5 т/час); в том числе, легкий газойль установки замедленного коксования (УЗК);
 - в летний период 176 000 т/год (22,2 т/час);
 - в зимний период 120 000 т/год (15,1 т/час).

Продукция: нестабильный бензин, стабильный бензин, гидроочищенный керосин и дизельное топливо с пониженным содержанием серы, низкозастывающее дизельное топливо.

Сутек өндіру және тазарту қондырғысы (СӨТҚ)

Іске қосылған күні – 2006 ж.

Сутек тазарту секциясы құрамында сутек бар газды (ҚСГ) қысқа мерзімді адсорбциялау үдерісі кезінде алты адсорберде жүзеге асатын каталикалық риформинг қондырғысынан тазартуға арналған.

Сутекті жоғары тазалықта (99,9%) алу үшін, «Axsia Howmar» компаниясының технологиясы бойынша қозғалмайтын адсорбенттерде ауыспалы қысымды (PSA) адсорбция жүйесі қолданылады. Процесс адсорбция мен регенерация негізгі кезеңдерінің қайталанатын циклдері негізінде жүзеге асады.

Тазартудан кейін алынатын өнімдік сутек мөлшері – 11 057 м³/сағ.

Сутек жасау (алу) секциясы каталикалық бу риформингі жолымен газдар қоспасынан (мұнай газы, сутек) синтетикалық газды (газ тәрізді шикі сутек қоспасы) алуға бағытталған.

Синтетикалық газды тазартудан кейінгі алынатын өнімдік сутек мөлшері – 5615 м³/сағ.

Сутек өндіру және тазарту қондырғысының жалпы өнімділігі 16 672 м³/с жоғары жиілікті тазартылған сутекті құрайды (99,9%).

Установка производства и очистки водорода (УПОВ)

Дата ввода в действие – 2006 г.

Секция очистки водорода предназначена для очистки водородсодержащего газа (ВСГ) от существующей установки каталитического риформинга при процессе краткосрочной адсорбции, осуществляемой в шести адсорберах.

Для получения водорода высокой чистоты (99,9%) используется система адсорбции с переменным давлением (PSA) на неподвижных адсорбентах по технологии компании «Axsia Howmar». Процесс реализуется на основе повторяющихся циклов с основными этапами адсорбции и регенерации.

Количество получаемого производственного водорода после очистки – 11 057 нм³/ч.

Секция генерирования (получения) водорода, предназначена для получения синтетического газа (смесь сырого газообразного водорода) из газовой смеси (нефтяной газ, водород) путем каталитического парового риформинга.

Количество получаемого производственного водорода после очистки синтетического газа – 5 615 нм³/ч.

Общая производительность установки очистки и производства водорода составляет 16 672 нм³/ч очищенного водорода высокой чистоты (99,9 %).

Кристалдау блогы бар күкірт шығаратын қондырғы

Пайдалануға берілген жылы – 2006 ж.
Өнімділігі 26 тонна/тәулік күкірт шығаратын қондырғы қайтарым газдарынан және қышқыл сарқындыларынан күкірт алуға арналған.
Сұйық күкіртті кристалдау қондырғысының (U-34) өнімділігі 4 т/сағ.

Өнімнің жобалық сипаттамасы:

- Күкірттің тазалығы – 99,9%;
- H_2S құрамы – 10 ppm wt. max.

Установка производства серы с блоком кристаллизации

Ввод установки в эксплуатацию – 2006 год.
Установка получения серы производительностью 26 тонн/сутки предназначена для получения серы из отходящих газов и кислых стоков.
Установка кристаллизации жидкой серы (U-34) производительностью 4 т/час.

Проектная характеристика продукта:

- Чистота серы - 99,9 %;
- Содержание H_2S - 10 ppm wt. max.

Өнімділігі 26 тонна/тәулік күкірт шығаратын қондырғы қайтарым газдарынан және қышқыл сарқындыларынан күкірт алуға арналған.

Установка получения серы производительностью 26 тонн/сутки предназначена для получения серы из отходящих газов и кислых стоков.

Сарқынды суларды биологиялық тазарту қондырғысы

Пайдалануға берілген жылы – 2006 ж.

Сарқынды суларды биологиялық тазарту қондырғысында екі негізгі ағын тазалаудан өтеді:

- МОС қондырғысының сарқындылары;
- тұрмыстық кәріздік сарқындылар.

Жүйеде суды тазалау үшін келесі процестер қолданылды:

- флокуляция және флотация процесі;
- биологиялық тазарту процесі;
- сүзу және хлорлау процесі;
- шөгіндіні құрғату процесі.

Барлық жоғарыда аталған процестер сарқынды суларды өңдеу және оны технологиялық қондырғыларда қайтара пайдалану мақсатымен қажетті сапаға жеткізу үшін реагенттерді қолдану арқылы жүргізіледі және ол арқылы Жайық өзенінен су тұтыну едәуір қысқартылады, бұл маңызды экологиялық аспект болып табылады.

Қондырғының өнімділігі 645 м3/сағ.

Установка биологической очистки сточных вод

Ввод в эксплуатацию - 2006 год.

На установке биологической очистки сточных вод проходят очистку два основных потока:

- сточные воды, поступающие из установки МОС;
- бытовые канализационные стоки.

Для очистки воды в системе применены следующие процессы:

- процесс флокуляции и флотации;
- процесс биологической очистки;
- процесс фильтрации и хлорирования;
- процесс обезвоживания осадка.

Все вышеперечисленные процессы сопровождаются применением реагентов для обработки сточной воды и доведения его до требуемого качества с целью повторного использования на технологических установках, и тем самым значительно сокращается потребление воды из реки Урал, что является важным экологическим аспектом.

Производительность установки 645 м3/ч.

Айналма сумен жабдықтайтын су салқындатқыш қондырғы

Пайдалануға берілген жылы – 2006 ж.

Айналма сумен жабдықтайтын су салқындатқыш қондырғы ЭТҚ-АТ-2 қондырғысын, БДС құрамдастырылған қондырғысын, күкірт шығаратын қондырғыны, сутек шығару және тазарту қондырғысын салқындатылған сумен қамтамасыз етуге арналған.

Негізгі технологиялық операциялары:

- тоңазытқыштардың ирелең түтіктерін ластанудан сақтау үшін, композитті реагенттерді қолдану арқылы су сапасын талап етілетін көрсеткіштерге жеткізу;
- айналма судың температуралық параметрлерін регламенттік мәндерге дейін суыту және жеткізу және бұл арқылы динамикалық жабдықты ұзақ пайдалану.

Установка градирня оборотного водоснабжения

Ввод в эксплуатацию - 2006 год.

Установка градирни оборотного водоснабжения предназначена для обеспечения охлаждающей водой установки ЭЛОУ-АТ-2, комбинированной установки ГБД, установки производства серы, установки производства и очистки водорода. Основные технологические операции:

- доведение качества воды до требуемых показателей с применением композитных реагентов для предотвращения загрязнения трубных змеевиков холодильников;
- охлаждение и доведение температурных параметров оборотной воды до регламентных значений и соответственно длительная эксплуатация динамического оборудования.

Алау жүйесі

Зауыттың алау қондырғысы 2006 жылы «Қазақ мұнай және газ институты» АҚ және «Омскнефтехимпроект» ЖАҚ (Омск қаласы) жобасы негізінде іске асырылды. Зауытта жаңа алау жүйелері іске қосылғанға дейін биіктігі 42 метрлік ескі алау қолданылды, алайда ол жаңа қондырғылар пайдалануға берілгеннен кейін толық таратуды қамтамасыз ете алмады.

Алау қондырғысы ӨМГБ өндірісінің құрылымына кіреді.

Қондырғы технологиялық аппараттардан газды шығарындыларды қабылдауға және жағуға арналған. Шығарындылар технологиялық тәртіптің белгіленген нормаларынан тыс жағдайда аппараттарды жөндеуге дайындау және шығару кезінде, олардың көмірсутекті ортадан арылуы кезінде алдын ала конденсатты бөлу және оны одан әрі өңдеу үшін тартып шығарумен байланысты апатты бұрулар мен шығарындылардың іске қосу және тоқтату кезеңдерінде келіп түседі.

Алау қондырғысы барлық қолданыстағы, сондай-ақ жаңа технологиялық қондырғыларды қамтиды және технологиялық тәртіптің бұзылуы кезінде, апатты жағдайларда және іске қосу мен тоқтату кезеңінде технологиялық қондырғылардан көмірсутек буларын қауіпсіз кетіруді қамтамасыз етеді.

Факельная система

Факельная установка завода введена эксплуатацию в 2006 году по проекту, выполненному институтом АО «Казахский институт нефти и газа» и ОАО «Омскнефтехимпроект» (г. Омск). До ввода в эксплуатацию новой факельной системы, на заводе использовался старый факел, высотой 42 метра, который не мог обеспечивать полное рассеивание при условии эксплуатации новых объектов.

Факельная установка входит в структуру производства ПНГО.

Установка предназначена для приема и сжигания газовых сбросов из технологических аппаратов. Сбросы поступают при превышении регламентируемых норм технологического режима, освобождения аппаратов от углеводородной среды при подготовке и выводе их на ремонт, на период пуска и остановки, аварийных отводов и сбросов с предварительным отделением конденсата и его откачкой для дальнейшей переработки.

Факельная установка охватывает все существующие, так и новые технологические установки и обеспечивает безопасное удаление углеводородных паров от технологических установок во время нарушения технологического режима, аварийных ситуаций и на период пуска и остановки.

Зауыттың алау қандырғысы 2006 жылы «Қазақ мұнай және газ институты» АҚ және «Омскнефтехимпроект» ЖАҚ (Омск қаласы) жобасы негізінде іске асырылды.

Факельная установка завода введена эксплуатацию в 2006 году по проекту, выполненному институтом АО «Каззахский институт нефти и газа» и ОАО «Омскнефтехимпроект» (г. Омск).

2006 жылдың 12 мамырында жапондық қайта жаңғырту аясында салынған технологиялық қондырғыларды пайдалануға беру ресми салтанаты өткізілді, оған Мемлекет басшысы Нұрсұлтан Назарбаев қатысты.

«Республиканың ең ескі кәсіпорындарының бірі, Атырау мұнай өңдеу зауыты екінші өмірін қайта бастады деуге болады. Бұл өзінің тарихы мен дәстүрі бар зауыт. Зауыт өндіріс көлемін үнемі арттыруда. Өткен жылдың өзінде кәсіпорын 3,5 тонна мұнай өндірді, 21 миллиард 600 миллион теңгеге тауар өнімдерін шығарды. Қазіргі уақытта Атырау МӨЗ ең жетілген технологиялары бар кәсіпорындардың қатарына кіріп отыр. Жаңа қондырғылар енгізілгеннен кейін бұл жерде жоғары сапалы мұнай өнімдері шығарыла бастайды: бензин, дизель отыны, авиациялық керосин. Бұл ассортимент біздің елімізге қажет мотор отынының барлық түрлерін қамтиды. АМӨЗ өнімдері әлемдік стандарттарға сәйкес болады, ең маңыздысы залалды заттардың атмосфераға шығарылуы үш есе азаяды, судың ластануы 130 есе қысқарады», – деді Президент.

12 мая 2006 года состоялась официальная церемония ввода в эксплуатацию технологических установок, построенных в рамках японской реконструкции, в которой принял участие Глава государства Нурсултан Назарбаев.

«Одно из старейших предприятий республики, Атырауский нефтеперерабатывающий завод фактически обретает свою вторую жизнь. Это предприятие со своей историей и традициями. Завод постоянно наращивает объёмы производства. Только за прошлый год предприятие переработало 3,5 миллиона тонн нефти, выпустило товарной продукции на 21 миллиард 600 миллионов тенге. Сегодня Атырауский НПЗ по праву вошел в число предприятий с самой совершенной технологией. С вводом новых установок здесь будут производиться высококачественные нефтепродукты: бензин, дизельное топливо, авиационный керосин. Этот ассортимент покрывает весь спектр необходимых нашей стране видов моторного топлива. Продукция АНПЗ будет отвечать мировым стандартам самое главное, что в три раза снизятся выбросы вредных веществ в атмосферу, загрязнение воды сократится в 130 раз», – сказал Президент.

O-R-001

2006 жылдың 22 қыркүйегінде мемлекеттік қабылдау комиссиясымен «Атырау мұнай өңдеу зауытын қайта құру» жобасының нысандарын пайдалануға қабылдау туралы актілерге қол қойылды.

Қайта құрудың бірінші кезеңі нәтижесінде өндірістікқуаттарын жаңарту жүзеге асырылды, экологиялық қауіпсіздіктің тиісті деңгейі қамтамасыз етілді. К2 экологиялық класының; Премиум-95, Супер-98 маркалы автомобиль бензинінің;К3 және К4 экологиялық класы дизель отындарының;депрессорлық қоспаларсыз қату температурасы 35°С қысқы маркалы, экологиялық таза дизель отындарының,ТС-1 гидротазартылған реактив отынының шығарылуы жөнделді.

22 сентября 2006 г. Государственной приемочной комиссией был подписан акт по приемке в эксплуатацию объектов проекта «Реконструкция Атырауского нефтеперерабатывающего завода».

В результате первого этапа реконструкции была проведена модернизация производственных мощностей, обеспечен должный уровень экологической безопасности. Налажен выпуск автомобильного бензина экологического класса К2; марок Премиум-95, Супер-98; дизельных топлив экологического класса К3 и К4; зимних марок экологически чистых дизельных топлив с температурой застывания минус 35°С без применения депрессорных присадок; гидроочищенного реактивного топлива ТС-1.

Жапондық қайта құру аясында салынған қондырғыларды пайдалануға қабылдау мемлекеттік актісіне қол қоюға қатысушылар. 2006 ж. 22 қыркүйек
Участники подписания государственного акта приёмки в эксплуатацию установок, построенных в рамках японской реконструкции. 22 сентября 2006 г.

Зауыпты жаңғыртудың осы кезеңін жүзеге асыруға мол үлес қосқандар: С.А. Мералиев, Д.С. Тиесов, Қ.Қ. Оразбаев, А.К. Қайрденов, Д.В. Козырев, Р.Д. Бисалиев, Н.К. Кейкин, Н.Ж. Есенова, С.Н. Мутовчиева, Б.Х. Исабаева, М.М. Бекберген, Р.Ж. Жанғабылов, С.Ф. Немцев және басқа да көптеген мамандар.

«Атырау МӨЗ» ЖШС инвестициялық жобасы шеңберінде 2010-2014 жылдары қолда бар БКҚ және МКҚШ қондырғыларының жаңартылуы жүзеге асырылды.

2010-2011 жылдары қондырғының өнімділігін жылына 1000 мың тоннаға дейін ұлғайту мақсатында БКҚ қайта жаңғыртылуы өткізілді.

МКҚШ алғашқы жобалық өнімділігі жылына 140 мың тонна шикі коксты құрады. 2013-2014 жылдары МКҚШ қондырғысында «Бастион Капитал Строй» ЖШС жұмыс жобасының негізінде қайта жаңғырту жүргізілді. Жабдықты жеткізуші – қытайлық «Chaliesco» концерні.

МКҚШ қайта жаңғырту шегінде шикізат бойынша өнімділікті жылына 178 мың тоннаға дейін арттыру мақсатымен қолда бар жабдықтың ауыстырылуы және жаңартылуы жүргізілді.

2014 жылы МКҚШ қайта жаңғыртылуы аяқталған соң, тәжірибелік-өндірістік жүріс өткізілді және жобалық өнімділік жылына 178 мың тоннаға жетті. Сонымен қатар коксты қыздыру жаңа әдісінің енгізілуіне байланысты қоршаған ортаға тиетін зиянды әсері және өндіріске жұмсалатын энергетикалық шығындар төмендетілді.

Алынатын өнім – КП-1 және КП-2 маркалы қыздырылған кокс.

Большой вклад в реализацию данного этапа реконструкции завода внесли: С.А. Мералиев, Д.С. Тиесов, К.К. Уразбаев, О.А. Лызлов, А.К. Кайрденов, Д.В. Козырев, Р.Д. Бисалиев, Н.К. Кейкин, Н.Ж. Есенова, С.Н. Мутовчиева, Б.Х. Исабаева, М.М. Бекберген, Р.Ж. Жанғабылов, С.Ф. Немцев и многие другие специалисты.

В рамках инвестиционного проекта ТОО «Атырауский НПЗ» в период с 2010-2014 года была осуществлена модернизация существующих установок УЗК и УПНК.

В 2010-2011 гг. с целью увеличения производительности установки до 1 000 тыс. тонн в год была проведена реконструкция на УЗК.

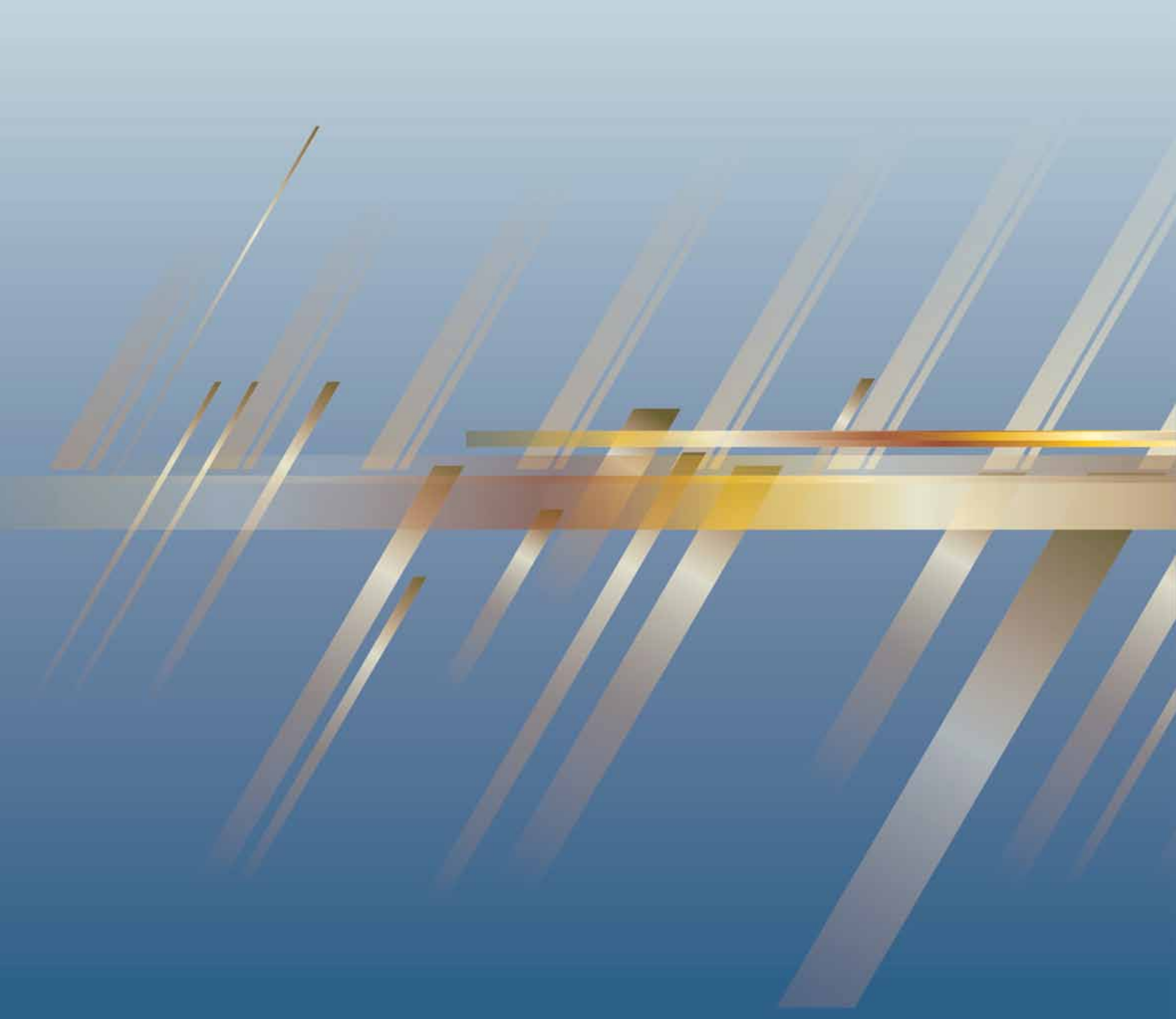
Первоначальная проектная производительность УПНК составляла 140 тысяч тонн в год сырого кокса. В период 2013 – 2014 гг. на УПНК была проведена реконструкция на основании рабочего проекта ТОО «Бастион Капитал Строй». Поставщик оборудования – китайский концерн «Chaliesco».

В рамках реконструкции УПНК была проведена замена и модернизация существующего оборудования с целью увеличения производительности по сырью до 178 тыс. тонн в год.

В 2014 году после завершения реконструкции УПНК был проведен опытно-промышленный пробег и достигнута проектная производительность – 178 тыс. тонн в год. Одновременно снижено вредное воздействие на окружающую среду и энергетические затраты на производство за счет внедрения новой технологии прокаливания кокса.

Получаемый продукт – кокс прокаленный марок КП-1 и КП-2.

9

Бөлім
Раздел

2009 – 2016 жж.
Жаңартудың төртінші
кезеңі. Біз болашақты
ойлаймыз...

2009 – 2016 гг.
Четвертый этап
модернизации.
Мы думаем
о будущем...

«Отандық мұнайхимиялық саланы дамыту үшін, Атырауда қолда бар кәсіпорындар негізінде мұнай-химиялық технопаркті құру мәселесін жедел түрде шешу керек».

*Қазақстан Республикасының Президенті
Нұрсұлтан Назарбаевтың шетелдік
инвесторлар кеңесінде сөйлеген сөзінен*

«Для развития отечественной нефтехимической отрасли необходимо в ускоренном порядке решить вопрос о создании в Атырау нефтехимического технопарка на базе имеющихся предприятий».

*Из выступления Президента
Республики Казахстан Нурсултана Назарбаева
на совете иностранных инвесторов*

9 2009–2016 жж. Жаңартудың төртінші кезеңі Біз болашақты ойлаймыз...

2009–2016 гг. Четвертый этап модернизации Мы думаем о будущем...

Бүгінгі күні Қазақстанның ең маңызды өндіріс саласы, мұнай өңдеу үлесіне республиканың 5% ЖІӨ-і келеді.

2009 жылдың мамырында Қазақстанда мұнай өнімдерін өндіру құрылымын және сапасын жақсартумен бірге, шикі мұнайды өңдеу бойынша қуаттылықтың 2,5 млн тоннаға дейін өсуін көздейтін 4,3 млрд доллар сомаға үш зауыты модернизациялау бойынша кешендік бағдарлама қабылданды. Оны іске асыру нәтижесінде Қазақстан ішкі нарықты мұнай өнімдерінің мотор майларынан басқа барлық түрлерімен, атап айтқанда Еуро-4 бензинімен қамтамасыз ете алады. Өз кезегінде энергетика және минералды ресурстар министрлігі (ЭМРМ) мұнай өндіру зауыттарының 2009-2015 жылдарға арналған кешендік даму жоспарын құрастырды.

Бұл кезеңде ұлттық «ҚазМұнайГаз» компаниясы мұнай өндіру зауыттарын қайта жаңғырту және жаңарту бойынша үш жобаны іске асыруда. Жалпы алғанда, олардың кешенді даму жоспарын орындау Қазақстанның мұнай өндіру қалпын түбегейлі өзгертеді.

Сегодня на долю нефтепереработки, одной из важнейших отраслей промышленности Казахстана, приходится 5% ВВП республики.

В мае 2009 года в Казахстане была принята комплексная программа по модернизации трех заводов на сумму \$4,3 млрд, предполагающая рост мощностей по переработке сырой нефти на 2,5 млн тонн с улучшением структуры производства нефтепродуктов и их качества. В результате ее реализации Казахстан сможет полностью обеспечивать внутренний рынок всеми видами нефтепродуктов, кроме моторных масел. Причем, бензином по стандартам Евро-4. В свою очередь, Министерство энергетики и минеральных ресурсов (МЭМР) разработало комплексный план развития нефтеперерабатывающих заводов на 2009–2015 гг.

На данном этапе Национальная компания «КазМунайГаз» реализует три проекта по реконструкции и модернизации нефтеперерабатывающих заводов. В целом, выполнение комплексного плана их развития кардинально изменит положение в нефтеперерабатывающей отрасли Казахстана.

«Атырау МӨЗ» ЖШС инвестициялық жобасының құны 1,65 млрд долларды құрады. Оны іске асыру үшін Қазақстан даму банкі 1,63 млрд доллар несиесі берді, оның қаржы көзі ҚҰР Эксимбанкінің несиесі – 8%, сондай-ақ ҚР Ұлттық қорының қаржысы – 15% болды.

Осы күні Атырау МӨЗ жобалық қуаты жылына 5 млн тонна шикі мұнайды құрайды. Қайта жаңғырту аяқталғаннан кейін, 2017 жылға қарай жобалық қуаттылықты жылына 5,5 млн-ға дейін арттыру жоспарлануда.

Бұл Атырау МӨЗ қайта жаңғырту ароматикалық көмірсутектер шығаратын **кешен құрылысын (АШК) және мұнайды тереңдетіп өңдеу кешенін (МТӨК) салуды көздейді.**

Стоимость инвестиционного проекта в ТОО «Атырауский НПЗ» составила \$1,65 млрд. Для его реализации Банк развития Казахстана предоставил кредит на \$1,63 млрд, источником которого стал заем Эксимбанка КНР – 8%, а также средства Нацфонда РК – 15%.

На сегодняшний день проектная мощность Атырауского НПЗ составляет 5 млн. тонн сырой нефти в год. После завершения реконструкции, к 2017 году, планируется увеличение проектной мощности до 5,5 млн тонн в год.

Данная реконструкция Атырауского НПЗ предусматривает строительство **комплекса по производству ароматических углеводородов (КПА) и комплекса глубокой переработки нефти (КГПН).**

Ароматикалық көмірсутектер шығаратын кешен (АШК)

Қазақстан Республикасы Президентінің 2010 жылдың 19 наурызындағы №958 Жарлығымен бекітілген Қазақстан Республикасын үдемелі индустриялық-инновациялық дамыту жөніндегі 2010 – 2014 жылдарға арналған мемлекеттік бағдарламасы АШК жобасын іске асырудың басталуына негізгі себеп болып табылады.

2010 жылдың 4 қыркүйегінде құрылыстың іргетасына бірінші тасты қалау салтанаты рәсімі өткізілді.

Ароматикалық көмірсутектер шығаратын кешеннің бас мердігері болып табылатын «Sinopec Engineering» Group (Қытай) компаниясы 2010 жылдың 1 қазанынан бастап жасалған шартқа сәйкес «кілтке тапсыру» жұмыстарына кірісті.

Мұнай өнімдеріне деген қажеттіліктің өсуі, біріншіден, мотор майларының экологиялық таза сорттарына, сондай-ақ автокөліктерден зиянды заттардың шығарылуына талаптардың күшеюін ескере отырып, өнім сапасына қойылатын талаптардың өсуі АМӨЗ әрі қарай дамуына ықпал болды.

Комплекс по производству ароматических углеводородов (КПА)

Основной предпосылкой, положившей начало реализации проекта КПА, является утвержденная Указом Президента Республики Казахстан от 19.03.2010 г. №958 Государственная программа форсированного индустриально-инновационного развития Республики Казахстан на 2010 – 2014 гг.

4 сентября 2010 года была проведена торжественная церемония закладки первого камня в фундамент строительства.

Компания «Sinopec Engineering» Group (Китай), являющаяся генеральным подрядчиком строительства комплекса по производству ароматических углеводородов, с 1 октября 2010 года приступила к работам, согласно заключенному договору «под ключ». Увеличение потребности в нефтепродуктах, в первую очередь, в экологических чистых сортах моторных топлив, а также повышение требований к качеству продукции с учетом ужесточения требований к выбросам вредных веществ от автотранспорта явилось предпосылкой для дальнейшего развития АНПЗ.

«ҚазМұнайГаз» ҰК басшысы Қ. М. Қабылдиннің салтанатта шарадағы сөз сөйлеуі
Выступление главы НК «КазМунайГаз» К. М. Кабылдина на церемонии

Салтанатты шарадағы АМӨЗ ұжымы
Коллектив АНПЗ на церемонии

Атырау МӨЗ дамытуға қойылған мақсаттарға қол жеткізу келесі міндеттерді шешуді білдіреді:

- жоғары қосылған құнды өнімдер – бензол және параксиллолды мұнай химиясы саласының негізгі шикізаты ретінде шығару;

- технологиялық қуаттарды заманауи технологиялық және техникалық деңгейге шығару және Қазақстанды сапалы мотор отындарымен және басқа да мұнай өнімдерімен, сонымен қатар мұнай химияны шикізатпен қамтамасыз ету үшін, оларды түпкілікті қайта құру. Бұл кезде мұнай өнімдерінің экспорты әлемдік стандарттарға және нарықтың ішкі және сыртқа талаптарына сәйкес болуы керек.

2015 жылдың II тоқсанында құрылыс-монтаж жұмыстары аяқталғаннан кейін, шикізат бойынша өнімділігі жылына 1 млн тонна құрайтын Ароматикалық көмірсутектер шығаратын кешеннің (АШК) катализатордың үздіксіз регенерациясы және бензолды алу бөлігімен каталикалық риформингтің (CCR) жаңа құрылғысын іске қосылуы табысты өткізілді.

Достижение поставленных целей развития Атырауского НПЗ предполагает решение следующих задач:

- производство продукции с высокой добавленной стоимостью - бензола и параксилола как базового сырья для нефтехимической отрасли;

- коренная реконструкция технологических мощностей, для выведения их на современный технологический и технический уровень и обеспечения Казахстана качественными моторными топливами и другими нефтепродуктами, а также сырьем для нефтехимии. При этом экспорт нефтепродуктов должен отвечать мировым стандартам и требованиям внутреннего и внешнего рынков.

Во II квартале 2015 года, после завершения строительно-монтажных работ успешно проведен запуск новой установки каталитического риформинга с непрерывной регенерацией катализатора и блоком извлечения бензола (CCR) Комплекса по производству ароматических углеводородов (КПА) с производительностью 1 млн. тонн в год по сырью.

Бұл жобаны жүзеге асыру Атырау МӨЗ-ді еліміздің бірыңғай мұнай химиялық буынына кіруіне жол ашады, еуропалық экологиялық стандарттардың жоғары талаптарына сәйкес келетін инновациялық технологияларды енгізуге және қазіргі заманғы жанармай нарығында бәсекеге қабілеттілікті сақтап қалуға көмектеседі. Ғымдағы жылғы тамыздың II онкүндігінде ParomaX қондырғысын қолданысқа енгізу жоспарланып отыр.

Ароматикалық көмірсутектер шығаратын кешеннің өндіру үлгісі икемді және неғұрлым жоғары октандық бензин алуға немесе жылына 133 мың тоннаға дейін бензин және 496 мың тоннаға дейін параксиллол алуға көмектеседі. «Axens» француз компаниясы технология лицензиары болып табылады. Жоба авторы – «Омскнефтехимпроект» ААҚ (РФ, Омск қаласы).

Ароматикалық көмірсутектер шығаратын кешенді іске қосудың басталуы (1-фаза) 2015 жылдың 4 сәуірі деп белгіленген. Кешен міндеті – мұнай-химиялық өндірісті әрі қарай дамыту мақсатымен Қазақстанда бензин және параксиллолды шығару бойынша өндіріс құру.

Құрастыру және іске қосу-жөндеу жұмыстары қазіргі процестер мен технологиялық құрылғылардың үзіліссіз жұмысы жағдайында жүргізілгендігін айта кету керек. АҚШ объектілерін салған кезде, қатысушылар Қазақстан Республикасы «Қауіпті өндірістік объектілердегі өнекәсіптік қауіпсіздік туралы», «Техникалық реттеу туралы» заңдарын, Қазақстан Республикасы Экономикалық кодексын басшылыққа алды.

АҚШ объектілерін іске қосу-жөндеу жұмыстарын жүзеге асыруға мынадай мамандар елеулі үлес қосты: К.Ю. Шкодин, Ю.Т. Милехин, Б.Ж. Жандауов, П.К. Сармин, Д.Ю. Карпов, О.А. Гуцин, М.К. Өтеғалиев, Т.Д. Кукатов, Р.Н. Әжіғалиев, А.М. Ислямов, Р.М. Сәрсенғалиев, С.Н. Хлопцев және тағы басқалар.

Реализация этого проекта позволит Атыраускому НПЗ войти в единую нефтехимическую цепочку страны, внедрить инновационные технологии, отвечающие высокому уровню экологических европейских стандартов, плюс сохранить конкурентоспособность на современном топливном рынке. Во II декаде августа текущего года запланирован ввод в эксплуатацию установки ParomaX.

Схема производства комплекса по производству ароматических углеводородов гибкая и позволяет получать либо максимально высокооктановый бензин, либо получать до 133 тыс. тонн/год бензола и до 496 тыс. тонн/год параксиллола. Лицензиаром технологии является французская компания «Axens». Автор проекта – ОАО «Омскнефтехимпроект» (РФ, г. Омск).

Начало пуска комплекса производства ароматических углеводородов (Фаза 1) датируется 04 апреля 2015 года. Назначение комплекса - создание в Казахстане производства по выпуску бензола и параксиллола с целью последующего развития нефтехимического производства.

Необходимо отметить, что монтажные и пусконаладочные работы проводились в условиях действующих процессов и непрерывной работы технологического оборудования. При строительстве объектов КПА все его участники руководствовались Законами Республики Казахстан «О промышленной безопасности на опасных производственных объектах», «О техническом регулировании», Экономическим кодексом Республики Казахстан. Значительный вклад в осуществление пусконаладочных работ на объектах КПА внесли такие специалисты, как К.Ю. Шкодин, Ю.Т. Милехин, Б.Ж. Жандауов, П.К. Сармин, Д.Ю. Карпов, О.А. Гуцин, М.К. Утеғалиев, Т.Д. Кукатов, Р.Н. Ажғалиев, А.М. Ислямов, Р.М. Сәрсенғалиев, С.Н. Хлопцев и многие другие.

АШК негізгі технологиялық қондырғылары

1. Катализатордың үздіксіз регенерациясы бар ССР (100-200 секциялар) каталикалық риформинг қондырғысы.

Шикізат бойынша жобалық өнімділігі – 1млн. тонна/жыл.

КУ ГБД және ЛГ қолда бар қондырғыларынан гидротазалау бөлігінен алынған гидротазартылған бензин қоспалары ССР шикізаты болып табылады.

Мақсаты: 1) жоғары октандық бензин компонентін алу – ОЗЭМ 103;
2) бензол және параксилол өндіруге арналған шикізат.

2. «Morphylane» экстрабелсенді дистилляция қондырғысы (300-секция).

Мақсаты: хош иісті көмірсутектерді (бензол және толуол) жеңіл риформаттан бөлу. Процесс хош иісті және хош иісті емес көмірсутектердің N-формилморфолин еріткішіндегі әр түрлі ерігіштігіне негізделген.

3. Бензол мен толуолдың бөліну блогы (400-секция). ССР қол жеткізілген негізгі технологиялық өлшемдері:

- ОЗЭМ бойынша тұрақты риформаттың октан көрсеткіші 100 бағамнан артық;
- сутегісі бар газдағы сутегінің тазалығы 92-93%-дан кем емес.

Өндірілетін өнімдер:

- отын газы;
- сұйытылған мұнай газы;
- ауыр риформат;
- рафинат;
- бензол;
- толуол.

Основные технологические установки КПА

1. Установка каталитического риформинга с непрерывной регенерацией катализатора ССР (секции 100-200).

Проектная производительность по сырью - 1млн. тонн/год.

Сырьем ССР является смесь гидроочищенных бензинов с блока гидроочистки существующих установок КУ ГБД и ЛГ.

Назначение: 1) получение высокооктанового компонента бензина - ОЧИМ 103;
2) сырьё для производства бензола и параксилла.

2. Установка экстрактивной дистилляции «Morphylane» (секция 300)

Назначение: выделение ароматических углеводородов (бензола и толуола) из легкого риформата. Процесс основан на различной растворимости ароматических и неароматических углеводородов в растворителе N-формилморфолин.

3. Блок разделения бензола и толуола (секция 400). Достигнутые основные технологические параметры ССР:

- октановый показатель стабильного риформата по ОЧИМ более 100 пункта;
- чистота водорода в водородсодержащем газе не менее 92-93%.

Выпускаемая продукция:

- топливный газ;
- сжиженный нефтяной газ;
- тяжелый риформат;
- рафинат;
- бензол;
- толуол.

ParamaX қондырғысы

- **«Eluxyl» ксилолмен алдын ала фракциялау қондырғысы (600-секция)**

«Eluxyl» процесі жасанды ағынға қарсы адсорбцияға негізделген, жоғары таза параксилолды алу мақсатында толуолдың және хош иісті C9+ бірдей салмақты ксилол мен бензолдың қоспасына айналдыру.

- **«Хумах» – ксилолды изомерлеу қондырғысы (650-секция)**

Хумах процесі екі қабатты катализатор технологиясына негізделген:

- катализатордың жоғарғы қабатында этилбензолдың деалкилизациясы және ароматикалық емес көмірсутектерінің конверсиясы болады;
- екінші қабатта – ксилолдарды изомерлеу.

- **«TransPlus» – толуолды трансалкилдейтін қондырғы (700-секция)**

«TransPlus» процесі жоғары емес қысымда жұмыс істейді, онда «Eluxyl» ксилолдарды алдын ала фракциялау секциясына жіберілетін фракцияларды ксилолдармен байыту үшін, толуол мен хош иісті C9+ бірдей салмақты ксилол мен бензолдың қоспасына айналады.

- **Рафинат бөлу қондырғысы (800-секция)**

Жоғарғы өнім – жеңіл рафинат, төменгі өнім – ауыр рафинат.

Установка ParamaX

- **Установка предфракционирования ксилолов «Eluxyl» (секция 600)**

Процесс «Eluxyl», основанный на имитированной противоточной адсорбции, преобразование толуола и ароматических C9+ в равновесную смесь ксилолов и бензола с целью получения параксилола высокой чистоты.

- **Установка изомеризации ксилолов - «Хумах» (секция 650)**

Процесс Хумах основан на технологии с двойным слоем катализатора:

- в верхнем слое катализатора происходит деалкилирование этилбензола и конверсия неароматических углеводородов;
- во втором слое – изомеризация ксилолов.

- **Установка трансалкилирования толуола - «TransPlus» (секция 700)**

Процесс «TransPlus» работает при невысоком давлении, где происходит преобразование толуола и ароматических углеводородов C9+ в равновесную смесь ксилола и бензола с целью обогащения ксилолами фракции подаваемой на секцию предфракционирования ксилолов «Eluxyl».

- **Установка разделения рафината (секция – 800)**

Верхний продукт легкий рафинат, нижний продукт – тяжелый рафинат.

2014 жылы желтоқсан айының аяғында Атырау МӨЗ-де ҚР Президенті Н.Ә.Назарбаевтың қатысуымен телекөпір өткізілді. Телекөпір кезінде ароматикалық көмірсутектер шығару кешенінде іске қосу-реттеу жұмыстарына старт берілді. 2015 жылы 3 шілдеде Атырау МӨЗ-де тәжірибелік-өндірістік жүріс барысында бензолдың алғашқы партиясын алу салтанатты шарасы болып өтті. Қазіргі уақытта зауыт октанды саны 103 бірлік жоғары октанды компонент өндіруді бастады. Бұл Атырау мұнай өңдеушілерінің жетістігі. АИ-80 маркалы бензин өндіруді тоқтатып, елімізге өте қажетті жоғары октанды жағармайды ғана шығаруға ауысу мүмкіндігі бар. Ең маңыздысы, енді Атырау бензиніндегі бензолдың құрамы бұрынғыдай бес пайыз емес, бір ғана пайызды құрайды.

В конце декабря 2014 года на Атырауском НПЗ состоялся телемост с участием Президента РК Н. А. Назарбаева. В ходе телемоста был дан старт пуско-наладочным работам на комплексе по производству ароматических углеводородов.

3 июля 2015 года на Атырауском НПЗ состоялась церемония получения в ходе опытно-промышленного пробега первой партии бензола.

В настоящее время завод начал производить высокооктановый компонент с октановым числом 103 единицы. Это достижение атырауских нефтепереработчиков. Есть возможность прекратить производство бензина марки АИ-80 и перейти на выпуск только высокооктанового горючего, столь необходимого в стране. Что важно, теперь в атырауском бензине содержание бензола составляет всего лишь один процент, а не пять процентов как раньше.

Атырау облысының әкімі Б.С. Ізмұхамбетов пен «АМӨЗ» ЖШС бас директоры Қ.Қ. Оразбаев телекөпір кезінде. 2014 ж. 25 желтоқсан
Аким Атырауской области Б.С. Измухамбетов и генеральный директор ТОО «АНПЗ» К.К. Уразбаев во время телемоста. 25 декабря 2014 г.

Бензолдың алғашқы партиясын алу салтанаты.
Солдан оңға қарай: Қ.Қ. Оразбаев, Г.И. Дүйсембаев, Чжэн Фуцян.
2015 ж. 3 шілде

Церемония получения первой партии бензола.
Слева направо: К.К. Уразбаев, Г.И. Дюсембаев, Чжэн Фуцян.
3 июля 2015 г.

Салтанатты шараға қатысушылар
Участники церемонии

АШК басшысы В. Гацко
Начальник КПА В. Гацко

Мұнайды тереңдетіп өңдеу кешені

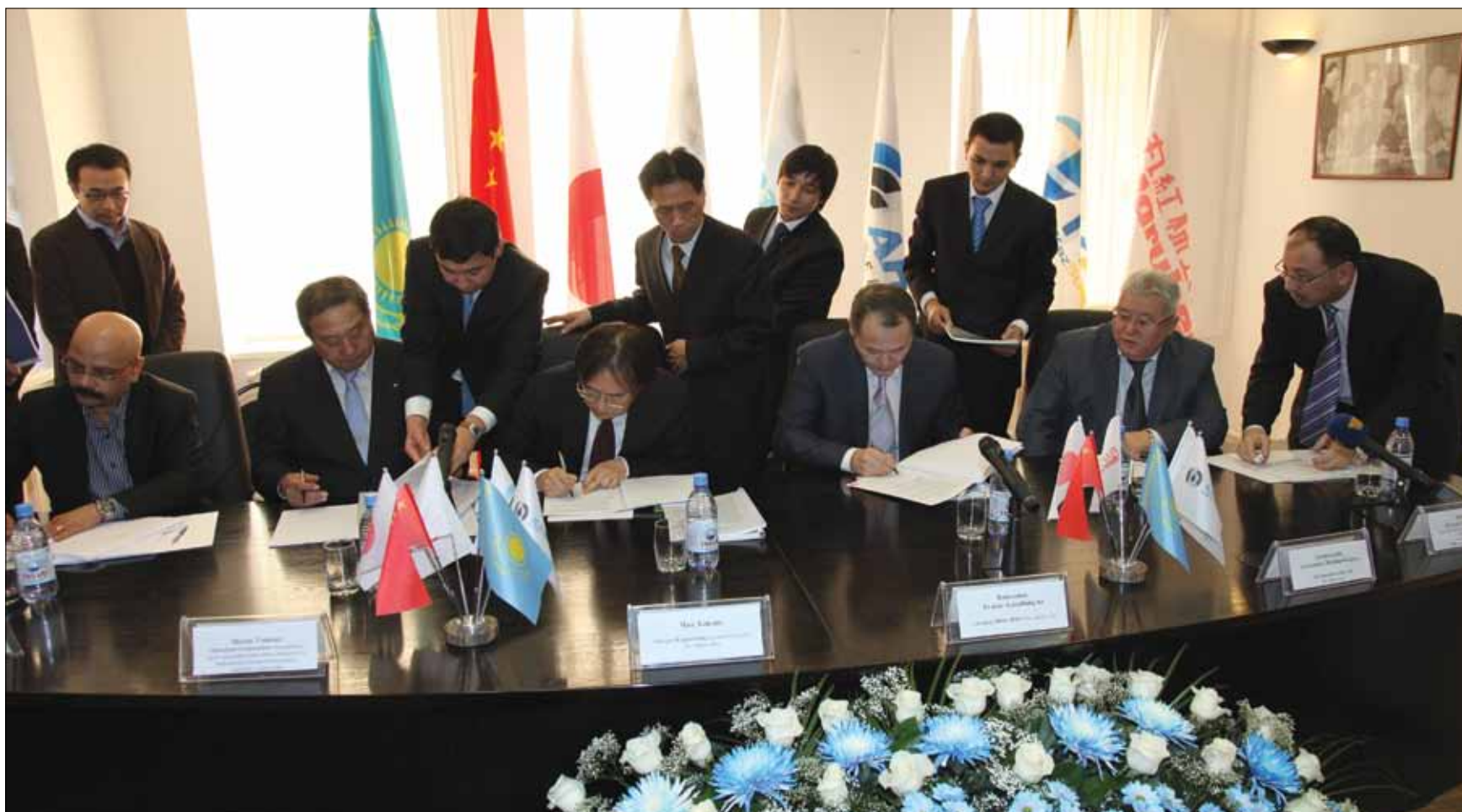
2011 жылдың 29 желтоқсанында «Атырау МӨЗ» ЖШС және Консорциум («Sinopec Engineering» қытай компаниясы, «Marubeni Corporation» жапон компаниясы және «ҚазҚұрылысСервис МГҚК» АҚ) арасында мұнайды тереңдетіп өңдеу кешенін (МТӨК) «кілтке тапсырумен» салу туралы шартқа қол қойылды.

«Axens», «UOP Limited», «Prosernat» және «Foster Willer» компанияларымен лицензиялық келісімдерге қол қойылды. Кешеннің нысандарын Атырау МӨЗ аумағында орналастырумен тереңдетіп өңдеу конфигурациясының соңғы нұсқасы бекітілді. МТӨК іске асыру шегінде 14 заманауи технологиялық қондырғыны салу көзделді.

Комплекс глубокой переработки нефти

29 декабря 2011 года был подписан договор на строительство «под ключ» комплекса глубокой переработки нефти (КГПН) между ТОО «Атырауский НПЗ» и Консорциумом (китайская компания «Sinopec Engineering», японская компания «Marubeni Corporation» и АО НГСК «КазСтройСервис»).

Были подписаны лицензионные соглашения с компаниями «Axens», «UOP Limited», «Prosernat» и «Foster Willer». Утвержден окончательный вариант конфигурации глубокой переработки с размещением объектов комплекса на территории Атырауского НПЗ. В рамках реализации КГПН предусмотрено строительство 14 современных технологических установок.

2012 жылдың 10 қыркүйегінде Қазақстан Республикасы, Қытай Халық Республикасы, Жапония мұнай компаниялары басшыларының, мемлекеттік бақылау органдарының және БАҚ-тың қатысуымен МТӨК іргетасының бірінші тасын салу салтанатты рәсімі өткізілді.

Қазақстанның батыс өңірлерінің негізгі өндіріс тұтынушыларының газ тәрізді отынды пайдалануға көшуіне байланысты мазутты қазандық жанармай түрінде пайдалануға сұраныстың төмендегені байқалады. Қазіргі күні зауыттың барлық мазут көлемі шикізат түрінде әрі қарай өңдеу үшін экспортқа бағытталған.

Атырау МӨЗ-де мұнайды тереңдетіп өңдеу кешенін салу:

- мұнайды өңдеу тереңдігін 82-86% дейін ұлғайту арқылы қалдық мұнай өнімдерін білікті пайдалануға;
- мотор жанармайларын өндірудің шикізат қорын зауыт қуаттылығын арттырмастан кеңейтуге;
- Еуро-4 және Еуро-5 деңгейіне сәйкес жоғары сапалы бензинді және дизель жанармайларын алуға мүмкіндік береді.

*«ҚазМұнайГаз» ҰК» АҚ басқарма төрағасының орынбасары Д. С. Тиесов. 2012 ж. 10 қыркүйек
Заместитель председателя Правления АО «НК «КазМұнайГаз» Д. С. Тиесов. 10 сентября 2012 г.*

10 сентября 2012 года была проведена торжественная церемония закладки первого камня в фундамент строительства КГПН с участием руководителей нефтяных компаний Республики Казахстан, Китайской Народной Республики, Японии, представителей государственных контролирующих органов и СМИ.

В связи с переводом основных промышленных потребителей западного региона Казахстана на использование газообразного топлива наблюдается тенденция низкого спроса на применение мазута в качестве котельного топлива. На сегодняшний день весь объем мазута завода сориентирован на экспорт в качестве сырья для дальнейшей переработки.

Строительство КГПН на Атырауском НПЗ позволит:

- квалифицировано использовать остаточные тяжелые нефтяные продукты с увеличением глубины переработки нефти до 82-86%;
- расширить сырьевую базу производства моторных топлив без наращивания мощности завода;
- получить высококачественный бензин и дизельные топлива, соответствующие уровню Евро-4 и Евро-5.

*«АМӨЗ» ЖШС бас директоры Т.А. Байтазиев. 2012 ж. 10 қыркүйек
Генеральный директор ТОО «АНПЗ» Т.А. Байтазиев. 10 сентября 2012 г.*

Оған қоса экологиялық стандарттарға сәйкес тауарлық өнім шығару сияқты маңызды мақсатпен бірге, жобамен атмосфераға зиянды заттардың аз шығуын қамтамасыз ететін жандыруларды, жоғары деңгейлі тұрақтылығы бар неғұрлым сенімді жабдықтарды т.б. пайдалану сияқты инновациялық технологияларды енгізу арқылы қоршаған ортаға шығарулар мен эмиссияларды азайту бойынша табиғат қорғау іс-шараларын қамтамасыз етудің қазіргі заманғы әдістері көзделген.

МТӨК салу мерзімі: 2012 – 2016 жж. МТӨК пайдалануға берілгеннен кейін АМӨЗ бензинді шығару жалпы 2,5 есе артып, жылына 1,370 мың тоннаға дейін жетеді, ал дизель жанармайын өндіру 10%-ға көтеріліп, жылына 1,460 мың тоннаға дейін жетеді.

АҚШ және МТӨК инвестициялық жобаларын жүзеге асыруға: Н.К. Кейкин, Н.Ж. Есенова, Р.Д. Бисалиев, Д.С. Макеев, Ю.Т. Милехин, П.К. Сармин, Д.Ю. Карпов, Р.Н. Әжіғалиев, М.К. Өтеғалиев, У.М. Құспанғалиев, Т.Д. Кукатов, А.Т. Шошанбасов, А.Х. Ғаббасов, О.А. Гуцин, К.Ю. Шкодин, Б.М. Жандауов, С.Н. Мutowчиева, Б.Х. Исабаева, Т.Е. Макуов және көптеген басқа мамандар елеулі үлес қосты.

2014 жылдың 6 ақпанында Қазақстан Республикасының Президенті Нұрсұлтан Назарбаев Атырау облысына жұмыс сапары барысында «Атырау мұнай өңдеу зауыты» ЖШС-ға барды. Мемлекет басшысы Қазақстан Республикасын үдемелі индустриялық-инновациялық дамыту мемлекеттік бағдарламасы аясында жүзеге асырылатын «Ароматикалық көмірсутектер шығаратын кешенді салу» және «Мұнайды тереңдетіп өңдеу кешенін салу» инвестициялық жобаларының іске асыру барысымен танысты.

Кроме того, наряду с выполнением такой важнейшей задачи, как выпуск товарной продукции, соответствующей экологическим стандартам, проектом предусмотрены современные методы обеспечения природоохранных мероприятий по минимизации сбросов и эмиссий в окружающую среду путем внедрения инновационных технологий, таких как применение горелок, обеспечивающих минимальные выбросы вредных веществ в атмосферу, наиболее надежного оборудования с высоким уровнем устойчивости и др.

Сроки строительства КГПН: 2012 – 2016 гг. После ввода в эксплуатацию КГПН, суммарная выработка бензина на АНПЗ увеличится в 2,5 раза, достигнув 1,370 тыс. тонн в год, а выработка дизтоплива поднимется на 10%, достигнув 1,460 тыс. тонн в год.

Большой вклад в реализацию инвестиционных проектов КПА и КГПН внесли: Н.К. Кейкин, Н.Ж. Есенова, Р.Д. Бисалиев, Д.С. Макеев, Ю.Т. Милехин, А.Х. Ғаббасов, П.К. Сармин, Д.Ю. Карпов, Р.Н. Ажигалиев, М.К. Утеғалиев, У.М. Құспанғалиев, Т.Д. Кукатов, А.Т. Шошанбасов, О.А. Гуцин, К.Ю. Шкодин, Б.М. Жандауов, С.Н. Мutowчиева, Б.Х. Исабаева, Т.Е. Макуов и многие другие специалисты.

6 февраля 2014 года в ходе своей рабочей поездки в Атыраускую область Президент Казахстана Нурсултан Назарбаев посетил ТОО «Атырауский нефтеперерабатывающий завод».

Глава государства ознакомился с ходом реализации инвестиционных проектов «Строительство комплекса по производству ароматических углеводородов» и «Строительство комплекса глубокой переработки нефти», осуществляемых в рамках Государственной программы форсированного индустриально-инновационного развития Республики Казахстан.

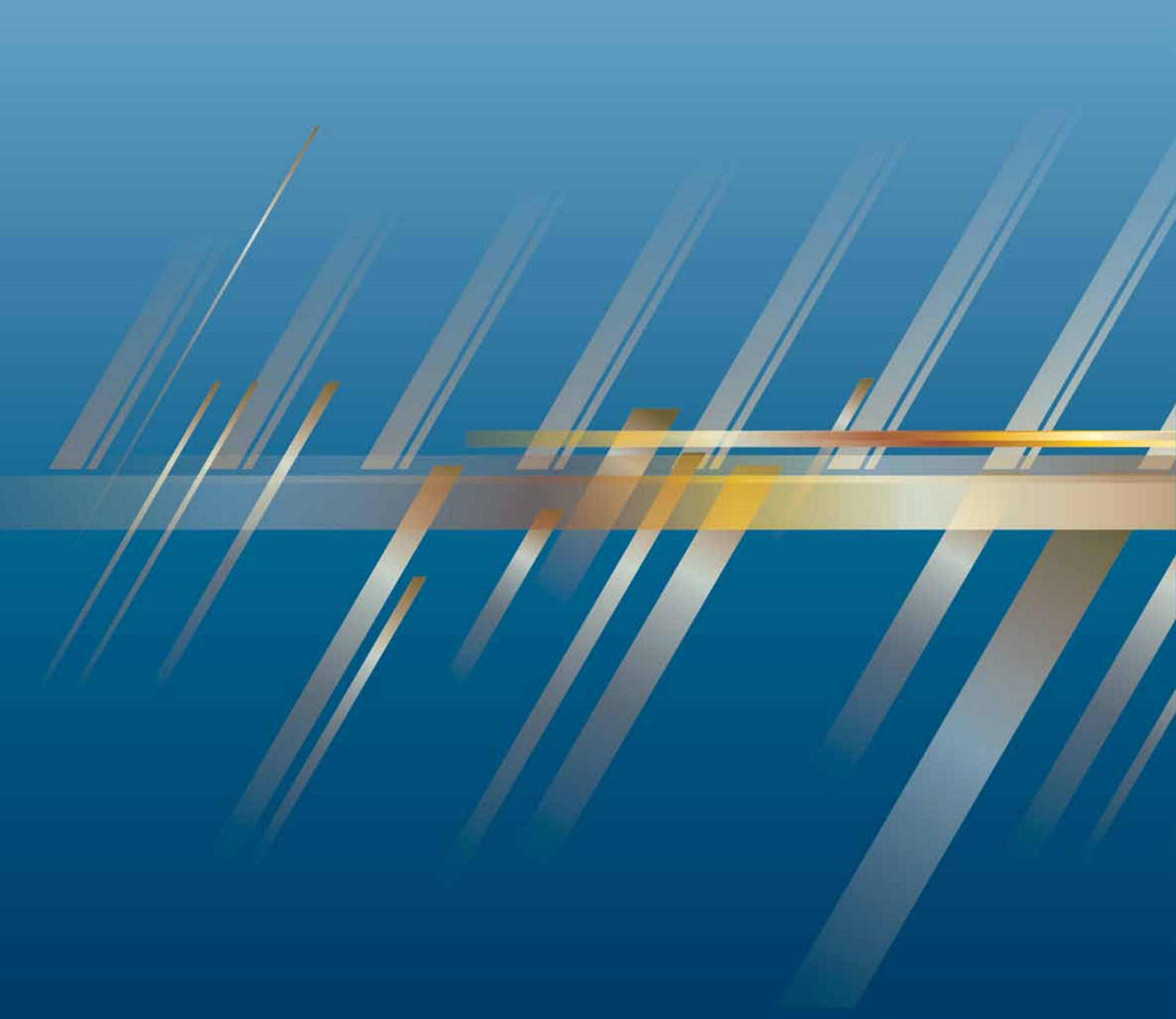

ҚР Президенті Н. Ә. Назарбаевтың Атырау МӨЗ-ге сапары, 2014 ж. 6 ақпан
Визит Президента РК Н. А. Назарбаева на Атырауский НПЗ, 6 февраля 2014 г.

10

Бөлім
Раздел

**АМӨЗ өнімінің
сапасы**

**Качество
продукции
АНПЗ**

Атырау МӨЗ жұмыс істей бастағаннан бері орталық зауыт зертханасы табысты қызмет етіп келеді. 680-ден астам өлшеу құралы мен 107 сынақ жабдығы зертханның жоғары білікті қызметкерлеріне жыл сайын тауар өнімін құжаттандыру, технологиялық процестерді бақылау және жұмыс аймағы ауасында атмосфераға өнеркәсіптік ағызу мен шығарылуларда зиянды заттарды бақылау бойынша 300 мыңға жуық сынау жүргізуге мүмкіндік береді.

Самого начала деятельности Атырауского НПЗ успешно функционирует центральная заводская лаборатория. Более 680 единиц средств измерений и 107 единиц испытательного оборудования позволяют высококвалифицированному персоналу лаборатории ежегодно проводить порядка 300 тысяч испытаний по паспортизации товарной продукции, контролю технологических процессов и контролю вредных веществ в воздухе рабочей зоны, атмосферного воздуха, в промышленных выбросах и стоках.

10 АМӨЗ өнімінің сапасы

Качество продукции АНПЗ

Орталық зауыт зертханасының ғимараты
Здание Центральной заводской лаборатории

1993 жылы Қазақстанда «Стандарттау және сертификаттау туралы» Заң қабылданып, ҚР Министрлер Кабинеті «Өнімді сертификаттауды кезеңімен енгізу, адамдардың өміріне, денсаулығына және қоршаған ортаға қауіпті сапасыз өнімді нарыққа жеткізуден тұтынушылардың құқығын қорғау туралы» арнайы қаулы шығарды. Бұл заң АМӨЗ қызметіне тікелей қатысты болды. Республиканың үш мұнай өңдеу зауыты ішінен Атырау МӨЗ «ОЗЗ» СО ҚР Мемлекеттік сертификаттау жүйесіне бірінші болып аккредиттелді.

В 1993 году в Казахстане был принят Закон «О стандартизации и сертификации» и издано специальное Постановление Кабинета Министров РК «О поэтапном введении сертификации продукции, защиты прав потребителей от поставок на рынок недоброкачественной продукции, опасной для жизни, здоровья людей и окружающей среды». Этот закон напрямую касался деятельности АНПЗ. Среди трех нефтеперерабатывающих заводов республики Испытательный центр «ЦЗЛ» Атырауского НПЗ аккредитовался первым в Государственной системе сертификации РК.

«Орталық зауыт зертханасы» СО құрамына тауар зертханасы, бақылау зертханасы, санитарлық-өнеркәсіптік зертхана, реагенттер мен газдар зертханасы, сапаны бақылау тобы, жөндеу-механикалық тобы кіреді.

Атырау МӨЗ шығарылатын мұнай өнімдері сапасына әрдайым көңіл бөледі. Өнім сапасының МЕМСТ-ға сәйкестігіне техникалық регламенттерді сақтаумен, қондырғылар мен зертханаларды заманауи жабдықтаумен, қажетті құжаттаманы әзірлеумен, шикізатты, материалдар мен дайын өнімді зертханалық бақылау кестесін жасаумен, зауыттың мамандары мен жұмысшыларының жоғары кәсіби дайындығының деңгейімен кепілдік беріледі.

В состав ИЦ «Центральная заводская лаборатория» входят: товарная лаборатория, контрольная лаборатория, санитарно-промышленная лаборатория, лаборатория реагентов и газов, группа управления качеством, ремонтно - механическая группа.

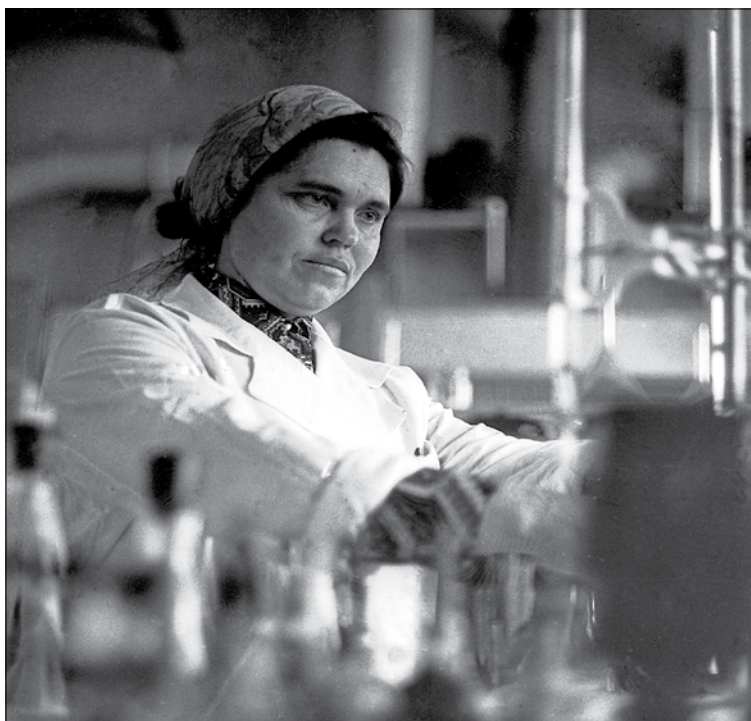
На Атырауском НПЗ всегда уделялось должное внимание качеству выпускаемых нефтепродуктов. Соответствие качества продукции ГОСТам гарантируется соблюдением технологических регламентов, современным оснащением установок и лабораторий, разработкой необходимой документации, выполнением графиков лабораторного контроля сырья, материалов и готовой продукции, высоким уровнем профессиональной подготовки рабочих и специалистов завода.

ОЗЗ басшысы В.А. Вакуров пен бас инженер Д.В. Козырев
Начальник ЦЗЛ В.А. Вакуров и главный инженер Д.В. Козырев

ОЗЗ ұжымы АМӨЗ бас инженері Д.В. Козыревпен. 2015 ж.
Коллектив ЦЗЛ с главным инженером АНПЗ Д.В. Козыревым. 2015 г.

М. Сладкова - Гурьев МӨЗ ОЗЗ лаборанты
М. Сладкова - лаборант ЦЗЛ Гурьевского НПЗ

ОЗЗ лаборанттары: В. Серова, Г. Бестаева, Р. Занина
Лаборанты ЦЗЛ: В. Серова, Г. Бестаева, Р. Занина

Сынаманы қамтамасыз ету үшін, «ОЗЗ» СО «Oxford», «Perkin Elmer», «Metrohm», «Mettler-Toledo» сынды танымал таңбалардың заманауи құралдарымен, сондай-ақ «ISL» фирмасының және т.б. автоматтық құрылғыларымен жарақталған.

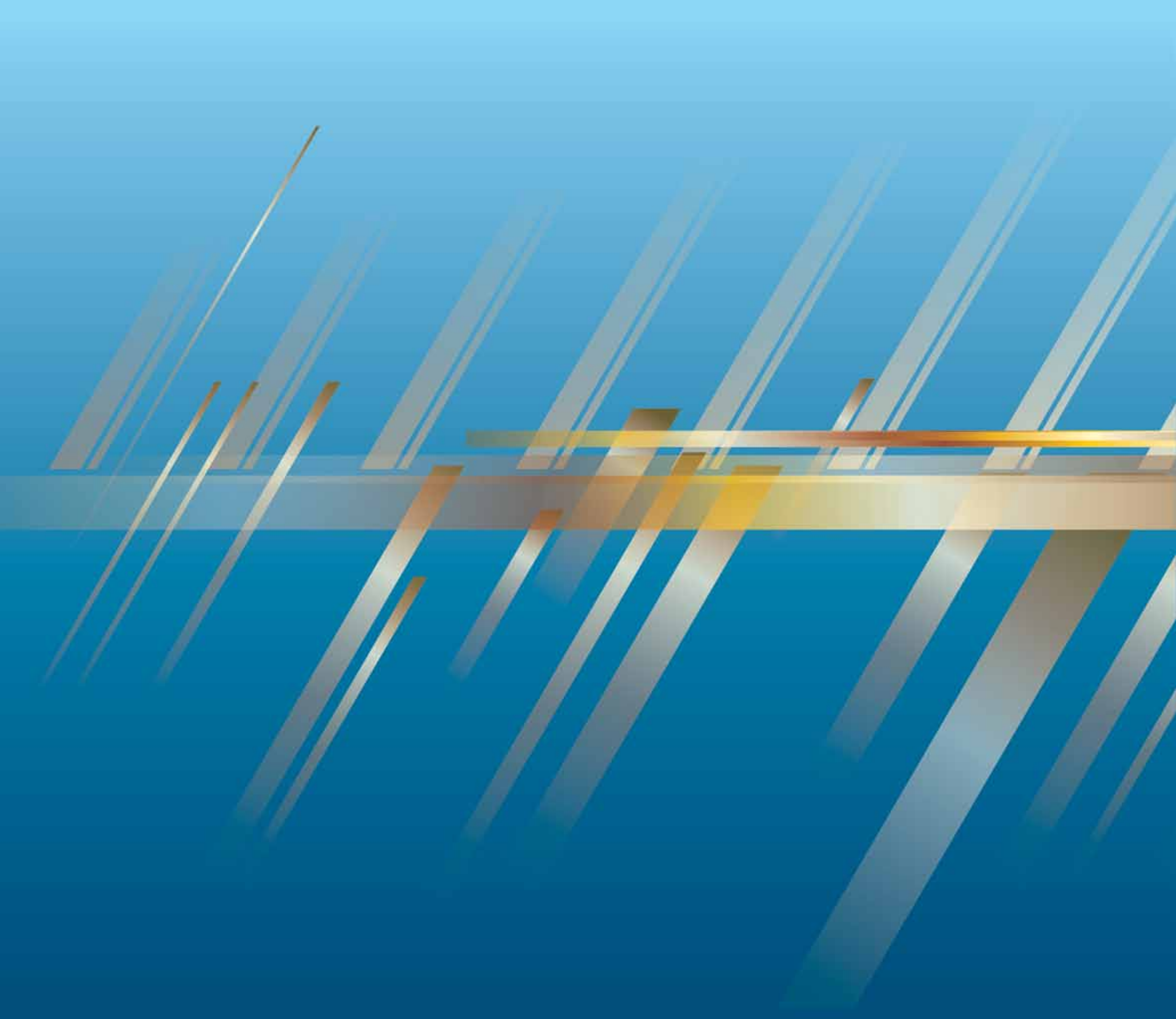
«ОЗЗ» СО мұнай өнімдерін сертификаттау бойынша 7 сарапшы-аудитор, менеджменттің біріктірілген жүйесі бойынша ішкі аудиторлар, ТМД және алыс шетелдегі тектес кәсіпорындарда біліктілікті арттыру курстарында оқытылған жоғары білікті қызметкерлер жүзеге асыратын сапа менеджменті жүйесі ендірілген.

Үлкен өлшеу базасы, заманауи сынама жабдығының болуы, ыңғайлы заманауи ғимарат, жоғары білікті қызметкерлер зауытты қайта құрумен және дамытумен байланысты күрделі, келешекті міндеттерді шешуге мүмкіндік береді.

Для обеспечения испытаний ИЦ «ЦЗЛ» оснащен современными приборами таких известных марок как «Oxford», «Perkin Elmer», «Metrohm», «Mettler-Toledo», а также автоматическим оборудованием фирмы «ISL» и др.

В ИЦ «ЦЗЛ» внедрена система менеджмента качества, функционирование которой обеспечивается высококвалифицированным персоналом, прошедшим обучение на курсах повышения квалификации на родственных предприятиях стран СНГ и дальнего зарубежья и наличием в кадровом составе 7 экспертов-аудиторов по сертификации нефтепродуктов и внутренних аудиторов по интегрированной системе менеджмента. Большая измерительная база, наличие современного испытательного оборудования, удобное современное здание, высококвалифицированный персонал дают возможность решать сложные, перспективные задачи, связанные с реконструкцией и развитием завода.

11

Бөлім
Раздел

**Қоршаған
ортаны қорғау**

**Охрана
окружающей
среды**

Атырау МӨЗ жұмысында өңірдің экологиялық қауіпсіздігін қамтамасыз ету, қоршаған ортаға тұрақсыздандыратын әсер беруін болдырмау үшін, озық және қауіпсіз технологиялар мен техниканы пайдалану маңызды басымдылыққа ие.

Важнейшим приоритетом в деятельности Атырауского НПЗ является обеспечение экологической безопасности региона, применение передовых и безопасных технологий и техники во избежание их дестабилизирующего воздействия на окружающую среду.

11 Қоршаған ортаны қорғау

Охрана окружающей среды

Қазіргі кезде мұнай өнімдерінің халықаралық стандарттарға сәйкес болуы талап етіледі. Осыған байланысты бірнеше жыл бойы зауытта қондырғыларды қайта құру жұмыстары жүргізілуде. Зауытты қайта жаңғырту мұнай өңдеудің технологиялық процестерінен басқа, қоршаған ортаны қорғауға бағытталған процестерді де қамтиды. Соңғы жылдарда кәсіпорында қоршаған ортаны қорғау жөнінде бірқатар іс-шаралар жүргізіліп, мынадай нәтижелерге қол жеткізілді:

- ЖЭО технологиялық пештері мен қазандық агрегаттарын сұйық отыннан күкіртті қоспалардан тазартылған, ішінара табиғи газға біртіндеп көшу

Современные требования к качеству нефтепродуктов требуют соответствия международным стандартам. В этой связи в течение нескольких лет на заводе проводится модернизация и реконструкция установок. Реконструкция завода охватывает не только технологические процессы нефтепереработки, но и процессы, направленные на охрану окружающей среды. За последние годы на предприятии были выполнены мероприятия по охране окружающей среды и достигнуто следующее:

- в результате поэтапного перевода технологических печей и котлоагрегатов ТЭЦ с жидкого топлива на очищенный от сернистых соединений топливный

нәтижесінде атмосфералық ауаға күкіртті ангидридтің шығарылуы 9 есе азайды;
- алау бағанда газ жағу 3,2 есе азайды;
- пештер мен қондырғылардың қазандық агрегаттарында күкіртті бар мұнай өнімдерін отын ретінде пайдалану тоқтатылды;
- сумен жабдықтаудың айналым жүйесінің ырғақты жұмысын пайдалану мен қамтамасыз ету және зауыт ЖЭО конденсаторларын суыту, сонымен қатар биологиялық тазартылған суды 25%-ға дейін қайта пайдалану нәтижесінде Жайық өзенінен өндірістік қажеттілік үшін су алу 2,3 есе азайды;
- сарқынды суды биологиялық тазарту қондырғысына енгізу және ырғақты жұмысын қамтамасыз ету нәтижесінде сарқынды суда зиянды заттар – мұнай өнімі 59 есе, фенол – 24 есе, темір – 7,3 есе, өлшенген заттар – 22 есе азайды.

Кәсіпорынның шаруашылық қызметінің қоршаған ортаға әсерін бақылау зауытың бас инженері бекіткен өндірістік экологиялық мониторинг бағдарламасы және «ОЗЗ» СО санитарлық-өндірістік зертханасының атмосфералық ауа мен сарқынды су аналитикалық бақылау кестесі негізінде және мердігерлік тәсілмен жүзеге асырылады. Зауытың санитарлық-қорғау аймағындағы атмосфералық ауа сапасы ақпаратты орталық сервер арқылы «Атырау гидрометеорология орталығы» ЕМК-ге бере отырып, төрт автоматтық станция арқылы бақыланады.

Өндіріс қалдықтары мен тұтынуды басқару қоршаған ортаны қорғау саласындағы уәкілетті орган бекіткен Өндіріс қалдықтарын басқару бағдарламасымен реттеледі. Қалдықтарды шарт негізінде мамандандырылған ұйымдардың кәдеге жаратуы үшін тасып шығарады. Зауытың аумағы мен санитарлық-қорғау аймағында көгалдандыру және абаттандыру бойынша жұмыстар тұрақты түрде жүргізіледі. АШК жобасы бойынша санитарлық-қорғау

и частично природный газ выбросы сернистого ангидрида в атмосферный воздух сокращены в 9 раз;
- сокращен сжиг газа на факельном стволе в 3,2 раза;
- прекращено применение серосодержащих нефтепродуктов в качестве топлива на печах и котлоагрегатах установок;
- в результате ввода в эксплуатацию и обеспечения ритмичной работы оборотной системы водоснабжения и охлаждения конденсаторов заводской ТЭЦ, и до 25% - ного повторного использования биологически очищенной воды, водозабор с р. Урал на производственные нужды сокращен в 2,3 раза;
- в результате ввода в эксплуатацию и обеспечения ритмичной работы установки биологической очистки сточной воды достигнуто сокращение загрязняющих веществ в сточной воде – нефтепродукта в 59 раз, фенола в 24 раза, железа в 7,3 раза, взвешенных веществ в 22 раза.

Контроль влияния хозяйственной деятельности предприятия на окружающую среду осуществляется на основании программы производственного экологического мониторинга, утвержденной главным инженером завода, и графиков аналитического контроля атмосферного воздуха и сточной воды санитарно-промышленной лабораторией ИЦ «ЦЗЛ» и подрядным способом. Качество атмосферного воздуха в санитарно-защитной зоне завода кроме того, контролируется четырьмя автоматическими станциями с передачей информации через центральный сервер в ДГП «Атырауский центр гидрометеорологии». Управление отходами производства и потребления регулируется Программой управления отходами производства, утвержденной уполномоченным органом в области охраны окружающей среды. Отходы на договорной основе вывозятся на утилизацию специализированными организациями.

аймағында 191 га. көлемінде көгалдандыру жұмыстары жүргізіледі. Зауыт бірнеше жылдар бойы негізгі мақсаты Атырау қаласының экологиялық картасын жасау болып табылатын АМӨЗ және басқа өндіріс нысандарының (қала ішіндегі кәсіпорындардың) қоршаған орта жағдайына және Атырау қаласы тұрғындарының денсаулығына әсерін кешенді зерттеу бойынша жұмыстарды қаржыландырып келеді.

ҚР экологиялық заңнамасына сәйкес «Атырау МӨЗ» ЖШС-де парниктік газдар шығарындарын қысқарту бойынша міндеттемелерін жүзеге асыру үшін, ішкі механизмдерді құру және іске асыру қарастырылуда. Парниктік газдар шығарындыларына квоталарды рәсімдеу және түгендеу бойынша жыл сайынғы процедуралар жүргізіліп келеді. Алдағы уақытта ароматикалық көмірсутектер шығаратын кешен жобасының нысандарын қолданысқа беруге қатысты есептер жасалынып, осы қондырғылармен парниктік газдар шығарындыларына қосымша квоталарды рәсімдеу бойынша жұмыстар өткізілді.

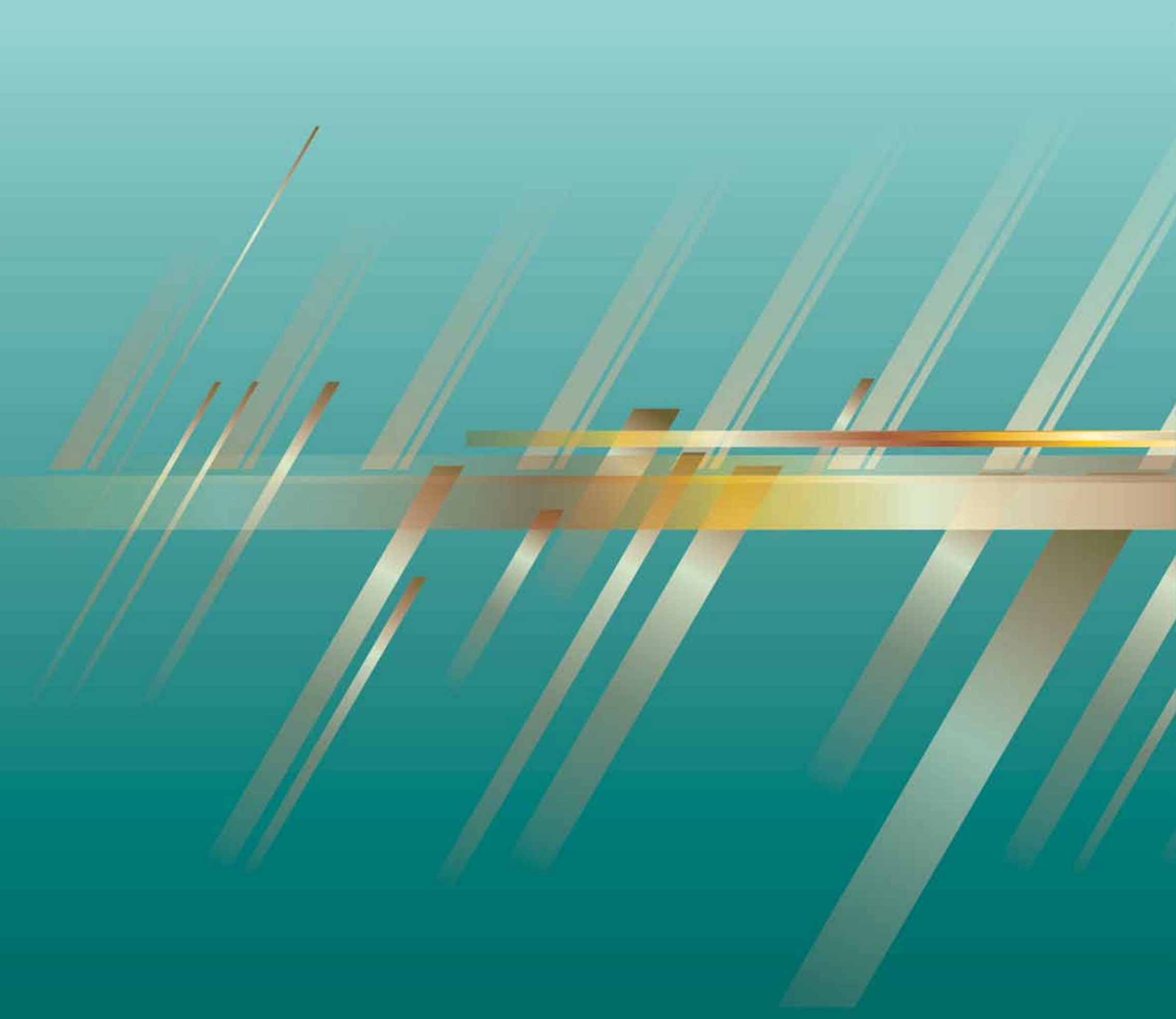
Регулярно проводятся работы по озеленению и благоустройству территории и санитарно-защитной зоны завода. Проводятся озеленительные работы по проекту КПА санитарно-защитной зоны площадью – 191 га.

В течение нескольких лет заводом финансируются работы по комплексному исследованию воздействия АНПЗ и других производственных объектов (предприятий в черте города) на состояние окружающей среды и здоровья населения города Атырау, основной целью которого является составление экологической карты г. Атырау.

В ТОО «Атырауский НПЗ» в соответствии с экологическим законодательством РК предусматривается создание и осуществление внутренних механизмов для реализации обязательств по сокращению выбросов парниковых газов. Проводятся ежегодные процедуры по инвентаризации и оформлению квот на выбросы парниковых газов. С предстоящим вводом в эксплуатацию объектов проекта Комплекса производства ароматических углеводородов, выполнены расчеты и проведены работы по оформлению дополнительных квот на выбросы парниковых газов этими установками.

12 Бөлім
Раздел

Адамдар –
ең басты
байлық

Люди –
главное
богатство

ҚазМұнайГаз

АТЫРАУ МҰНАЙ ӨНДЕУ ЗАУЫТЫ

Атырау мұнай өңдеу зауыты – отандық мұнай өңдеудің алғашқы «қарлығашы» ғана емес, сонымен бірге өзінің қалыптасқан дәстүрлерімен белгілі кәсіпорын. Олардың бірі – еңбек ұжымының көп ұлттылығы, діни сабырлығы және өзара құрметі.

Атырауский нефтеперерабатывающий завод – это не только «ласточка» отечественной нефтепереработки, но и предприятие, известное своими устоявшимися традициями. Одной из них является многонациональность трудового коллектива, религиозная терпимость и взаимоуважение.

ҚазМұнайГаз

АТЫРАУ МҰНАЙ ӨНДЕУ ЗАУЫТЫ

12

Адамдар – ең басты байлық

Люди – главное богатство

Көп ұлтты ұжым

Зауыт қабырғасында қырықтан астам ұлт пен этникалық топ өкілдері еңбек етеді.

В цехах завода трудятся представители более сорока разных национальностей и этнических групп.

Зауыт бұрынғы Кеңес одағының әр түпкірінен келген мыңдаған адамның күшімен салынып дамыған. Бүгінгі таңда зауыт қабырғасында қырықтан астам ұлт пен этникалық топ өкілдері, оның ішінде қазақ, орыс, татар, украин, кәріс, болгар, неміс, белорус, грек, дарғын, әзірбайжан, армян, еврей, түрікмен, шешен тағы басқа ұлт өкілдері жұмыс істейді. Олардың барлығын өз ісіне шынайы берілгендіктері мен Отанға деген махаббат біріктіреді.

Многонациональный коллектив

Завод строился и развивался усилиями тысяч людей с разных концов бывшего Советского союза. И сегодня в цехах продолжают трудиться представители более сорока разных национальностей и этнических групп, среди которых казахи, русские, татары, украинцы, корейцы, болгары, немцы, белорусы, греки, даргинцы, азербайджанцы, армяне, евреи, туркмены, чеченцы и другие. Всех их объединяет одно – преданность выбранному делу и любовь к Родине.

Әлеуметтік сала

Зауыпта қызметкерлердің еңбегі, тұрмысы мен демалысының жағдайын жақсартуға, мәдени-көпшілік және спорттық іс-шараларды қолдау мен дамытуға басты назар аударылады. Зауыт жұмыскерлері мен олардың отбасы мүшелерінің қаланың спорт алаңдары, бассейн мен жаттығу залдарына жеңілдікпен кіруіне жағдай жасалған.

Барлық қызметкерлерге кепілдікті жеңілдіктер мен әлеуметтік төлемдер пакеті, нақты алғанда:

- мектепке жасына дейінгі балалары бар жұмыскерлерге ай сайынғы жәрдемақы;
- медициналық қамтамасыз ету;
- медициналық емдеуді төлеу кезінде сақтандыру сомасынан асқанда жағдайда көмек беру;
- бала туылуына байланысты материалдық көмек беру;
- неке қиюға байланысты материалды көмек беру;
- жұмыскер балаларының жазғы демалысын ішінара өтеу;
- жұмыскердің 50, 60 жасқа толу мерейтойына материалды көмек беру.

Жүздеген жұмыскер тұрғын үй жағдайын жақсартты. Зауыттықтар пәтерлер мен коттеждерді жеңілдікті шарттармен алған. Тұрғын үй құрылысы мен пайдалануға беру зауыттың меншікті қаражатынан жүзеге асырылады. Осылайша соңғы жиырма жыл ішінде төмендегі ғимараттар салынды: 1992 жылы – «Авангард» шағын ауданында 50 пәтерлік үй; 1995 жылы – «Привокзальный» шағын ауданында 27 пәтерлік үй, Жилгородокта 60 пәтерлік үй, 1996 жылы – «Құрылысшы» шағын ауданында 100 пәтерлі үй және Шарипов көшесінде 40 пәтерлі үй; 2000 жылы – Молдағалиев көшесінде 72 пәтерлі үй; 2006 жылы – Әуезов көшесінде 80 пәтерлі үй мен Жилгородокта 72 пәтерлі үй; 2009 жылы – 40 үйден тұратын коттедж қалашығы; 2012 жылы – Жилгородокта 80 пәтерлі үй.

Социальная сфера

Большое внимание на заводе уделяется улучшению условий труда, быта и отдыха персонала, поддержке и развитию культурно-массовых и спортивных мероприятий. На льготных условиях работники завода и члены их семей имеют возможность посещать бассейн и тренажерный залы, спортивные площадки города.

Всем сотрудникам гарантирован социальный пакет, который включает в себя перечень льгот и социальных выплат, а именно:

- ежемесячное пособие работникам, имеющим детей дошкольного образования;
- медицинское обеспечение;
- сверхстраховой случай на оплату медицинского лечения;
- материальная помощь в связи с рождением ребенка;
- материальная помощь в связи с заключением брака;
- частичная компенсация стоимости летнего отдыха детей работников;
- материальная помощь к юбилею работника при достижении 50, 60 лет.

Сотни заводчан улучшили свои жилищные условия. Квартиры и коттеджи приобретены заводчанами на льготных условиях. Строительство и ввод жилых домов осуществляется за счет собственных средств завода. Так, за последние двадцать лет жилые дома были построены: в 1992 году – 50-ти квартирный дом в микрорайоне «Авангард»; в 1995 году – 27-ми квартирный дом в микрорайоне «Привокзальный»; 60-ти квартирный дом в Жилгородке; в 1996 году – 100-квартирный дом в микрорайоне «Строитель» и 40-ка квартирный дом по ул. Шарипова; в 2000 году – 72-х квартирный дом по ул. Молдағалиева; в 2006 году – 80-ти квартирный дом по ул. Ауэзова и 72-х квартирный дом в Жилгородке; в 2009 году – коттеджный городок из 40 домов; в 2012 году – 80-ти квартирный дом в Жилгородке.

Ардагерлерге қамқорлық

Зауыттың бұрынғы жұмыскерлеріне, қазіргі зейнеткерлеріне үнемі қамқорлық жасалып келеді. Кәсіпорынның әлеуметтік саясаты жұмыс істемейтін зейнеткерлердің әлеуметтік қорғау жөніндегі өзекті мәселелерін шешуге бағытталған іс-шаралар мен бағдарламаларды қамтиды, сол арқылы маңызды өмірлік проблемаларын шешуге себепкер болады. 1991 жылы құрылған «Ардагер» клубы, қазіргі кезде «АМӨЗ» ЖШС Зейнеткерлер кеңесі үйлестіруші органы 620 зейнеткердің мүдделерін қорғайды. Кеңес жұмысы егде адамдардың құқықтары мен мүдделерін қорғауға, олардың әлеуметтік жағдайын жақсартуға, зейнеткерлерді тәжірибелік, психологиялық және әлеуметтік қорғауға бағытталған қоғамдық негізде атқарылады. Зауыттың бұрынғы жұмыскерлерінің арасында – Ұлы Отан Соғысының 4 ардагері, Еңбек майданының 41 жұмыскері, зауыттың жұмысшылары болған Ұлы Отан Соғысына қатысушылардың 32 жесірі «Жеңіс Күніне» орай жыл сайын марапатталады.

Забота о ветеранах

Предметом постоянной заботы предприятия являются бывшие работники, а ныне пенсионеры завода. Социальная политика предприятия включает в себя программы и мероприятия, направленные на решение наиболее актуальных вопросов социальной защиты неработающих пенсионеров, оказывая содействие в решении насущных жизненных проблем. Интересы около 620 пенсионеров представляет координирующий орган Совет пенсионеров ТОО «АНПЗ», ранее клуб «Ветеран», который образован в 1991 году. Работа в Совете ведется на общественных началах. Она призвана способствовать решению вопросов защиты прав и интересов пожилых людей, улучшению их социального положения, практической, психологической и социальной поддержке пенсионеров. В числе бывших сотрудников завода – 4 ветерана Великой Отечественной войны, 41 работник трудового фронта, 32 вдовы участников Великой Отечественной войны, ежегодно поощряются к празднику День Победы.

Ұжымдық шартқа сәйкес, зейнетке шыққан қызметкерлерге, еңбек және соғыс ардагерлері мен қатысушыларына әлеуметтік қолдаудың басқа түрлері көрсетіледі:

- зейнетақыға ай сайынғы қосымша төлем;
- зейнеткерлерді медициналық қамтамасыз ету;
- мереке күндеріне орай ақшалай жәрдем;
- зейнеткерлерге мерейтой күндеріне қарсы бір жолғы марапаттау.

Ардагерлерге «Наурыз», «Қазақстан халқының бірлігі күні», «Мұнай газ кешені қызметкерлерінің күні», «Жаңа жыл» мерекелеріне орай іс-шаралар өткізіледі. Сонымен бірге концерттік бағдарламалары бар мерекелік қонақасылар ұйымдастырылып, естелік сыйлықтар табысталады.

Ардагерлердің көбі зауыттың қоғамдық өміріне белсене қатысуды жалғастырады. Олардың ішінде Абдрахманова Орынша Бақтиярқызы, Шашина Галина Петровна, Яшков Геннадий Георгиевич, Бекберген Манарбек Махмұдұлы және тағы басқалар бар.

В соответствии с коллективным договором для работников, ушедших на заслуженный отдых, участников и инвалидов войны и труда предоставляются иные виды социальной поддержки:

- ежемесячная доплата к пенсии;
- медицинское обеспечение пенсионеров;
- материальная помощь к праздничным датам;
- одновременное поощрение пенсионеров к юбилейным датам.

Для ветеранов проводятся праздничные мероприятия, посвященные Наурызу, Дню единства народов Казахстана, Дню работников нефтегазового комплекса, Новому году. При этом организуются праздничные обеды с концертными программами и вручением памятных подарков.

Многие ветераны продолжают активно участвовать в общественной жизни завода. Среди них Орынша Бахтияровна Абдрахманова, Галина Петровна Шашина, Геннадий Георгиевич Яшков, Манарбек Махмудович Бекберген и многие другие.

Жас мамандар ардагерлерді, табысы аз отбасылардың балалары мен жетім балаларды қолдау жөніндегі әлеуметтік жобаларға белсенді қатысады. Бұл жас мұнай өндірушілерге дәстүрді сақтауға, ұрпақтар сабақтастығын қолдауға мүмкіндік береді.

Молодые специалисты принимают активное участие в социальных проектах по поддержке ветеранов, детей из малообеспеченных семей и детей-сирот. Это позволяет молодому поколению нефтепереработчиков сохранять традиции, поддерживать преемственность поколений.

Мұнай өңдеушілердің жас буыны

«Атырау МӨЗ» ЖШС-да жастарды дамыту бойынша келесі бағдарламалар сәтті жүзеге асырылуда: «Жас Маман», «Кадрлар қоры», «Өндірістегі жастардың мансабы және мансаптық өсуі», Жапон Cooperation Center Petroleum (Жапония) компаниясының бағдарламасы, «Ең үздік маман» байқауы, тілдік курстар.

Жас мамандар ардагерлерді, табысы аз отбасылардың балалары мен жетім балаларды қолдау жөніндегі әлеуметтік жобаларға белсенді қатысады. Бұл жас мұнай өндірушілерге дәстүрді сақтауға, ұрпақтар сабақтастығын қолдауға мүмкіндік береді.

Әлеуметтік маңызды іс-шараларға қатысу жағынан «Жас Отан» жастар қанаты көшбасшылық етуде.

Зауыттық балаларының мектепке дейінгі тәрбиесі

Зауыттықтардың мектеп жасына дейінгі балалары үшін ұйымдастырылған зауыттың өз «Снежинка» №45 балалар комбинаты көп жылдар бойы жұмыс істеп келеді. Ол 1997 жылы мини-гимназия ретінде мектепке дейінгі білім мекемесі болып қайта құрылды. Зауыттың балалар комбинаты Атырауда «Step by step» бағдарламасы бойынша педагогтар мен ата-аналардың тығыз ынтымақтастыққа жұмыс жасап, әр баланы жеке тұлға ретінде ашуына мүмкіндік берген алғашқы мекеме болды. Сонымен бірге балалар комбинатында балалар денсаулығын нығайту бойынша мақсатты жұмыс жүргізіледі.

2012 жылдың шілде айында 250 бала тәрбиеленетін ведомстволық балалар комбинатына

Подрастающее молодое поколение нефтепереработчиков

В ТОО «Атырауский НПЗ» успешно реализуется ряд программ по развитию молодежи, таких как «Жас Маман», «Кадровый резерв», «Карьера и карьерный рост молодых на производстве», программа компании «Japan Cooperation Center Petroleum» (Япония), конкурс «Лучший по профессии», языковые курсы.

Молодые специалисты принимают активное участие в социальных проектах по поддержке ветеранов, детей из малообеспеченных семей и детей-сирот. Это позволяет молодому поколению нефтепереработчиков сохранять традиции, поддерживать преемственность поколений.

Лидером в мероприятиях социальной значимости выступает молодежное крыло «Жас Отан».

Дошкольное воспитание детей заводчан

На протяжении долгих лет у завода имеется свой детский комбинат № 45 «Снежинка», который был организован для детей заводчан дошкольного возраста. С 1997 года он был преобразован в дошкольное учебное заведение по типу мини-гимназии. Заводской детский комбинат стал первым учебным заведением в Атырау, работающим по программе «Step by step», которая позволила педагогам в тесном сотрудничестве с родителями максимально раскрыть каждого ребенка как личность. Также в детском комбинате ведется целенаправленная работа по укреплению здоровья детей.

В июле 2012 года в дополнение к ведомственному детскому комбинату, в котором ранее воспитывались 250 детей, было сдано в эксплуатацию новое

қосымша 110 орындық жаңа ғимарат пайдалануға берілді. Сонымен мектепке дейінгі мекеме контингентінің саны 360 сәбиге жеткізілді. АМӨЗ облыс бойынша үздік ведомстволық балалар бақшасы бар қаладағы жалғыз кәсіпорын болып табылады. Осы факт басқа компаниялар үшін үлгілі болды.

2014 жылы зауыттың бизнес-процестері реинжиниринг бағдарламасын жүзеге асыру шеңберінде, оның бірінші кезеңінде №45 балалар комбинаты негізінде «Балшуақ» сәбилер балабақшасы» ұйымдастырылды.

здание еще на 110 мест. Таким образом, численность контингента дошкольного учреждения была доведена до 360 малышей. АНПЗ является единственным предприятием в городе, имеющим свой ведомственный детский сад, который по праву считается лучшим в области. Этот факт стал показательным для других компаний.

В 2014 году в рамках реализации программы реинжиниринга бизнес-процессов завода на первом ее этапе на базе детского комбината № 45 было организовано ТОО «Ясли – детский сад «Балшуақ».

Спорттық өмір

Қазақстан мұнай өңдеу тұңғышының спорттық өмірі өте белсенді және оқиғаларға толы. Зауыттықтар спорттық өмір салтын ұстанады, әртүрлі жарыстарға, турнирлер мен біріншіліктерге қатысады.

Кәсіпорын жұмыскерлерінің спорттық мүдделері мен қызығушылықтары өте ауқымды, зауыт басшылығы зауыттықтарды спорттық киім-кешекпен және жаттығу үй-жайларымен қамтамасыз етіп, оларға жалпы қалалық, республикалық және халықаралық жарыстарға қатысуға мүмкіндік береді. Саламатты өмір салтын насихаттау, барлық ұжымды қызметкерлердің жасын, бейімділігі мен дайындық деңгейін ескере отырып жаппай спорттық іс-шараларға тарту бойынша мақсатты жұмыс жүргізіледі. Біздің спортшылар қаланың, облыстың, республиканың спорттық өміріне белсенді араласады, «АМӨЗ» ЖШС бас директоры Қайрат Оразбаев грек-римдік, еркін және әйелдер күресі облыстық федерациясы президенті болып табылады.

Зауыттың спорт өміріндегі жарқын оқиғасы ретінде Қазақстан Республикасы мұнай-газ кешені қызметкерлерінің күніне орай өткізілетін «ҚазМұнайГаз – өңдеу және маркетинг» АҚ еңбек ұжымдары арасындағы спартакиаданы атап өтуге болады. 2011 жылдан бастап осы спорттық іс-шара жыл сайын Алматы қаласы «Ақбұлақ» спорт-сауықтыру кешенінде өткізіледі. Осы жылдарда «АМӨЗ» ЖШС командасы жалпы команда бойынша бірінші орынға ие болып келеді.

Спорттық жеңістер – ұжымдық күштің нәтижесі. Айтулы тарихы бар Атырау мұнай өңдеу зауыты ұжымының спорттық өмірі лайықты дамып келеді.

Спортивная жизнь

Спортивная жизнь первенца нефтепереработки Казахстана активна и насыщена. Заводчане ведут спортивный образ жизни, участвуют в различных соревнованиях, турнирах и первенствах.

Спортивные интересы и увлечения работников предприятия очень обширны, и заводское руководство всегда внимательно прислушивается к пожеланиям заводчан, предоставляя им возможность участия в общегородских, республиканских и международных спортивных состязаниях, обеспечивая спортивную экипировкой и помещениями для тренировок. На предприятии целенаправленно ведется работа по пропаганде здорового образа жизни, вовлечению всего коллектива в массовые спортивные мероприятия, учитывая возраст, склонности и уровень физической подготовки работников. Наши спортсмены активно участвуют в спортивной жизни города, области республики, а генеральный директор ТОО «АНПЗ» Кайрат Уразбаев является президентом областной федерации греко-римской, вольной и женской борьбы.

Ярким событием в спортивной жизни завода является спартакиада среди трудовых коллективов АО «КазМұнайГаз – переработка и маркетинг», приуроченная к Дню работников нефтегазового комплекса Республики Казахстан. Данное спортивное мероприятие проводится ежегодно в спортивно-оздоровительном комплексе «Акбулак» в г. Алматы, начиная с 2011 года. И все эти годы команда ТОО «АНПЗ» занимает первое общекомандное место.

Спортивные победы – это результат коллективных усилий. Спортивная жизнь коллектива Атырауского нефтеперерабатывающего завода, имеющая славную историю, продолжает достойно развиваться.

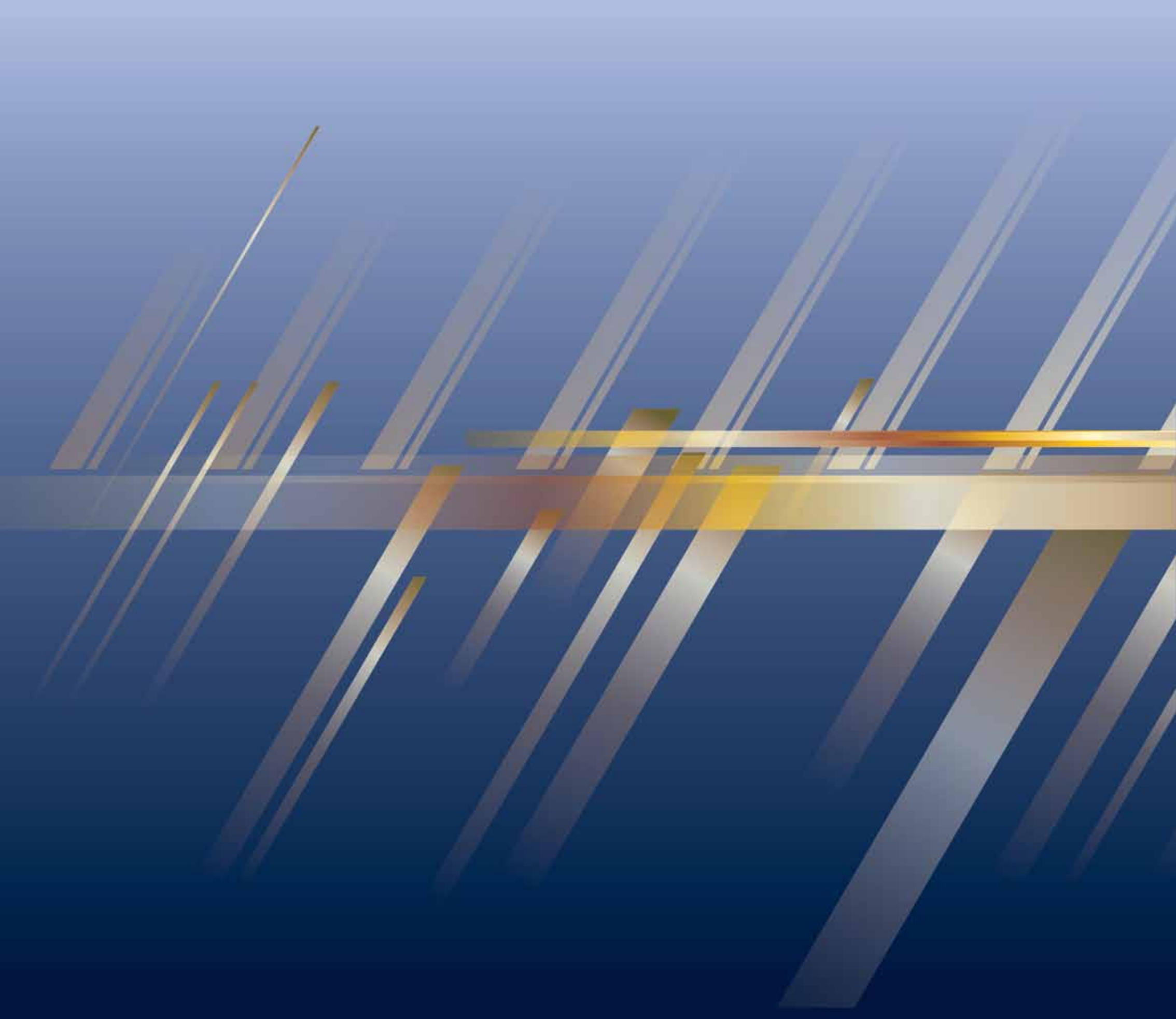

Кәсіпорын жұмыскерлерінің спорттық мүдделері мен қызығушылықтары өте ауқымды, зауыт басшылығы зауыттықтарды спорттық киім-кешекпен және жаттығу үй-жайларымен қамтамасыз етіп, оларға жалпы қалалық, республикалық және халықаралық жарыстарға қатысуға мүмкіндік береді.

Спортивные интересы и увлечения работников предприятия очень обширны, и заводское руководство всегда внимательно прислушивается к пожеланиям заводчан, предоставляя им возможность участия в общегородских, республиканских и международных спортивных состязаниях, обеспечивая спортивной экипировкой и помещениями для тренировок.

13

Бөлім
Раздел

**АМӨЗ – мамандар
даярлау ошағы**

**АНПЗ – кузница
кадров**

Атырау мұнай өңдеу зауыты мамандар даярлау ошағына айналды. Зауыт екпінді дамып, жаңа қондырғылар салынып, технологиялар жетілдірілген сайын, осы технологиялық жаңартудың үздіксіз процесіне қатысушы мамандардың шеберлігі мен кәсіпқойлығы да өсе түсті. Мамандықтың әліпбиінен бастаған олардың көбісі үлкен өмірге жолдама алды. Зауытта жинақтаған тәжірибелері мен білімі олардың мансабында елеулі орын алды. Олардың ішінде: Садуохас Мералиев, Олег Лызлов, Ғалымжан Амантурлин, Данияр Тиесов, Қайрат Оразбаев, Рақымжан Жанғабылов, Талғат Байтазиев, Арман Қайрденов, Қанат Қабденов, Денис Козырев, Рустем Бисалиев, Талғат Макуов, Арман Тохбаев, Айгүл Айтбайқызы, Гүлмира Даулетчина, Қайсар Екшембаев.

Атырауский нефтеперерабатывающий завод стал настоящей кузницей кадров. Завод стремительно развивался, строились новые установки, совершенствовалась технология, и вместе с развитием росло мастерство и профессионализм специалистов, участвовавших в этом непрерывном процессе технологической модернизации. Пройдя путь от азов профессии, многие из них получили путевку в большую жизнь. Опыт и знания, приобретенные на заводе, сыграли значительную роль в развитии их карьеры. Среди них: Садуохас Мералиев, Олег Лызлов, Ғалымжан Амантурлин, Данияр Тиесов, Кайрат Уразбаев, Рахимжан Жанғабылов, Талгат Байтазиев, Арман Кайрденов, Канат Кабденов, Денис Козырев, Рустем Бисалиев, Талгат Макуов, Арман Тохбаев, Айгуль Айтбайқызы, Гүлмира Даулетчина, Кайсар Екшембаев.

Басқарма басшысы, бас директор Қ.Қ. Оразбаев
Председатель Правления, генеральный директор К.К. Урзбаев

Бас директордың дамыту және жетілдіру жөніндегі 1-орынбасары Р.Д. Бисалиев
1-й заместитель генерального директора по развитию и модернизации Р.Д. Бисалиев

Бас директордың өндіріс жөніндегі орынбасары – бас инженер Д.В. Козырев
Заместитель генерального директора по производству – главный инженер Д.В. Козырев

Құрметті ардагерлер, зауыттың қымбатты қызметкерлері!

Сіздерді айрықша күнмен – Атырау мұнай өңдеу зауытының 70 жылдығымен құттықтаймыз!

Біз осы мерейтойлық белеске жетіп, қиыншылықтар мен сынақтарды артта қалдырып, бүгінгі күні кәсіпорнымыздың даму нәтижесін зор мақтанышпен қорытындылаймыз. АМӨЗ Қазақстан мұнай өнеркәсібі тарихына мұнай өңдеудегі тұңғышы ретінде кірді. Сол кезде алыс көкжиектерге ұмтылған зауыт бүгінде егемен мемлекетті индустрияландырудағы түйінді позицияларға ие, Атырау облысының қала құраушы кәсіпорны болып әрдайым қала береді.

Зауыт ең бір қиын жылдардың өзінде өндірістік көрсеткіштерді орындап, қызметкерлердің әлеуметтік мүддесін қорғай отырып, алға қойған мақсаттарына табандылықпен жетті.

XXI-ші ғасырдың келуімен АМӨЗ жаңа импульс алды: көптен күткен қайта құру басталды. алғашқы кезеңі ойдағыдай аяқталғаннан кейін, екінші кезең - ароматикалық көмірсутектер шығаратын кешен құрылысын салу да бітуге таяу. 2016 жылы мұнайды терең өңдеу кешенін пайдалануға беру жаңғыртудың үшінші кезеңінің аяқталуын білдіретін болады. Бұл жобаларды орындау, ең алдымен, ел экономикасының жақсаруы, отандық нарықты отынның сапалы түрлерімен қамтамасыз ету, қоршаған ортаны қорғау, және түпкі нәтижесінде, қазақстандықтардың дәулеттілігін жоғарылату болып табылады. Осындай өте маңызды және өте ауыр еңбекті, сіздердің, біздің қымбатты әріптестеріміздің, атқарғандығын және атқарып жатқандығын сезіну бізге қуаныш сыйлайды.

Кадрларды дайындау ошағы, жоғары кәсіпқой мамандардың бір емес бірнеше буынын тәрбиелеген зауыт жақсы дәстүрлер мен ұрпақтар сабақтастығының «өзегі» болды. Адамға деген қамқорлық - ең басты нәрсе, және де бұл өте жоғары деңгейде жүзеге асырылып келеді.

Осы мерейтой күні қиыншылықтардан тайсалмай өткен және еңбек айбынына жол салып берген біздің ардагерлерге шынайы алғысымызды білдіреміз!

70 жыл үлкен кәсіпорын үшін өткен жолдың тарихи бөлігі ғана. Ендеше, бәрі әлі алда! Біздің зауытымыз әрі қарай өркендеп, табысқа жете берсін!

Құрметпен,
«АМӨЗ» ЖШС Басқармасының мүшелері.

*Бас директордың ұжымдық басқару жөніндегі орынбасары
Р.Т. Ходжалаков
Заместитель генерального директора по корпоративному
управлению Р.Т. Ходжалаков*

*Бас директордың трансформация жөніндегі орынбасары
А.Н. Акишев
Заместитель генерального директора по трансформации
А.Н. Акишев*

*Экономика және қаржы жөніндегі басқарушы директор
Р.Д. Рафиков
Управляющий директор по экономике и финансам Р.Д. Рафиков*

Уважаемые ветераны, дорогие работники завода!

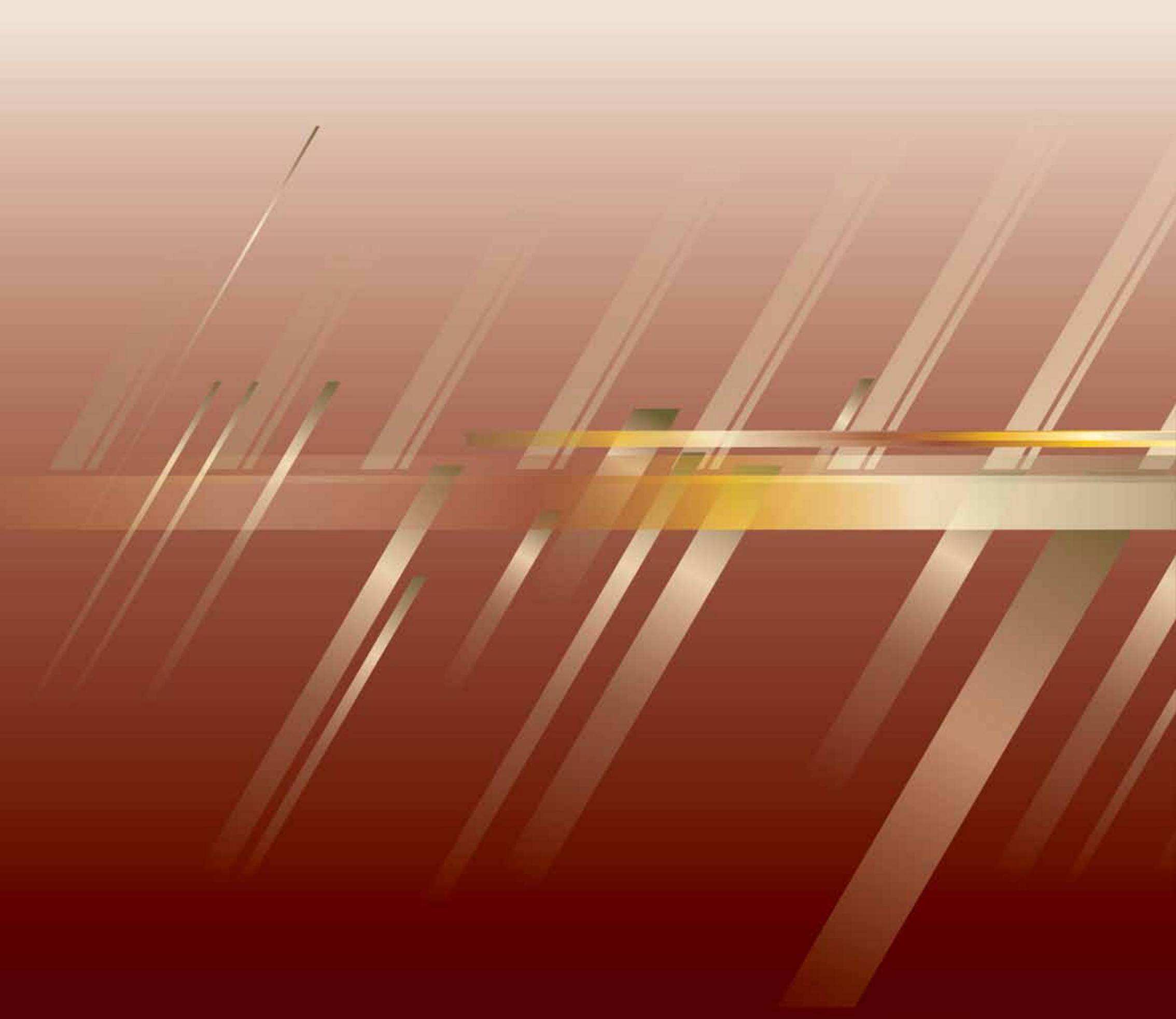
Поздравляем вас со знаменательной датой – 70-летием Атырауского нефтеперерабатывающего завода!

Достигнув этой юбилейной черты, оставив позади испытания и трудности, сегодня мы с нескрываемой гордостью подводим итоги развития нашего предприятия. АНПЗ вошел в историю нефтяной промышленности Казахстана как первопроходец в нефтепереработке. Взав тогда рывок к дальним горизонтам, завод в нынешнее время занимает одно из ключевых позиций в индустриализации суверенного государства, всегда был и остается градообразующим предприятием Атырауской области. Завод даже в самые трудные годы упорно шел к намеченной цели, выполняя производственные показатели и защищая социальные интересы работников. С наступлением XXI века АНПЗ получил новый импульс: началась долгожданная реконструкция. После успешного завершения ее первого этапа начался второй – строительство комплекса по производству ароматических углеводородов, который также практически уже завершен. Ввод в эксплуатацию в 2016 году комплекса глубокой переработки нефти ознаменует окончание третьего этапа модернизации. Выполнение этих проектов – это прежде всего улучшение экономики страны, обеспечение отечественного рынка качественными видами топлива, охрана окружающей среды и, в конечном итоге, повышение благосостояния казахстанцев. И очень приятно осознавать, что такой значимый по содержанию и очень тяжелый в физическом плане труд выполняли и выполняете вы, дорогие наши коллеги. Завод, ставший кузницей кадров, воспитавший не одно поколение высокопрофессиональных специалистов, стал «ядром» добрых традиций и преемственности поколений. Забота о человеке – это главное, и она осуществляется на самом высоком уровне.

В эту юбилейную дату выражаем слова искренней благодарности нашим ветеранам, прошедшим через «горнило» трудностей и проложившим светлую дорогу трудовой доблести!

70 лет для большого предприятия – это лишь исторический отрезок пройденного пути. А значит, все еще впереди! Желаем нашему заводу дальнейшего процветания и успехов!

С уважением
члены Правления ТОО «Атырауский НПЗ»

14

Бөлім
Раздел

**Тұрғындар қалашығы
тарихы.**

Туған көшелер

**История Жилгородка.
Родные улицы**

Тұрғындар қалашығы зауытпен бір уақытта салынды. Оның сәулетшілері мен құрылысшылары КСРО Ішкі істер халық комиссариатының Сәулет және құрылыс бас басқармасының мамандары болды.

Жилгородок строился одновременно с заводом. Его архитекторами и строителями были специалисты Главного управления архитектуры и строительства Наркомата внутренних дел СССР.

14 Тұрғындар қалашығы тарихы Туған көшелер

История Жилгородка Родные улицы

Тұрғындар қалашығының бірінші кезегі 1945 жылы зауыттың пайдалануға берілуімен бірге жалпы көлемі 10 160 шаршы метр 55 тұрғын үй, жетіжылдық мектеп, балабақша, бөбекжай, аурухана, наубайхана және саябақ құрамында берілді. Бірінші тұрмысқа жайлы тұрғын үйлер өзінің фасадтарында шығыс оюлары бар архитектуралық нақышымен ерекше болды. Олар мұнай өңдеушілердің келешек тұрғын қаласының негізгі бөлігіне айналды.

Зауыт барлық қажетті инженерлік коммуникациялармен, телефон желісімен, жолдармен және көше жарығымен жабдықталған тұрмысқа жайлы тұрғын қалашыққа ие болды. Осы шағын ауданның тұрғындары, негізінен зауыт жұмысшылары үшін барлық жағдайлар жасалды. Кейіннен қалашық

Первая очередь Жилгородка была принята одновременно с вводом в эксплуатацию самого завода в 1945 году в составе 55 жилых домов с общей жилой площадью 10 160 квадратных метров, школы-семилетки, детского сада, детских яслей, больницы, хлебопекарни и парка. Первые благоустроенные жилые дома и здания были уникальны по своему архитектурному стилю с восточными орнаментами на фасадах. Они стали основной частью будущего жилого городка нефтепереработчиков.

Завод получил благоустроенный жилой городок, снабженный всеми необходимыми инженерными коммуникациями, телефонной связью, с дорогами и уличным освещением. Для жителей этого микрорайона, а это в основном были работники завода, были созданы все условия. В последствии городок представлял собой

ақ гипсоблокпен қапталған, көбіне екіқабатты кірпіш үйлерден тұратын дамыған тұрғын үй кешеніне айналды (Ақ қала). Аудан жақсы инфрақұрылымға, әлеуметтік-тұрмыстық және мәдени нысандарға ие болды: зауыт жатақханасы, «Мұнайшы» стадионы, клуб, саябақ, жағажай, монша, шаштараз, дәмхана, шипажай-профилакторий, босанатын бөлімшесі бар аурухана, емхана, жылыжай, білім беру мекемелері, сауда орындары. Осының бәрі Тұрғындар қалашығының және оның тұрғындарының тіршілігін толығымен қамтамасыз етті.

Тұрғындар қалашығының автомобилдік жолдар қатынасы өзара қиылысқан жеті көшеден тұрды: Кавказ, Ватутин, Заполярье, Черняховский, Волгоград, Одесса және Севастополь. Көшелер мен үйлерді зауыттықтар отырғызған жас көшеттер безендірді. Шам бағаналарымен, жарық гирляндасымен әшекейленген Сталин (кейіннен Әуезов) орталық даңғылы «Үш грация» фонтаны мен Мұнай өңдеушілер мәдениет сарайы орналасқан Жеңіс алаңымен жалғасты. Тұрғын үй кешенін саябақ аймағы мен Жайық өзені қоршай айналып, композициясы мен абаттылығы ерекше тұрғын үй алабына қайталанбас жайлылық пен көрік берді. Оны «кішкене Швейцария» деп те атады.

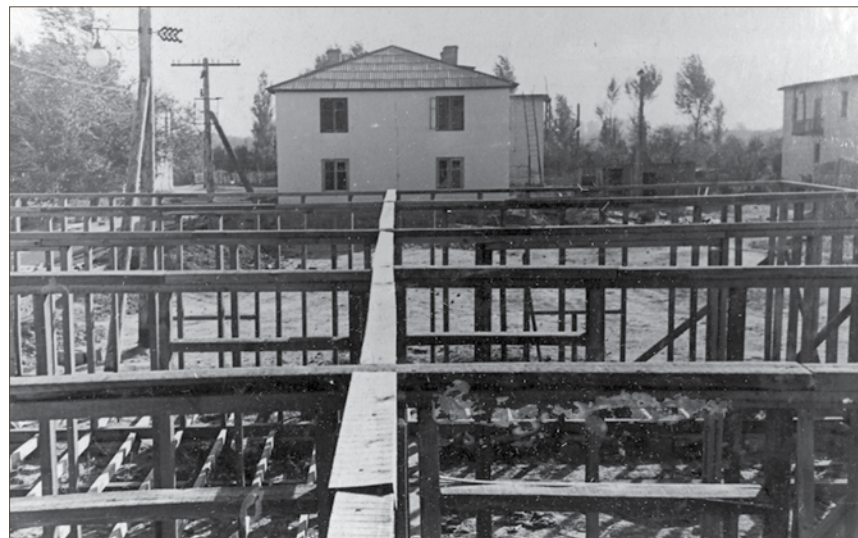
1982 жылы «Тұрғындар қалашығы» сәулет кешеніне республикалық маңызы бар тарихи ескерткіш мәртебесі берілді

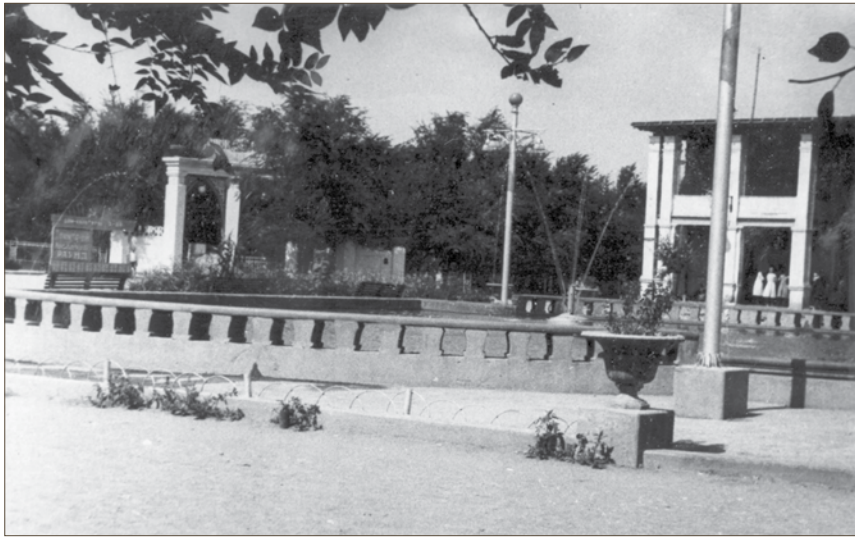
развитый жилой комплекс преимущественно из двухэтажных кирпичных домов, облицованных белыми гипсоблоками (Белый город). Район имел хорошую инфраструктуру, объекты социально-бытового и культурного назначения: заводское общежитие, стадион «Нефтяник», клуб, парк, пляж, баню, парикмахерскую, кафе, санаторий-профилакторий, больницу с родильным отделением, поликлинику, теплицу, учреждения образования, торговые точки. Все это полностью обеспечивало жизнедеятельность Жилгородка и его жителей.

Автомобильное сообщение Жилгородка было представлено семью взаимопересекающимися улицами: Кавказская, Ватутина, Заполярная, Черняховского, Волгоградская, Одесская и Севастопольская. Улицы и дома украшали зеленые насаждения, посаженные заводчанами. Центральный проспект Сталина (позднее Ауэзова), украшенный фонарными столбами и гирляндами огней, венчался площадью Победы с фонтаном «Три грации» и Дворцом культуры нефтепереработчиков. Весь жилой комплекс опоясывали парковая зона и река Урал, придавая неповторимую красоту и уют этому уникальному по своей композиции и благоустройству жилому массиву. Его еще называли «маленькой Швейцарией».

В 1982 году архитектурному комплексу «Жилгородок» был присвоен статус исторического памятника республиканского значения.

Мәдениет сарайы

Зауыт Мәдениет үйін құру тарихы 1945 жылдан бастама алады. Басында бұл қамыстан жасалған жертөле – зауыттықтардың бос уақытта жиналатын уақытша клубы болатын, мұнда көркем өнерпаздық үйірмелерде, адамдарды қызығушылықтары бойынша біріктірген секцияларда қызу жұмыс басталды. Ғимарат үш жыл қызмет етті. Мәдениет үйінің бірінші директоры Қызыл Армия қатарынан демобилизацияланған Павел Давыдович Сутягин болды.

1948 жылдың қазанында жаңа клуб-сарай пайдалануға берілді. Бұл тамаша ғимарат болды. Мәдениет сарайы әрқашан Тұрғындар қалашығының басты көрікті орны болатын. Мұнда зауыттықтар мәдени демалыс үшін жанұяларымен бірге келетін. Ол рухани-адамгершілік және эстетикалық тәрбиелеудің ошағы ретінде қызмет етіп, зауыттың символына, зауыттықтардың өнерпаздық шығармашылық ошағына айналды.

Әр жылдарда үлкен ұйымдастырушылық, мәдени-ағартушылық және шығармашылық жұмысты келесі директорлар басқарды: Н.И. Величко, Ж.К. Қанатов, Л.Д. Широкова және басқалар. Мұнда әр түрлі үйірмелер жұмыс істеп, көркем өнерпаздық ұжымдар бүкіл облысқа әйгілі болды. Халық театры және екі балет

Дворец культуры

История создания заводского Дома культуры берет свое начало в 1945 году. Сначала это была землянка из камышита — временный клуб, ставший местом досуга заводчан, здесь закипела работа в кружках художественной самодеятельности, в секциях, объединивших людей по интересам. Здание прослужило три года. Первым директором Дома культуры был демобилизованный из рядов Красной Армии Павел Давыдович Сутягин.

В октябре 1948 года был сдан в эксплуатацию новый клуб-дворец. Это было прекрасное здание. Дворец культуры всегда был главной достопримечательностью Жилгородка. Сюда для культурного отдыха приходили заводчане с семьями. Он служил очагом духовно-нравственного и эстетического воспитания, был символом завода, кузницей самодеятельного творчества заводчан.

В разные годы большую организаторскую, культурно-просветительную и творческую работу возглавляли здесь директора: Н.И. Величко, Ж.К. Канатов, Л.Д. Широкова и другие. Здесь действовали различные кружки, коллективы художественной самодеятельности славились на всю область. Были созданы народный театр и две балетные студии, которыми руководила Белла Давыдовна

студиясы құрылды, оларды ертеден қызмет етіп келе жатқан Белла Давыдовна Юнович басқарды және ол директор Любовь Дмитриевна Широковамен бірге тамаша шығармашылық ұжым құруға қол жеткізді. Зауыттықтардың бірнеше ұрпағы мұнда екінші мамандыққа ие болды, олар халық театрының актерлеріне айналды. Театрдың бүкіл тарихында оның режиссері Ю.А. Пастухов 160 спектакль қойды.

Сол жылдары мәдениет сарайының инфрақұрылымына саябақта орналасқан балалар аттракциондары, «жасыл» кітапхана, тир, клуб буфеті тәрізді зауыт ЖЖБ-ға кіретін жазғы би алаңы және тирдің әр жағында орналасқан техникаға арналған гараж кірді.

Кейінгі онжылдық ішінде зауыт жылдан жылғы көпқырлы бола түскен мәдени-бұқаралық өмірдің дамуына көп көңіл бөлді. Жыл сайын мәдениет сарайы мемлекеттік және кәсіби мерекелерге орайластырылған көркем өнерпаздық байқаулар мен конкурстар, халық музыкасы фестивальдері өткізіледі, оларда зауыттықтар өздерін өнердің түрлі жанрларында белсенді көрсетеді, сонымен бірге онда мемлекеттік тілді меңгеру жөнінде конкурстар өткізіледі.

«Мұнайшы» стадионы

Стадион 1949 жылы салынды. Оның құрылысына вахтадан бос жұмысшылар мен зауыттың қызметшілері қатысты. Бұл жұмысты Ф. Федоров басқарды. Душ бөлмелері, киім шешетін бөлмелер және басқа да қосалқы үй-жайлармен қамтылған спортзал, жүгіретін жолмен қоршалған шағын трибуналар және оркестрге бөлінген арнайы орны бар футбол алаңы салынды. Сол жылдары стадион зауыттықтардың демалыс орны болды. Мұнда футбол, волейбол, баскетбол бойынша түрлі жарыстар өткізілді. Бұл жерге қаланың әр шетінен адамдар келетін. Жанкүйерлердің ерекше көп жиналуы зауыт футболшыларының “Крылья Советов” (Мәскеу қаласы), “Динамо” (Махачкала), Медногорск, Орск, Куйбышев (қазір Самара) қалаларының футбол командаларымен кездесулері кезінде байқалды.

Футболшылардан басқа, зауыт мықты волейбол (О. Бельков, Ю.Г. Слабеньников, С. Галямов және басқалары), баскетбол (Л. Трифонов, Ю. Мацков, В. Сухонин және басқалары), хоккей (ағалы-інілі Мустафиндер, Е. Кузнецов, Д. Сағындықов және басқалары) командаларымен де атақты болды, олар зауыттықтарды сергектікпен қуаттандырып, қуанышқа бөледі.

60-жылдардың басында зауытта балалар мен жасөспірімдер спорт мектебі жұмыс істеді, онда волейбол мен гимнастикадан – апалы-сіңлілі Авдеевалар,

Юнович, старейший работник, сумевший вместе с директором Любовью Дмитриевной Широковой создать прекрасный творческий коллектив. Несколько поколений заводчан обрели здесь вторую, творческую профессию, стали актерами народного театра. За всю историю театра под руководством режиссера Ю.А. Пастухова было создано 160 спектаклей.

В те годы в инфраструктуру ДК входили также расположенные в парке детские аттракционы, «зеленая» библиотека, тир, летняя танцплощадка, принадлежавшая, как и клубный буфет, заводскому ОРСу, и гараж для техники, располагавшийся за тиром.

На протяжении последних десятилетий заводом уделяется большое внимание развитию культурно-массовой жизни, которая из года в год становится многогранной. Ежегодно в ДК проводятся смотры и конкурсы художественной самодеятельности, приуроченные к государственным и профессиональным праздникам, фестивали народной музыки, где заводчане активно проявляют себя в различных жанрах искусства, а также конкурсы на знание государственного языка.

Стадион «Нефтяник»

Стадион был построен в 1949 году. В его строительстве принимали участие рабочие, свободные от вахты, и служащие завода. Руководил этой работой Ф. Федоров. Были построены спортзал с душевыми, раздевалками и другими подсобными помещениями, футбольное поле, окруженное гаревой беговой дорожкой, с небольшими трибунами и специальным местом, отведенным для оркестра. В те годы стадион являлся местом отдыха заводчан. Здесь проводились различные соревнования по футболу, волейболу, баскетболу. Сюда съезжались люди со всех концов города. Особый наплыв болельщиков наблюдался во время встреч футболистов завода с футбольными командами “Крылья Советов” (г. Москва), “Динамо” (Махачкала), городов: Медногорск, Орск, Куйбышев (ныне Самара).

Помимо футболистов, завод славился сильными командами по волейболу (О. Бельков, Ю.Г. Слабеньников, С. Галямов и др.), баскетболу (Л. Трифонов, Ю. Мацков, В. Сухонин и др.), хоккею (братья Мустафины, Е. Кузнецов, Д. Сагандыков и др.), которые заряжали заводчан бодростью и дарили радость зрелищ. В начале 60-х годов при завкоме завода работала детская юношеская спортивная школа, где тренерами по волейболу и гимнастике были сестры Авдеевы, по плаванию – А. Еникеев по баскетболу – Н.И. Тен. У них тренировались и

жүзуден – А.Еникеев, баскетболдан – Н.И. Тен жаттықтырушы болды. Олардан жүздеген ұл-қыздар жаттығып, денсаулықтарын нығайтты. Зауыт стадионында жеңіл атлетика бойынша Қазақ КСР құрама командасының мүшесі, біздің жерлесіміз, Әмин Тұяқов жаттықты. 1961 жылы облыстық орталықтың командасы бірінші, қазіргі уақытқа дейін жалғыз рет футболдан республика чемпионы болды. Тұрғындар қалашығындағы стадион әрдайым зауыт ұжымы үшін спорттық өмірдің орталығы болды және болып қалады.

Кейінгі жылдары стадион бірнеше мәрте қайта жаңғыртылды. Соңғы үлкен жөндеу 1980 жылы жүргізілді. Жаңа киім шешетін бөлмелер, душ бөлмелері, жаттықтырушы бөлмелері бар спортзалға қосымша құрылыс, жаңа хоккей қорабы, қоршау салынды. Трибуналар кеңейтілді, отыратын орындар 5500-ге дейін жеткізілді, футбол алаңын күрделі жөндеуден өткізді. Қазір стадион «Мұнайшы» деп қайта аталды. Кейін «ҚазМұнайГаз» ҰК АҚ активтерін қайта құрылымдауға байланысты Мәдениет сарайы мен «Мұнайшы» стадионы зауыт құрамынан бөлініп шығарылды.

Жағажай

Жағажай құрылысы 1949 жылдан бастау алады. Жағажайды жасау авторы және оның құрылысының тікелей басшысы ГМӨЗ бас инженері Арсений Иванович Маврин болды.

Нысан құрылысын зауыт жөндеу-құрылыс цехі жүзеге асырды, оның базасы ретінде жағажай аумағының жанында орналасқан шағын ағаш кесетін рама қызмет етті. Өзінің жұмысшыларының толыққанды және жайлы демалысы жөніндегі бағдарламаға сәйкес зауыт жағажайды абаттандыруға кірісті. Бұл жерге ағаш саңырауқұлақ шатырлар, күннен қорғайтын кенеппен жабылған шатырлар орнатылды.

Сол жақта үлкен күрке тәріздес эстакада орын алды. Ол өзіндік трибуна болып та қызмет етті. Бұл жерден ұйымдастыру комитеті мерекелік іс-шараларды басқарды, судағы қауіпсіздікті байқады. Осы жерге үрмелі аспаптар оркестрі де орналасты. Тура станциядан бастап бассейні мен мұнарасы бар салға қарай тақтайлардан жасалған жол салынды.

Ол кезде жағажайда неше түрлі жарыстар – арқан тарту, гір көтеру, сырыққа өрмелеп шығу, волейбол ойыны өткізілетін. Бірақ ең көріктісі судағы ойындар болатын: жүзуден, суға секіруден жарыстар өткізіліп тұрды. Жарыстардың барысын репродуктор хабарлап тұрды. Ол арқылы дем алушылар ел ішіндегі жаңалықтарды да естіп, концерттердің трансляциясын тыңдады.

укрепляли здоровье сотни мальчишек и девчонок. На заводском стадионе занимался член сборной Казахской ССР по легкой атлетике, наш земляк, Амин Туяков. В 1961 году команда областного центра в первый, и пока, единственный раз стала чемпионом республики по футболу. Стадион в Жилгородке всегда был и остается центром спортивной жизни для заводского коллектива.

В последующие годы стадион неоднократно реконструировался. Последний большой ремонт был проведен в 1980 году. Были построены: пристройка к спортзалу с новыми раздевалками, душевыми, тренерскими комнатами, новая хоккейная коробка, ограждение. Нарастили трибуны, увеличив количество посадочных мест до 5500, капитально отремонтировали футбольное поле. Сейчас стадион переименован в «Мунайшы».

Позже, в связи с реструктуризацией активов АО НК КазМунайГаз, Дворец культуры и стадион «Мунайши» были выведены из состава завода.

Пляж

Начало строительства пляжа относится к 1949 году. Автором создания пляжа и непосредственным руководителем строительства был главный инженер ГНПЗ Арсений Иванович Маврин.

Строительство объекта осуществлял заводской ремонтно-строительный цех, базой которого служила небольшая пилорама, находящаяся рядом с пляжной территорией. В соответствии с программой о полноценном и комфортном отдыхе своих работников завод приступил к благоустройству пляжа. Здесь были установлены деревянные грибки, навесы, обтянутые сверху парусиной защищавшей от солнца.

С левой стороны разместились эстакада в виде большой беседки. Она же служила и своеобразной трибуной. Отсюда оргкомитет руководил праздничными мероприятиями, следил за безопасностью на воде. Здесь же размещался и духовой оркестр. Прямо со станции по сбитутому из досок настилу вела дорожка на плот с бассейном и вышкой.

В то время на пляже устраивались самые разные соревнования: по перетягиванию каната, поднятию гирь, лазанию по шесту, игре в волейбол. И все же самыми зрелищными здесь были игры на воде: проводились соревнования по плаванию, прыжкам в воду. О ходе соревнований извещал репродуктор. Из него же отдыхающие узнавали о новостях в стране, слушали трансляции концертов.

15

Бөлім
Раздел

**Ұлы Отан
соғыс ардагерлері,
орден кавалерлері**

**Ветераны Великой
Отечественной войны,
кавалеры орденов**

15

Ұлы Отан соғыс ардагерлері,
орден кавалерлері
Біздің есімізде...

Ветераны Великой Отечественной
войны, кавалеры орденов
Мы помним...

Ұлы Отан соғысына қатысушы зауыттықтар

1. Адсков А. А.	21. Валлиулин К. Л.
2. Акжигитов Д.	22. Варочкин С. А.
3. Анетов Н.	23. Васильев В. Ф.
4. Атабаев Т.	24. Васильев Н. В.
5. Афлитонов М. М.	25. Величко А. Н.
6. Бабур Н. Н.	26. Величко Н. И.
7. Багров С. Д.	27. Водениктов Г. И.
8. Бакалдин Г. И.	28. Галкин М. П.
9. Балмагамбетов Ш.	29. Герасимик Н. В.
10. Бапилов С.	30. Голованичев Б. И.
11. Бареев Ш. К.	31. Голованова З. Н.
12. Белавин И. Б.	32. Голованов И. И.
13. Бердинских Н. И.	33. Голубев Г. А.
14. Богатырев А. П.	34. Горбунов А. А.
15. Богданова Л. А.	35. Горбунов С. Ф.
16. Божедомов А. А.	36. Горшков Ф. Т.
17. Бородин А. В.	37. Гостюшкин Н. А.
18. Босов В. А.	38. Грахинцев А. И.
19. Бузаубаев Ж.	39. Григорьев П. И.
20. Валлиулин А. Л.	40. Гридин А. В.

Заводчане-участники Великой отечественной войны

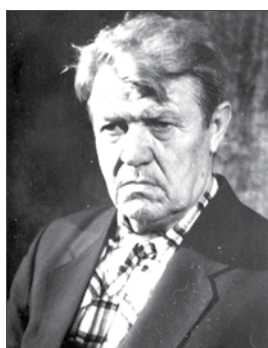
41. Грицук К. П.	61. Жидков И. Г.
42. Губанов А. З.	62. Живетин В. А.
43. Дарибаев Б. С.	63. Жиреншиев М.
44. Денисенко М. И.	64. Жубайкулов С.
45. Дешевцев Д. А.	65. Жумагазиев А.
46. Джиреншиев К.	66. Забродин С. Т.
47. Джубанов Б.	67. Заморенов Г. И.
48. Джумагалиев К.	68. Зарщиков Т. И.
49. Джумахаев Ж.	69. Зевакин К. А.
50. Дузбаев У.	70. Землянушин В. А.
51. Дуйсекенов Х.	71. Землянушин П. Г.
52. Дундуков И. Р.	72. Иванов С. Н.
53. Евсеев М. Г.	73. Избасаров Б.
54. Еремин С. Е.	74. Избасаров К.
55. Ерманов А. Н.	75. Иконников В. П.
56. Есенов Ж. Е.	76. Ионова М. Г.
57. Есимов С.	77. Иралиев Т.
58. Ефименко Ф. В.	78. Испаев Ж. И.
59. Жалгаспаев А.	79. Калиев А. А.
60. Жамбулов Ж.	80. Калиев А.

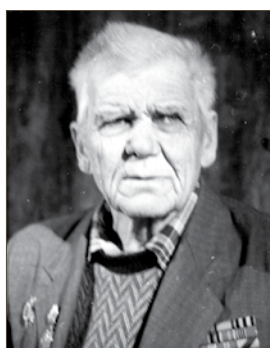
81. Калинин В. П.
 82. Калмагамбетов К. С.
 83. Капенкин И. С.
 84. Каражанов А.
 85. Карелова А. Р.
 86. Кикнадзе О. З.
 87. Климов В. В.
 88. Клоченков А. И.
 89. Калачев Г. А.
 90. Калмыков А. Г.
 91. Клоченков Е.
 92. Коблов С. И.
 93. Кожаев П. Г.
 94. Колосов А. И.
 95. Коннов К. Н.
 96. Коновалов М. Е.
 97. Коновалов Е. Е.
 98. Коноплева В. Л.
 99. Костерин П. Н.
 100. Котельников П. И.
 101. Котельников Н. В.
 102. Кролл Л. Л.
 103. Крюков С. В.
 104. Куангалиев С.
 105. Кузембаев Р.
 106. Кузнецов Н. Ф.
 107. Кузнецов Ф. И.
 108. Кузьмин И. К.
 109. Курлин Р. Н.
 110. Курманбаев К. К.
 111. Левкин С. Л.
 112. Липатов Д. Е.
 113. Литвиненко Г. М.
 114. Личинский В. Л.
 115. Майжанов А.
 116. Макаров М. И.
 117. Малышев С. Н.
 118. Мамбеталиев М.
 119. Мамедов Р. Х.
 120. Маслов А. И.
 121. Матвеев И. Д.
 122. Матвеев В. П.
 123. Медведев А. П.
 124. Дедекешов Т.
 125. Мельницин Н. А.
 126. Меньщиков А. С.
 127. Милехин А. В.
 128. Милов П. Г.
 129. Митрясов А. Ф.
 130. Моисеев В. М.
 131. Мордвинцев В. Л.
 132. Морозов А. В.
 133. Муканов К.
 134. Мунбаев Б.
 135. Мурзагалиев Т.
 136. Мусатов А. И.
 137. Мустафин Я.
 138. Муханов Н.
 139. Найденов Б. П.
 140. Нешин Ю. Г.
 141. Нигмашев К.
 142. Носов Н. А.
 143. Нуржекешов А.
 144. Нсанбаев Д.
 145. Нургалиев А. К.
 146. Нысанбаев Ж.
 147. Ньюнькин М. В.
 148. Отрошко И. С.
 149. Павлов К. Г.
 150. Парфенов В. И.
 151. Петросян С. Г.
 152. Пикальков С. И.
 153. Поляшко Д. Г.
 154. Польшин Е. М.
 155. Пономарев Г. А.
 156. Попова А. Д.
 157. Попов В. А.
 158. Портнов З. Т.
 159. Потапов В. М.
 160. Почиталин П. А.
 161. Почиталин Б. Ф.
 162. Приданов А. И.
 163. Реверсов А. В.
 164. Речкин К. Л.
 165. Романов Л. А.
 166. Романовский И. М.
 167. Рудаков Ф. П.
 168. Рыбников К. Г.
 169. Сабрденев К.
 170. Сагизбаев Х.
 171. Сагизбаев С. Х.
 172. Садыков М.
 173. Сальнин А. В.
 174. Сармин И. И.
 175. Сарсенгалиев А.
 176. Сатинов Г.
 177. Сахипкереев М.
 178. Сергеев Б. К.
 179. Сейлханов У.
 180. Серебряков П. К.
 181. Серебряков П. А.
 182. Силин Е. В.
 183. Скоробогатов Д. Г.
 184. Сладков К. П.
 185. Солодовников К. Н.
 186. Сорокин Ю. В.
 187. Стамов И. В.
 188. Сугуров Н.
 189. Суинов С.
 190. Суполдияров Ш.
 191. Сурсков А. А.
 192. Сутягин П. Д.
 193. Сухонин Ю. Н.
 194. Талпаков О.
 195. Талхиев А. Т.
 196. Тарабрин Е. П.
 197. Тасименов А. А.
 198. Толалаев И. М.
 199. Толмачев И.
 200. Толпаков И.
 201. Толпаров Д. З.
 202. Толстов Н. Н.
 203. Точилин Г. К.
 204. Точилин П. А.
 205. Тулепов Ж.
 206. Тумин А. Г.
 207. Турсинов Д.
 208. Тютин Д. И.
 209. Ульченков Н. В.
 210. Унашев Ш.
 211. Утегалиев А.
 212. Утетлеуов А.
 213. Фидровский В. В.
 214. Флотская Е. Д.
 215. Фокин Н. Н.
 216. Хайруллин У.
 217. Черных П. И.
 218. Черняев В. Г.
 219. Чертанов А. П.
 220. Чертихин В. О.
 221. Чеснаков Н. Л.
 222. Чеснаков В. И.
 223. Чигрин П. Г.
 224. Чупахин Г. Р.
 225. Шабанов М. С.
 226. Шугаев С. С.
 227. Шуманов М. Т.
 228. Щапова Л. П.
 229. Юдин Г. В.
 230. Яшков Д. Л.
 231. Яшков М. А.
 232. Яшков П. Л.
 233. Яшков П. Т.

Ұлы Отан соғысы ардагерлері Ветераны Великой Отечественной войны

Сорокин Ю. В.

Головничев Б. И.

Есенов Ж. Е.

Есимов С.

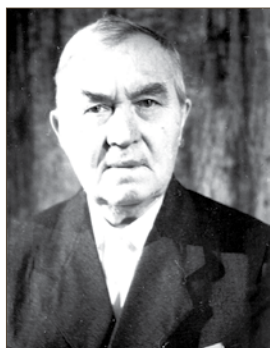
Отрошко И. С.

Кузнецов Н. Ф.

Бареев Ш. Х.

Серебряков П. К.

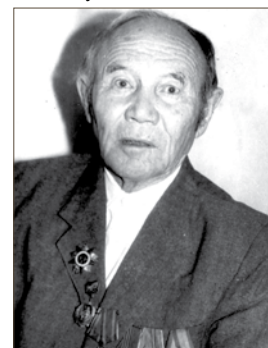
Мамедов Р. Х.

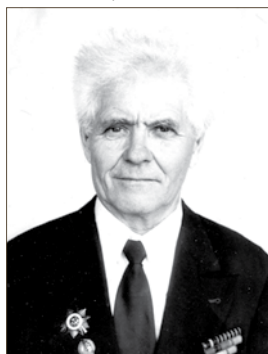
Нуржекешев А.

Тасименов А.

Турсынов Д.

Яшков Д. Л.

Сармин И. И.

Милов П. Г.

Гостюшкин Н. А.

Милехин А. В.

Голованова З. Н.

Ұлы Отан соғысы ардагерлері Ветераны Великой Отечественной войны

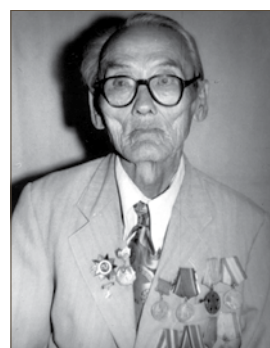
Ионова М. Г.

Бапилов С.

Ф Сагизбаев Х.

Джумахаев Ж.

Тулпов Ж.

Бабур Н. Н.

Толпаков Б.

Величко А. Н.

Григорьев П. И.

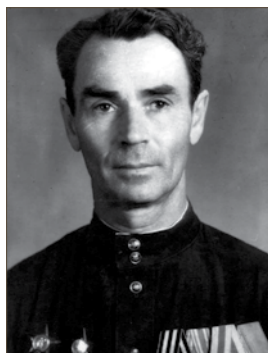
Денисенко М. И.

Яшков П. Л.

Почиталин П. А.

Бакалдин Г. И.

Тумин А. Г.

Павлов К. Г.

Климов В. В.

Мустомов А. И.

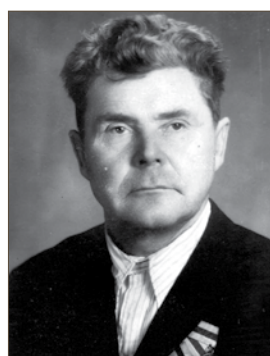
Галкин М. П.

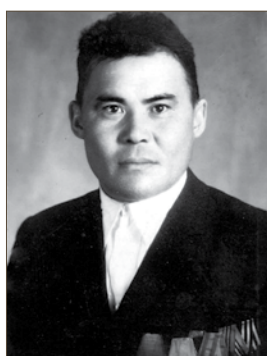
Ұлы Отан соғысы ардагерлері Ветераны Великой Отечественной войны

Потапов В. М.

Митрясов А. Ф.

Джиреншиев К.

Нурғалиев А. К.

Ключников А. И.

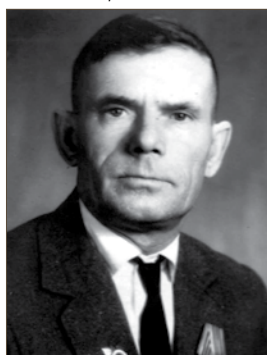
Морозов А. В.

Сейлханов У.

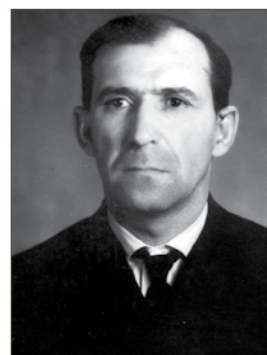
Грицук К. П.

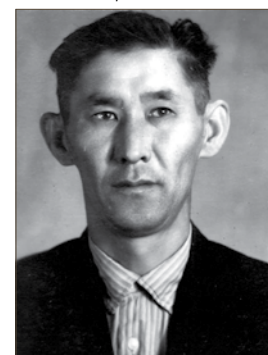
Коннов К. Н.

Яшков М. А.

Чеснаков Н. Л.

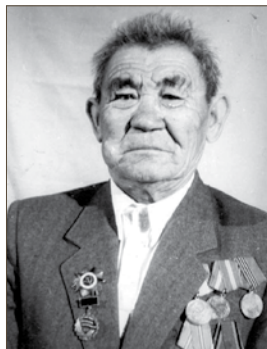
Ақжигитов Д.

Карелова А. Р.

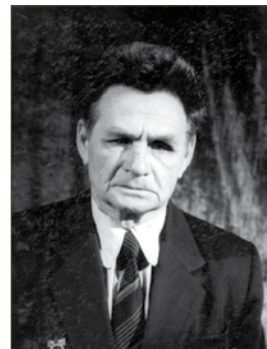
Парфенов В. И.

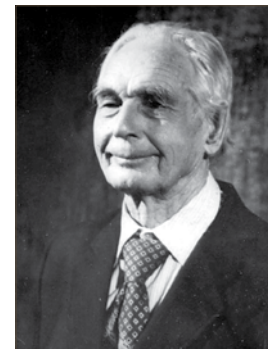
Жалғаспаев А.

Муханов Н.

Варочкин С. А.

Романов Л. А.

Ұлы Отан соғысы ардагерлері Ветераны Великой Отечественной войны

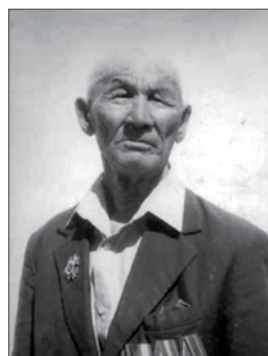
Валлиулин К. Л.

Иванов С. Н.

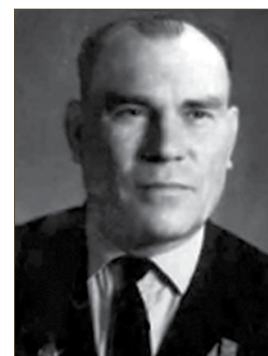
Почиталин Б. Ф.

Утетлеуов А.

Куангалиев С.

Горбунов С. Ф.

Нсанбаев Д.

Валлиулин А. Л.

Колмаганбетов К.

Крюков С. В.

Чигрин П. Г.

Польнин Е. М.

Петросян С. Г.

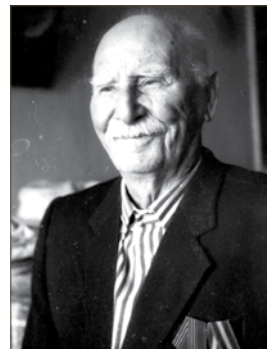
Солодовников К. Н.

Забродин С. Т.

Бузаубаев Ж.

Толстов Н. Н.

Кролл Л. Л.

Ұлы Отан соғысы ардагерлері Ветераны Великой Отечественной войны

Толпаков И.

Приданов А. И.

Чигрин П. П.

Мамбеталиев М.

Капенкин И. С.

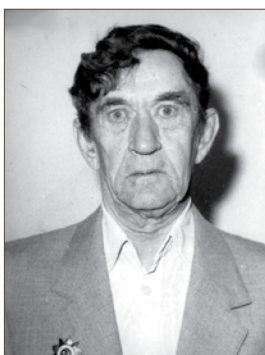
Горбунов А. А.

Чертихин В. О.

Попова А. Д.

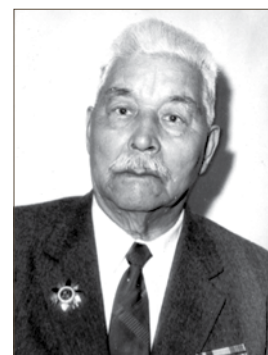
Нешин Ю. Г.

Шапова Л. П.

Чигрин П. Г.

Иралиев Т.

Ұлы Отан соғысы ардагерлері
Ветераны Великой Отечественной войны

Гирчук К. П.

Иконников В. П.

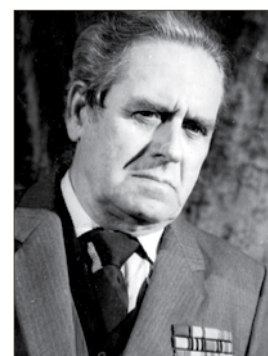
Зарцов Т. И.

Каражанов А.

Евсеев М. Г.

Коновалов М. Е.

Медведев А. П.

Флотская Е. Д.

Пикальков С.

Орден кавалерлері Кавалеры орденов

Ленин ордені / Орден Ленина

С.И.Абузьяров, В.П. Азарьянц, И.Ф.Бескровный, А.В.Бородин, Ж.Бұзаубаев, Г.И. Гореченков, С.Қуанғалиев, Г.Ф.Найденышев,
А.Риза, О.А.Шерпутовская

I дәрежелі Отан соғысының ордені / Орден Отечественной войны I степени

Н.Н.Бабур, С.Бапилов, Ш.Бареев, Н.А.Гостюшкин, П.И.Григорьев, К.П.Грицук, Ж.Жумахаев, Ж.Е.Есенов, Т.Иралиев,
К.С.Қалмағамбетов, К.Н.Коннов, А.В.Морозов, Ю.Г.Нешин, А.К.Нұрғалиев, Д.Нысанбаев, В.И.Парфенов, Б.Ф.Почиталин,
В.И.Почиталин, У.Сейлханов, П.А.Серебряков, Х.Сегізбаев, К.Н.Солодовников, Ж.Төлепов, Д.Турсынов, Д.Л.Яшков, М.А.Яшков

II дәрежелі Отан соғысының ордені / Орден Отечественной войны II степени

Д.Ақжігітов, А.В.Бородин, С.А.Варочкин, З.Н.Голованова, Б.И.Голованчев, С.Ф.Горбунов, Н.А.Гостюшкин, К.П. Грицук,
Б.С.Дәрібаев, М.И.Денисенко, М.Г.Евсеев, С.Ефимов, А.М.Ефремов, А.Жалғаспаев, Т.И.Зарщиков, В.П.Иконников, М.Г.Ионова,
И.С.Капенкин, К.Н.Коннов, М.Е.Коновалов, В.Л.Коноплева, Р.Х.Мамедов, А.П.Медведев, А.В.Милехин, П.Г.Милов, А.В.Морозов,
Н.Мұқанов, А.Нұржекешев, И.С.Отрошко, А.Д.Попова, Л.А.Романова, Ф.П.Рудаков, С.Сағызбаев, И.И.Сармин, А.Тасименов,
О.Толпаков, А.Г.Тумин, А. Өтеғалиев, А. Өтеғалиев, Е.Д.Флотская, В.О.Чертихин, П.Г.Чигрин, Л.П.Щапова, П.Л.Яшков

Қызыл Жұлдыз ордені / Орден Красной звезды

Г.И.Бакалдин, М.П.Галкин, С.Ф.Горбунов, Б.С.Дәрібаев, С.Т.Забродин, В.П.Иконников, М.Г.Ионова, К.С.Қалмағамбетов,
В.В.Климов, К.Н.Коннов, Л.Л.Кролл, С.Қуанғалиев, Р.Мамедов, А.П.Медведев, А.В.Морозов, А.И.Мусатов, К.Г.Павлов,
Е.М.Полынин, В.Ф.Потапов, П.А.Почиталин, А.И.Приданов, Х.Сегізбаев, И.Толпаков, Ж.Төлепов

Қызыл Ту ордені / Орден Красного знамени

С.Н.Иванов

Орден кавалерлері Кавалеры орденів

«Құрмет белгісі» ордені / Орден «Знак Почета»

Г.В.Адсков, Д.Байсексенов, М.Н.Бердиев, А.П.Вакуров, В.В.Гафнер, Г.И.Гореченков, С.Ф.Горбунов, И.Жексенғалиев, З.Жетмеков, Х.Дүйсекенов, Т.Дүйсенақов, Ж.Е.Есенов, Т.Е.Иманғалиев, А.Қалиева, Г.Д.Квашенкина, Б.Кенжеғалиев, М.Е.Коновалов, А.И.Маврин, В.А.Макаров, Г.Е.Ревков, А.Сағызбаев, И.И.Сармин, П.Н.Сегид, В.А.Сердюк, М.И.Силаева, М.В.Сладкова, Ж.Сүндетов, Ф.В.Сурыгина, К. Толмаков, Ж.Төлеуов, А.Төлеусариев, Р.Тұрсынов, Н.Г.Устиченко, Ф.И.Хлебников, Ю.К.Шкодин, Г.Г.Яшков

Еңбек Қызыл Ту ордені / Орден Трудового Красного Знамени

Р.З.Абрамова, М.Н.Бердиев, А.В.Бородин, А.П.Вакуров, Н.В.Герасимик, Г.И.Гореченков, С.Ф.Горбунов, Д.Ф.Горох, А.В.Гридин, А.Е.Евстифеев, А.Жұмағазиев, К.Исказиев, Г.А.Калачев, К.С.Қалмағамбетов, В.Г.Калмыков, Б.Кенжеғалиев, М.Е.Коновалов, Н.А.Котов, А.С.Кузнецов, А.И.Маслов, Ф.Мұхамбетов, Н.Н.Нарышев, С.Г.Петросян, А.Сағызбаев, К.Н.Солодовников, Д.Тілеуов, М.М.Урусов, Г.Р.Чупахин, А.А.Шилимова, А.П.Шляхова

Қазан революциясы ордені / Орден Октябрьской революции

А.В.Бородин, А.Қаражанов, А.Риза, Ж.Төлеуов
Халықтар достығы ордені
А.К.Әлимақанов

Халықтар достығы ордені / Орден Дружбы народов

А.К.Алимақанов

Даңқ ордені / Орден Славы

С.Қуанғалиев, М.Мамбеталиев, Е.М.Полынин, С.Г.Петросян, П.А.Серебряков, О.Толпаков, Н.Л.Чесноков

Орден кавалерлері Кавалеры орденов

III дәрежелі Еңбек даңқы ордені / Орден Трудовой славы III-степени

А.Д.Брызгунов, М.Есқалиев, П.И.Жидков, Т.Т.Иванова, Р.Қожахметова, А.Кужиев, Е.Б.Көбентаев, Ю.В.Мацков, Р.А.Найденышев,
В.П.Некишин, В.И.Сармин, И.Х.Сұлтанов, А.Тасименов, А.А.Швайгерт, К.Шибалаева, М.И.Шильцова

«Құрмет» ордені / Орден «Курмет»

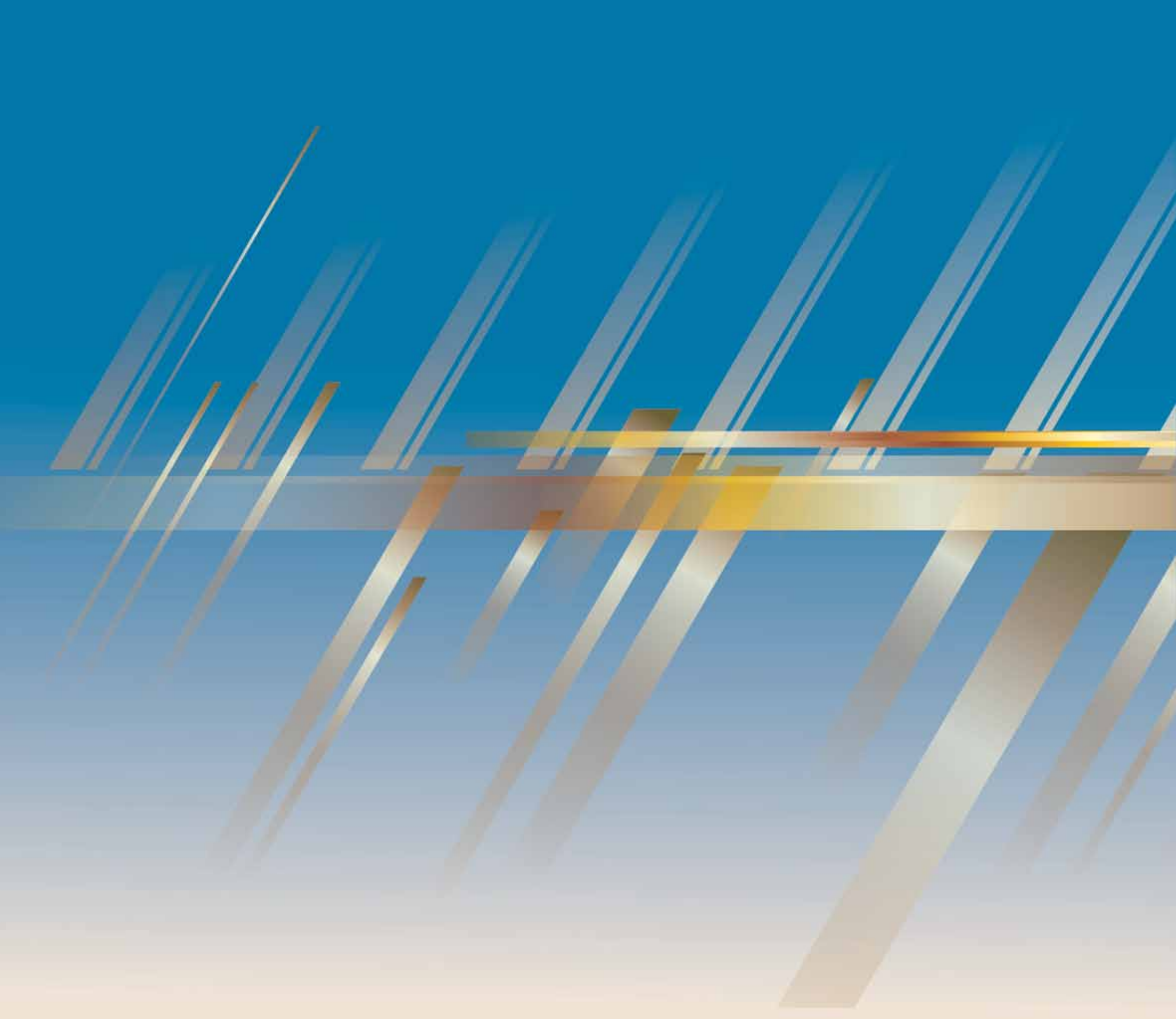
Ю.Г.Аббазов, Т.А.Байтазиев, В.В.Гафнер, Б.Жансариев, В.Ф.Занин, В.А.Сердюк, Ю.К. Шкодин

Құрметті атаққа ие зауыттықтар / Заводчане, имеющие почетные звания

Г.П.Калачев – Қазақ КСР еңбегі сіңген рационализаторы
Ж.Е.Есенов – КСРО Құрметті мұнай химигі, Қазақ КСР еңбегі сіңген экономисті
Ф.З.Гумеров – КСРО өнертапқышы
В.Ф.Занин – Қазақстан Республикасының еңбегі сіңген қызметкері

16

Бөлім
Раздел

Қазақстан мұнай
өндеуінің жетекшілері

Лидеры
казахстанской
нефтепереработки

16

Қазақстан мұнай өндеуінің
жетекшілеріЛидеры казахстанской
нефтепереработки

Амантурлин Ғалымжан Жыршыбекұлы өз еңбек жолын 1976 жылы зауытта оператор болып бастады. Осы жылы Бүкілодақтық сырттай политехникалық институтына оқуға түсті, 1982 жылы инженер-технолог мамандығын тәмамдады. Ғалымжан Жыршыбекұлы АВТ және каталитикалық риформинг қондырғысының аға операторы, №1 цех бастығы, өндірістік-техникалық бөлім бастығының орынбасары, зауыттың бас технологы болып жемісті еңбек етті. 1994 жылдың қыркүйегінде бас инженер – бас директордың бірінші орынбасары қызметіне тағайындалды. 1998 жылдың ақпанынан бастап вице-президент – бас инженер, мұнай өңдеу департаменті директоры болып жұмыс істеді. 1999 жылдың 15 шілдесінде Ғалымжан Амантурлин «АМӨЗ» ААҚ президенті болып тағайындалды. Ол тұрғылықты ұлт ішінен зауыттың бірінші басшысы болды. Жемісті еңбегі мен ел экономикасына қосқан елеулі үлесі үшін Амантурлин Г.Ж. «Ерен еңбегі үшін», «Қазақстан Республикасының тәуелсіздігіне 10 жыл» медальдарымен марапатталды.

Амантурлин Галымжан Жиршибекович свою трудовую деятельность на заводе начал в 1976 году оператором. В том же году поступил во Всесоюзный заочный политехнический институт, закончив его в 1982 году по специальности инженер-технолог. Галымжан Жиршибекович успешно проработал старшим оператором установки АВТ и каталитического риформинга, начальником цеха № 1, заместителем начальника производственно-технического отдела, главным технологом завода. В сентябре 1994 года был назначен главным инженером – первым заместителем генерального директора. С февраля 1998 года работал вице-президентом – главным инженером, директором департамента переработки нефти. 15 июля 1999 года Галымжан Амантурлин был назначен президентом ОАО «АНПЗ». Он стал первым руководителем завода из числа работников коренной национальности. За плодотворный труд и большой вклад в развитие экономики страны Амантурлин Г. Ж. награжден медалями «Ерен Енбегі үшін», «10 лет независимости Республики Казахстан».

Байтазиев Талгат Алтыбайұлы мұнай саласында 1998 жылдың сәуір айынан бастап «АМӨЗ» ААҚ «Қазақойл» ТМК ресми өкілі ретінде жұмыс істей бастады. 2002 ж-дан 2003 ж-ға дейін «АМӨЗ» ААҚ президенті жанындағы инспектор ретінде жұмыс істеді. 2003 ж. – 2004 ж. «ҚазМұнайГаз» сауда үйі» АҚ бас директорының орынбасары қызметін атқарды. 2004 жылдың сәуірінде «АМӨЗ» ААҚ коммерциялық директоры ретінде тағайындалды. 2004 жылдың шілдесінен 2012 жылдың қарашасына дейін «Атырау мұнай өңдеу зауыты» ЖШС бас директоры болып жұмыс істеді. Өндірісте қол жеткізген жетістіктері үшін Байтазиев Т.А. «Құрмет» орденімен, ҚР Президентінің Құрмет грамотасымен, «Атамекен» медалімен марапатталған.

Байтазиев Талгат Алтыбаевич в нефтяной отрасли стал работать с апреля 1998 года в качестве официального представителя ННК «Казахойл» в ОАО «АНПЗ». С 2002 г. по 2003 г. работал инспектором при президенте ОАО «АНПЗ», 2003 г. - 2004 г. работал в АО «Торговый Дом «КазМунайГаз» заместителем генерального директора. В апреле 2004 года был назначен коммерческим директором ОАО «АНПЗ». С июля 2004 года по ноябрь 2012 года работал генеральным директором ТОО «Атырауский нефтеперерабатывающий завод». За успехи, достигнутые в производстве, Байтазиев Т. А. награжден орденом «Курмет», Почетной грамотой Президента РК, медалью «Атамекен».

Вакуров Анатолий Петрович зауыттағы еңбек қызметін Гурьев мұнай техникумын аяқтаған соң бастады. Оператордан директорға дейінгі қызмет иерархиясының барлық деңгейлерінен өтті. 1973-1984 жылдары Гурьев МӨЗ директоры болып қызмет етті. Оның басшылық еткен жылдары зауыттағы түбегейлі қайта құрулармен, жаңа өндірістік қуаттардың – каталитикалық риформинг қондырғысының, баяу кокстеу қондырғысының енгізілуімен тұспа-тұс келді. Вакуров А.П. зауыттың дамуына үлкен үлес қосты. Зауытта ол отыз алты жыл қызмет етті. Оның ішінде он екі жылда зауыт директоры боып жұмыс істеді. 1984 жылы Гурьев учаскесіндегі мұнай құбыры басқармасының басшысы болып тағайындалды. Вакуров А.П. – Еңбек Қызыл Ту ордендерінің және «Құрмет белгісі» кавалері. Қазақ КСР Құрмет грамотасымен марапатталды.

Вакуров Анатолий Петрович свою трудовую деятельность на заводе начал после окончания Гурьевского нефтяного техникума. Прошел все ступени служебной иерархии от оператора до директора. В 1970-73 годах работал главным инженером. В 1973-1984 годах работал директором Гурьевского НПЗ. Годы его руководства совпали с периодом проведения на заводе коренной реконструкции, вводом новых производственных мощностей – установки каталитического риформинга, установки замедленного коксования. Вакуров А. П. внес большой вклад в развитие завода. Тридцать шесть лет он проработал на заводе. Одиннадцать лет из них работал директором завода. В 1984 году он был назначен начальником нефтепроводного управления на Гурьевском участке. Вакуров А. П. - кавалер орденов Трудового Красного Знамени и «Знак Почета». Награжден Почетной грамотой Казахской ССР.

Гафнер Владимир Викторович 1970 жылы институтты аяқтағаннан кейін Гурьев мұнай өңдеу зауытында оператор ретінде еңбек жолын бастады. Осы жылы салынып жатқан каталитикалық риформинг технологиялық қондырғысының басшысы болып тағайындалды. Содан кейін №3 цех бастығы болып еңбек етті. Өндіріс ауқымын ұлғайту мақсатында қондырғылар мен цехтарды техникамен қайта қаруландыру сияқты өте маңызды мәселелерді шешуде айрықша инженерлік зерде көрсетіп, он бір жыл бойы зауыттың бас инженері болды. «Атырау МӨЗ» АҚ директоры мен президенті болып он үш жыл қызмет атқарды. Зауыттың, оның өндірісінің, техникалық ойының, ғылымының дамуына зор үлесін қосты. Гафнер В.В. – Құрмет белгісі мен «Құрмет» ордендерінің кавалері.

Гафнер Владимир Викторович после окончания института в 1970 году начал свою трудовую деятельность на Гурьевском нефтеперерабатывающем заводе в качестве оператора. В тот же год был назначен начальником строящейся технологической установки каталитического риформинга. Затем трудился начальником цеха № 3. Одиннадцать лет проработал главным инженером завода, проявив незаурядный инженерный ум в решении таких важнейших задач, как техническое перевооружение установок и цехов с целью увеличения объема производства. Тринадцать лет проработал директором и президентом ОАО «Атырауский НПЗ». Внес большой вклад в развитие завода, его производства, технической мысли, науки. Гафнер В. В. – кавалер орденов Знак Почета и «Курмет».

Гореченков Гавриил Иванович – инженер-құрылысшы. Ростов қатынас жолдары институтын бітірген (1933). КСРО Мемлекеттік сыйлығының және КСРО Министрлер кеңесі сыйлығының лауреаты. 1933-1938 жж. – инженер, аға инженер, құрылыс басқармасы бөлімінің басшысы. 1938-1943 жж. – «Гипроказмұнай» институтының директоры. 1943-1947 жж. – №441 зауытының, кейінгі «Атырау мұнай өңдеу зауыты» ЖШС бірінші директоры, 1974 жылы салынып жатқан «Жаңа Куйбышев МӨЗ» директоры қызметіне ауыстырылды. Көптеген елдердегі мұнай және газ өнеркәсібі саласындағы нысандардың құрылысына қатысты. Ленин, Еңбек Қызыл Ту, «Құрмет белгісі» ордендерімен және медальдармен марапатталды.

Гореченков Гавриил Иванович – инженер-строитель. Окончил Ростовский институт путей сообщения (1933). Лауреат Государственной премии СССР и премии Совета министров СССР. В 1933-1938 г.г. – инженер, старший инженер, начальник отдела строительного управления. В 1938-1943 г.г. – директор института «Гипроказнефть» В 1943-1947 г.г. – первый директор завода №441, ныне именуемом ТОО «Атырауский нефтеперерабатывающий завод». В 1947 году переведен директором строящегося «Ново-Куйбышевского НПЗ». Участвовал в строительстве объектов нефтяной и газовой промышленности во многих странах. Награжден орденами Ленина, Трудового Красного Знамени, «Знак Почета» и медалями.

Есенов Жоламан Есенұлы 1923 жылдың 14 сәуірінде Гурьев облысы, Балықшы ауданы, Теңдік-өзек ауылында дүниеге келді. Ұлы Отан соғысы алдында Гурьев педагогикалық училищесін бітіріп, мектепте ұстаз болып жұмыс істеді. Соғыс жылдары Гурьев әскери-жаяу әскерлер училищесін аяқтап, Сталинград түбіндегі Балашов және Калач қалаларында соғысушы әскери құрамаларында шайқастарға қатысты. 1945 жылы қараша айында әскерден қайтарылды. 1946 жылдың қаңтар айында №441 зауытқа нормалаушы, содан кейін еңбек жөніндегі экономист болып қабылданды. Губкин атындағы Мәскеу мұнай және газ институтын аяқтады. Еңбек бөлімі бастығы лауазымына ұсынылды, еңбек және кадрлармен жұмыс жөніндегі біріккен бөлімді басқарды. 33 жыл бойы экономика және кадрлар қызметіне басшылық етті. Жоламан Есенұлы – зауыт тарихындағы «Қазақ ССР-нің еңбек сіңірген экономисті» және «КСРО құрметті мұнай химигі» екі құрмет атағына ие болған жалғыз маман. Жауынгерлігі және еңбегіне қарай «Отан соғысының II дәрежелі» орденімен және «Құрмет белгісімен», медальдармен марапатталған. Ол экономиканың көрнекті қайраткері, өте жақсы ұйымдастырушы, сондай ақ өмірлік ісі болған «Қазақстанның мұнай өңдеу саласындағы тұңғышы» кітабының авторы болып табылады.

Есенов Жоламан Есенович родился 14 апреля 1923 года в Тендык-узек Балыкшинского района Гурьевской области. Окончил перед Великой Отечественной войной Гурьевское педагогическое училище и работал учителем в школе. В годы войны окончил Гурьевское военно-пехотное училище и затем сражался в действующих войсковых соединениях в городах Балашов и Калач под Сталинградом. Был демобилизован из армии в ноябре 1945 года. В январе 1946 года был принят на завод № 441 нормировщиком, а затем экономистом по труду. Окончил Московский институт нефти и газа им. Губкина. Выдвигался начальником отдела труда, возглавлял объединенный отдел по труду и работе с кадрами. 33 года руководил экономической и кадровой службами. Жоламан Есенович – единственный специалист в истории завода, удостоенный двух почетных званий: «Заслуженный экономист Казахской ССР» и «Почетный нефтехимик СССР». За боевые и трудовые заслуги был награжден орденом «Отечественной войны II степени» и «Знаком Почета», медалями. Он был выдающимся деятелем экономики, прекрасным организатором, а также автором книги «Первенец нефтепереработки Казахстана», которая стала делом его жизни.

Кабанов Алексей Федорович 1948 жылдан 1954 жылға дейін Гурьев МӨЗ директоры лауазымында жұмыс істеді. 1954 жылы шығыс аудандардың мұнай өнеркәсібі министрінің орынбасары қызметіне тағайындалды. Халық шаруашылығының кеңесі жылдары Кабанов А.Ф. ғылыми мекемелердің басшысы, алпысыншы жылдары Мұнай өңдеу саласы ғылыми-зерттеу жұмыстарын үйлестіру жөніндегі мемлекеттік комитет төрағасының орынбасары болды. Кабанов А.Ф. еңбек жолы Еңбек Қызыл Ту орденімен, екі «Құрмет белгісі» орденімен, «Ұлы Отан соғысындағы ерен еңбегі үшін» медалімен марапатталды.

Кабанов Алексей Федорович работал с 1948 года по 1954 год в должности директора Гурьевского НПЗ. В 1954 году он был назначен заместителем министра нефтяной промышленности восточных районов. В годы совнархоза Кабанов А. Ф. Работал руководителем научных учреждений, в шестидесятых годах – заместителем председателя Государственного комитета по координации научно-исследовательских работ нефтеперерабатывающей отрасли. Трудовой путь Кабанова А. Ф. отмечен орденом Трудового Красного Знамени, двумя орденами «Знак Почета», медалью «За доблестный труд в Великой Отечественной войне».

Кайрденов Арман Құрметұлы өз еңбек жолын 1993 жылы АМӨЗ-де №1 цехтың ЭЛОУ-АТ-2 технологиялық қондырғысының операторы ретінде бастады. Зауытта 13 жыл еңбек етті. Осы кезеңде №1 цехтің газреагент шаруашылығы қондырғысының басшысы, №3 цех басшысының орынбасары болып қызмет етті. Зауыттың күрделі құрылысын басқаруда басшылық қызметтерді атқарды. 2006 жылдан бастап «ҚазМұнайГаз» ҰК» АҚ-да мұнай-химия департаментінің бас менеджері, мұнай өңдеу департаменті директорының орынбасары болып жұмыс істеді. 2008 жылдың желтоқсанында «ҚазМұнайГаз» ҰК» АҚ еншілес компаниясы – Rompetrol компаниясына, Rompetrol Rafinare S. A. МӨЗ-ге (Румыния) бас директордың орынбасары қызметіне ауысты. Кейін зауыттың бас директоры лауазымына тағайындалды. 2012 жылы Rompetrol компаниялар тобының бас директоры орынбасары қызметінде жұмыс істеді (Бухарест қ.). 2012 жылдың қарашасынан 2013 жылдың маусымына дейін «АМӨЗ» ЖШС бас директорының қызметінде жұмыс істеді. Атырау мұнай өңдеу зауыты мен Петромидия МӨЗ-ді модернизациялау жобаларын жүзеге асырғаны үшін «ҚазМұнайГаз» ҰК» АҚ Құрмет грамотасымен марапатталды.

Кайрденов Арман Курметович свою трудовую деятельность начал в 1993 году на АНПЗ в качестве оператора технологической установки ЭЛОУ-АТ-2 цеха №1. На заводе проработал 13 лет. За этот период работал начальником установки газореагентного хозяйства цеха №1, заместителем начальника цеха №3. Занимал руководящие должности в управлении капитального строительства завода. С 2006 года работал в АО «НК «КазМунайГаз» главным менеджером департамента нефтехимии, заместителем директора департамента нефтепереработки. В декабре 2008 года был переведен в компанию Rompetrol – дочернее предприятие АО «НК «КазМунайГаз», на НПЗ Rompetrol Rafinare S. A. (Румыния) заместителем генерального директора. Затем был назначен генеральным директором завода. В 2012 году работал в должности заместителя генерального директора группы компаний Rompetrol (г. Бухарест). В должности генерального директора ТОО «АНПЗ» работал с ноября 2012 года по июнь 2013 года. За реализации проектов модернизаций Атырауского нефтеперерабатывающего завода и НПЗ Петромидия был награжден Почетными грамотами АО «НК «КазМунайГаз».

Котов Николай Акимович – И.М. Губкин атындағы Мәскеу мұнай-химия және газ өнеркәсібі институтының түлегі. Өз еңбек жолын 1932 жылы сонау құрылыс жылдары Саратов крекинг-зауытында бастады. Монтаж жөніндегі инженер, кезекші инженер, техникалық бөлім басшысының орынбасары, техникалық және жоба бөлімдерінің басшысы, зауыттың бас технологы қызметтерін атқарды. 50-жылдардың басында Гурьев мұнай өңдеу зауытына бас инженер қызметіне ауыстырылды. 1954-1968 жылдары зауыт директоры болды. Котов Н.А. Еңбек Қызыл Ту орденінің кавалері болып табылады.

Котов Николай Акимович – выпускник Московского института нефтехимической и газовой промышленности им. И.М. Губкина. Свою трудовую деятельность начал в 1932 году на Саратовском крекинг-заводе еще в годы строительства. Был инженером по монтажу, дежурным инженером, заместителем начальника технического отдела, начальником технического и проектного отделов, главным технологом завода. В начале 50-х годов он был переведен на Гурьевский нефтеперерабатывающий завод на должность главного инженера. С 1954 по 1968 год он работал директором завода. Котов Н. А. является кавалером ордена Трудового Красного Знамени.

Маслов Александр Иванович И.Губкин ат. ММХЖЗИ аяқтаған соң, Краснодар МӨЗ-ге жіберілді, ол жерде өз еңбек жолын кезекші инженер қызметінен бастап, крекинг-қондырғының аға инженері, битум және сабын нафта қондырғысының басшысы, тауарлық өнімді дайындау басшысы қызметтерін атқарды. 1959 жылы техникалық бөлім басшысының орынбасары лауазымына көтерілді және 1960 жылдың желтоқсанында бас инженердің орынбасары – техникалық бөлімнің басшысы болып тағайындалды. 1968 жылы Гурьев мұнай өңдеу зауытының директоры қызметіне тағайындалды. Маслов А.И. қызмет еткен жылдары екі ірі технологиялық құрылғы – ЭЛОУ-АВТ мен каталитикалық риформинг пайдалануға берілді. Маслов А.И. – Еңбек Қызыл Ту орденінің кавалері. Кеңес Одағының еңбек медальдарымен марапатталған.

Маслов Александр Иванович после окончания МИНХиГП и. И. Губкина. был направлен на Краснодарский НПЗ, где начал трудовую деятельность с должности дежурного инженера, потом работал старшим инженером крекинг-установки, начальником битумной и мылонафтовой установки, старшим по приготовлению товарной продукции. В 1959 году был выдвинут на должность заместителя начальника технического отдела и в декабре 1960 года назначен заместителем главного инженера - начальником технического отдела. В 1968 году был назначен на должность директора Гурьевского нефтеперерабатывающего завода. В годы работы Маслова А. И. были пущены в эксплуатацию две крупные технологические установки - ЭЛОУ-АВТ и каталитического риформинга. Маслов А. И. является кавалером ордена Трудового Красного Знамени. Награжден трудовыми медалями Советского Союза

Мералиев Садуохас Аташұлы 1981 жылы №5 цех операторы қызметіне қабылданды. 1982 жылдың қаңтарында баяу кокстау қондырғысының аға инженері қызметіне ұсынылды. Садуақас Аташұлы технологиялық процестерді білу мен күрделі техникалық мәселелерді шешу жолдарын табуда өзін жігерлі және білгір маман ретінде көрсете білді. 1988 жылы 29 жасында Гурьев МӨЗ бас инженері болып тағайындалды. Осы күнге дейін осындай жас кезінде басшылық лауазымға ешбір адам тағайындалған жоқ. Еңбек жолын әрі қарай ҚР мұнай және газ министрлігінде, «Павлодар МӨЗ» АҚ, «Шеврон Мұнайгаз Инк» ЖШС, «Тенгизшевройл» БК, «Қазақойл» ҰМК» ЖАҚ, «ҚазМұнайГаз» ҰК» АҚ, «Rompetrol Group» (Румыния) компаниясы, Kazakhstan Petrochemical Industries Inc (KPI) ЖШС жалғастырды.

Мералиев Садуохас Аташович в 1981 году был принят на завод в качестве оператора цеха № 5. Уже в январе 1982 года был выдвинут на должность старшего инженера установки замедленного коксования. Садуохас Аташович был энергичным и грамотным специалистом, что проявлялось в знании технологических процессов и умении находить пути решения сложных технических задач. В 1988 году в возрасте 29 лет он становится главным инженером Гурьевского НПЗ. До сих пор никто на заводе в столь молодом возрасте не назначался на эту руководящую должность. Его дальнейший трудовой путь продолжился в Министерстве нефтяной и газовой промышленности РК, АО «Павлодарский НПЗ», ТОО «Шеврон Мунайгаз Инк», СП «Тенгизшевройл», ЗАО «ННК «Казахойл», АО «НК «КазМунайГаз», компании «Rompetrol Group» (Румыния), ТОО «Kazakhstan Petrochemical Industries Inc».

Сердюк Владимир Афанасьевич 1956 жылы Орск мұнай техникумын «мұнай мен газ өңдеу технигі» мамандығы бойынша аяқтады. Зауыттағы еңбек жолын бірінші цех операторы қызметінен бастады. 1958 жылдан 1969 жылға дейін ГФУ операторы, каталитикалық крекинг қондырғысының аға операторы, тауар-шикізат цехының аға инженері, №2 цех бастығы қызметін атқарды. 1969 жылдан бастап Владимир Афанасьевич бас инженердің орынбасары, зауыт директорының күрделі құрылыс жөніндегі орынбасары болып жұмыс істеді. Бұл кезеңде зауыттың техникамен қайта қаруландыру, тұрғын үй және әлеуметтік-тұрмыстық мақсаттағы нысандар құрылысының ең ауқымды көлемі жүзеге асырылды. Владимир Сердюк каталитикалық риформинг қондырғысы, инертті газ бен су блогы қондырғысы тәрізді күрделі нысан құрылысы кезінде өзін айрықша басшы ретінде көрсете білді. Сердюк В.А. – Құрмет белгісі және «Құрмет» ордендерінің кавалері.

Сердюк Владимир Афанасьевич окончил в 1956 году Орский нефтяной техникум по специальности техник по переработке нефти и газа. На заводе начал трудовую деятельность с должности оператора первого цеха. С 1958 по 1969 годы трудился оператором ГФУ, старшим оператором установки каталитического крекинга, старшим инженером товарно-сырьевого цеха, начальником цеха № 2. С 1969 года Владимир Афанасьевич работал заместителем главного инженера, заместителем директора завода по капитальному строительству. В этот период был осуществлен самый большой объем технического перевооружения завода, строительства жилья и объектов социально-бытового назначения. Проявил себя как незаурядный руководитель во время строительства таких сложнейших объектов, как установки замедленного коксования, проковки нефтяного кокса, каталитического риформинга, инертного газа и водоблок. Сердюк В. А. - кавалер орденов Знак Почета и «Құрмет».

Қабденов Қанат Қабденұлы Атырау облысы тумалары ішінен инженер-технолог дипломын алған алғашқылардың бірі болды. Қазақ химия-технология институтын 1975 жылы аяқтағаннан кейін зауытта оператор болып жұмыс істей бастады, біраздан соң зауыт диспетчері, содан кейін цех бастығының орынбасары, №1 цех бастығы болып қызмет етті. 80-жылдардың басында партия обкомының өнеркәсіп-көлік бөлімі инструкторы болып тағайындалды, одан соң партия қалалық комитетінің өнеркәсіп-көлік бөлімі меңгерушісі, қалалық атқару комитеті төрағасының бірінші орынбасары, Батыс Қазақстан Мемқалалықтехқадағалау облыс аралық басқармасының бас инженері болып жұмыс атқарды. 1992 жылы Қанат Қабденұлы зауытқа бас директордың орынбасары лауазымына оралды. Оның басшылығымен зауыттың кадрлар және әлеуметтік саясаты әзірленді.

Кабденов Канат Кабденович стал одним из первых уроженцев Атырауской области, получивших диплом инженера-технолога. После окончания Казахского химико-технологического института в 1975 году он начал трудиться на заводе оператором, вскоре стал диспетчером завода, затем заместителем начальника цеха, начальником цеха № 1. В начале 80-х годов был назначен инструктором промышленно-транспортного отдела обкома партии, затем работал заведующим промышленно-транспортным отделом горкома партии, первым заместителем председателя горисполкома, главным инженером Западно-Казахстанского межобластного управления Госгортехнадзора. В 1992 году Канат Кабденович вернулся на завод на должность заместителя генерального директора. Под его руководством была разработана кадровая и социальная политика завода.

Лызлов Олег Александрович еңбек жолын 1991 жылдың қыркүйек айында Гурьев МӨЗ каталитикалық риформинг қондырғысының операторы қызметінен бастады. Содан кейін 6-шы разрядты оператор, ЭЛОУ-АТ-2 қондырғысы бастығы, №1 цех бастығының орынбасары, техникалық бөлім басшысының орынбасары, бас технолог қызметтерін атқарды. 1999 жылдың шілдесінде Атырау МӨЗ бас инженері лауазымына тағайындалды. 2003-2006 жылдардағы қайта құру жобасының басында тұрғандардың бірі. Олег Александрович мұнай өңдеу саласын мүлтіксіз меңгерген, ең жаңа технологияларды оқып зерттеу арқасында зауыттың дамуы мен техникалық саясатын сәтті белгілеуге мүмкіндік береді. Ол әрдайым өз білім көкжиегін кеңейтіп отыратын іскер және білгір басшы. 2003 жылы Ресей Федерациясы Үкіметі жанындағы халық шаруашылығы академиясын аяқтап, мұнай газ бизнесінің менеджері біліктілігіне ие болды.

Лызлов Олег Александрович начал свою трудовую деятельность на Гурьевском НПЗ в сентябре 1991 года с должности оператора установки каталитического риформинга. Затем работал оператором 6-го разряда, начальником установки ЭЛОУ-АТ-2, заместителем начальника цеха № 1, заместителем начальника технического отдела, главным технологом. В июле 1999 года был назначен на должность главного инженера Атырауского НПЗ. Он один из тех, кто стоял у истоков реконструкции 2003 – 2006 годов. В 2007 году был переведен в АО «КазМунайГаз – переработка и маркетинг». В 2003 году закончил Академию народного хозяйства при Правительстве Российской Федерации и получил квалификацию менеджер нефтегазового бизнеса.

Рыбак Борис Моисеевич өз еңбек жолын 1926 жылы Азнефть зауытынан бастады. Бұл зауытта Борис Михайлович жұмысшыдан бас инженерге дейінгі қызмет иерархиясының барлық сатыларынан өтті. Әзірбайжан мұнай институтын аяқтаған. Зауыттағы жұмысынан бөлек, Б.М.Рыбак әрқашан ғылыми зерттеу, педагогикалық, әдеби жұмыстарды атқарды. 1932 жылдан бастап ол Әзірбайжан мұнай институтында және Киров ат. Өнеркәсіптік академияда, кейін Мәскеу мұнай институтында сабақ берді. 1930 жылдан бастап Борис Михайлович 60-тан аса ғылыми еңбек, оның ішінде 6 кітап жазды. 1940 жылы Б.М.Рыбакты Мәскеудегі Мұнай өнеркәсібі халықтық комиссариатына техникалық бөлім басшысының орынбасары қызметіне ауыстырды, ал 1941 жылы КСРО ХКК Қаулысымен ол КСРО Мұнай өнеркәсібі халықтық комиссарының орынбасары қызметіне тағайындалды. Ол мұнай өңдеу өнеркәсібіне жетекшілік етті. Ғылыми ашылулары үшін Сталин сыйлығының екі рет лауреаты атанды. Борис Моисеевич Гурьев МӨЗ-ге 1947 жылдың маусымында ауысты. Зауытта 1947 жылдың маусымынан 1948 жылдың қыркүйегіне дейін жұмыс істеді. Қысқа уақытта өндіріс технологиясын игеру және жетілдіру бойынша көптеген ұйымдық-техникалық шараларды жүзеге асырды. Көптеген өнертапқыштық ұсыныстарды енгізді. 1948 жылдың қазан айынан жоғары оқу жүйесінде жұмыс істеді.

Рыбак Борис Моисеевич свой трудовой путь начал в 1926 году на заводе Азнефти. На этом заводе Борис Михайлович прошел все ступени служебной иерархии от рабочего до главного инженера. Окончил Азербайджанский нефтяной институт. Помимо работы на заводе, Б.М. Рыбак всегда вел научно-исследовательскую, педагогическую, литературную работу. С 1932 года он преподавал в Азербайджанском нефтяном институте и в Промакадемии им. Кирова, а затем в Московском нефтяном институте. С 1930 г. Борис Михайлович написал более 60 научных трудов, из них 6 книг. В 1940 году Б.М. Рыбака перевели на работу в Москву в Наркомнефть на должность заместителя начальника технического отдела и в 1941 году Постановлением СНК СССР он назначен заместителем Наркома нефтяной промышленности СССР. Он курировал нефтеперерабатывающую промышленность. Дважды Лауреат Сталинской премии за научные открытия. На Гурьевский НПЗ Борис Моисеевич был переведен в июне 1947 года. На заводе проработал с июня 1947 года по сентябрь 1948 года. За короткое время осуществил многие организационно-технические мероприятия по освоению и совершенствованию технологии производства. Внедрил большое количество рационализаторских предложений. С октября 1948 года работал в системе высшего образования.

Тиесов Данияр Сүйншілікұлы 2003-2006 жылдардағы қайта құрастыру жобасының басында тұрғандардың бірі болды, АМӨЗ қайта құрастыруды негіздеу жөнінде құжаттама әзірледі және оны жүзеге асыруға қатысты. 2003 жылы қаржыгер білімімен АМӨЗ-ге келіп, күрделі құрылыс, технология мен өндіріс бойынша білімді тез арада меңгеріп, Атырау мұнай және газ институтында екінші жоғары техникалық білім алды. «ҚазМұнайГаз» ҰК» АҚ өкілі ретінде зауытта алғашқыда салынып жатқан кәсіпорын дирекциясының бас директорының қаржылық мәселелер жөніндегі орынбасары болып, одан кейін күрделі құрылыс басқармасына басшылық етті.

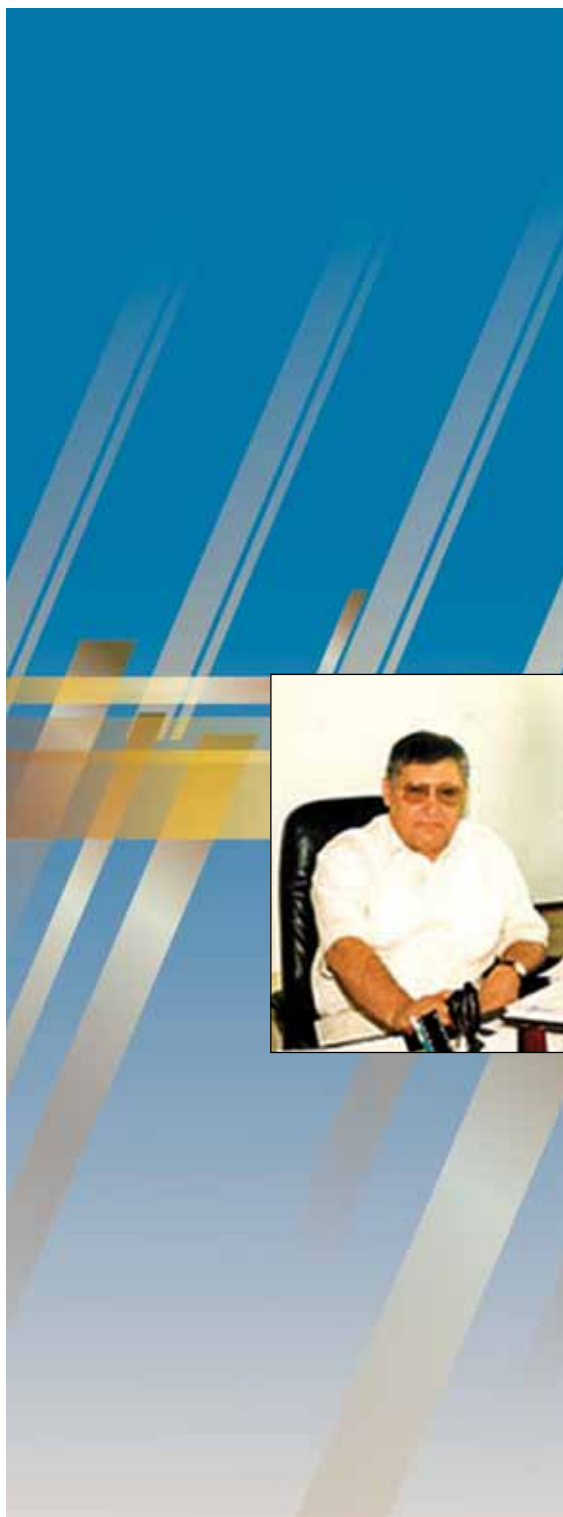
Данияр Сүйншілікұлының тікелей басшылығымен «Ароматикалық көмірсутектер шығаратын кешен құрылысы» және «Мұнайды тереңдетіп өңдеу кешені құрылысы» ірі инвестициялық жобалары басталды және жүзеге асуда. Д.С. Тиесовтың АМӨЗ дамуына қосқан үлесін асыра бағалау мүмкін емес. Данияр Сүйншілікұлы зауыттықтар арасында жоғары білікті маман, өз ісінің кәсіпқойы, дарынды және қайырымды басшы ретінде лайықты абыройға ие.

Тиесов Данияр Суиншликович был одним из тех, кто стоял у истоков проекта реконструкции 2003 – 2006 годов, готовил документацию по обоснованию реконструкции АНПЗ, а также участвовал в его реализации. Придя на АНПЗ в 2003 году и имея образование финансиста, он за короткое время сумел овладеть знаниями по капитальному строительству, технологии и производства, получил второе высшее техническое образование в Атырауском институте нефти и газа. Как представитель АО «НК «КазМунайГаз» он работал на заводе в начале заместителем генерального директора по финансовым вопросам Дирекции строящегося предприятия, затем возглавлял управление капитального строительства.

Уже под непосредственным руководством Данияра Суиншликовича стартовали и реализуются два крупных инвестиционных проекта – «Строительство комплекса по производству ароматических углеводородов» и «Строительство комплекса глубокой переработки нефти».

Оразбаев Қайрат Құлымұлы өз еңбек жолын 1979 жылы «Маңғышлақмұнайгазбарлау» кешенді экспедициясында оператор қызметінен бастады. Кейін мұнай-газ өндіру басқармасында темір ұста болды. Институтты аяқтаған соң, Ленин ат. ГМӨЗ №3 цехының операторы қызметіне қабылданды. 1987 жылдан 1996 жылға дейін №1 цех қондырғысының басшысы, кезекшілік басшысы, эстакада басшысы, цех бастығының орынбасары және №4 цех басшысы, өндірістік бөлім басшысының орынбасары болып қызмет етті. Мұнай өнімдерін есепке алу және жүзеге асыру өндірістік секторының (кейінірек бөлімінің) жұмысын ұйымдастырумен айналысып, оның басшысы болды. Ауыстыру арқылы 1996 жылы «Лукойл АМӨЗ» ЖТАҚ-ға бас директор қызметіне жіберілді. Қазақстан Республикасы Мұнай және газ өнеркәсібінің министрлігінде, «ҚазақОйл» ҰК-де жұмыс істеді. 2001 жылдан 2007 жылдың тамызына дейін Атырау МӨЗ-де күрделі құрылыс және дамыту салаларында басшылық қызметтерде жұмыс істеді. Кейін бас директорының бірінші орынбасары – бас инженер, дамыту жөніндегі бас директор орынбасары болды. 2013 жылдың 2 шілдесінен бері «Атырау мұнай өңдеу зауыты» ЖШС бас директоры қызметін атқарып келеді. «KAZENERGY» медалімен, Қазақстан Республикасы Президентінің екі Алғыс хатымен, ҚР Энергетика және минералды ресурстар министрлігінің Құрмет грамотасымен, Құрмет грамотасымен марапатталған.

Уразбаев Кайрат Кулымович свою трудовую деятельность начал в 1979 году в комплексной экспедиции «Мангышлакнефтегазразведка» в качестве оператора. Затем работал слесарем в нефтегазодобывающем управлении. После окончания института был принят оператором цеха №3 ГНПЗ им. В. И. Ленина. С 1987 года по 1996 годы работал начальником установки цеха №1, начальником смены, начальником эстакады, заместителем начальника цеха и начальником цеха №4, заместителем начальника производственного отдела. Занимался организацией работы производственного сектора учета и реализации нефтепродуктов, затем преобразованный в отдел, и был его руководителем. Путем перевода в 1996 году был направлен в АОЗТ «Лукойл АНПЗ» генеральным директором. Работал в Министерстве нефтяной и газовой промышленности Республики Казахстан, НК «КазахОйл». С 2001 года по август 2007 года на Атырауском НПЗ работал на руководящих должностях по капитальному строительству и развитию. Затем был первым заместителем генерального директора - главным инженером, заместителем генерального директора по развитию. Со 2 июля 2013 года работает генеральным директором ТОО «Атырауский нефтеперерабатывающий завод». Награжден медалью «KAZENERGY», двумя Благодарственными письмами Президента Республики Казахстан, Почетной грамотой Министерства энергетики и минеральных ресурсов РК, Почетной грамотой.

Шишлов Сергей Сергеевич – Грозный мұнай институтының түлегі. Гурьев химия зауытында аппаратшы, кезекшілік басшысы, бөлім басшысы, цех бастығының орынбасары, цех басшысы, бас инженер орынбасары, өндіріс басшысы, өндіріс жөніндегі директор басшысы қызметтерін атқарды. 1984 жылдың маусымында Гурьев мұнай өңдеу зауытының директоры лауазымына тағайындалды. Осы қызметте 1986 жылдың қарашасына дейін еңбек етті.

Шишлов С.С. ғылыми мақалалардың авторы болып табылады. 2002 жылдың мамырында Шишлов С.С. шақырту бойынша АМӨЗ-ді қайта басқарып, осы қызметте 2004 жылдың маусымына дейін қызмет етті.

Шишлов Сергей Сергеевич - выпускник Грозненского нефтяного института. Работал на Гурьевском химическом заводе аппаратчиком, начальником смены, начальником отделения, заместителем начальника цеха, начальником цеха, заместителем главного инженера, начальником производства, заместителем директора по производству. В июле 1984 года был назначен директором Гурьевского нефтеперерабатывающего завода. На этой должности проработал до ноября 1986 года.

Шишлов С. С. является автором научных статей. В мае 2002 года Шишлов С. С. по приглашению вновь руководил АНПЗ, и проработал на этой должности по июль 2004 года.

Шкодин Юрий Константинович өз еңбек жолын 1969 жылы ГМӨЗ-дегі №7 цехта темір ұста қызметінен бастады. Бірнеше жылдар бойы ол шектес кәсіптерді меңгеріп, кәсіби-техникалық дағдыларын кеңейтті. Оған ерік-жігері мен қойылған мақсатқа жету қабілеті көмектесті. 1971 жылдан 1981 жылға дейін №3 цехта жұмыс істеп, оператор көмекшісінен цех басшысына дейінгі жолды жүріп өтті. Негізгі және қосалқы процестер жөніндегі терең білімі Юрий Константиновичтің цехты көшбасшы цехтар қатарына шығаруға көмектесті. Баяу кокстеу және мұнай коксын қыздыру қондырғысын іске қосуға белсенді қатысты. Кадрлық құрамды іріктеу, технологиялық циклді өндеу бойынша үлкен жұмыстар атқарды. Юрий Константинович өндірісті дамыту, зауытымызды көркейту жолында ерен еңбек етті. Оның еңбек жолы жоғары үкіметтік марапаттармен – «Құрмет белгісі» және «Құрмет» ордендерімен марапатталды.

Шкодин Юрий Константинович свой трудовой путь на ГНПЗ начал в 1969 году в цехе № 7 в качестве слесаря. На протяжении ряда лет он осваивал смежные профессии, приобретал профессионально-технические навыки. В этом ему способствовала твердая воля и умение достигать поставленную цель. С 1971 по 1981 год работал в цехе № 3 и прошел там путь от помощника оператора до начальника цеха. Глубокое знание первичных и вторичных процессов помогли Юрию Константиновичу вывести цех в число ведущих. Принимал активное участие в пуске установок замедленного коксования и прокали нефти кокса. Провел большую работу по отбору кадрового состава, обработке технологического цикла. Огромны заслуги Юрия Константиновича в развитии производства, в процветании нашего завода. Его трудовой путь отмечен высокими правительственными наградами – орденами «Знак Почета» и «Курмет».

Яшков Геннадий Георгиевич 1961 жылы Гурьев МӨЗ жөндеу-құрылыс цехына ұста болып келді. Әскердегі борышын өтегеннен кейін зауытқа қайтып оралды, 1966 жылы зауытың технологиялық цехтарындағы қызметі басталды. Алғашқыда тауарлық оператор, шамалы уақыттан соң «Гудри» каталикалық крекинг қондырғысының басшысы болды. 1976 жылдан бастап зауыт басқармасы аппаратында еңбек етті. Ол аға диспетчерден экология және еңбекті қорғау департаменті директорына дейінгі жолды жүріп өтті.

Геннадий Георгиевичтің бірнеше онжылдық бойы негізгі мәселелерді шешуге білікті қатысуы өндірісті пайдалану сенімділігін, экологиялық қауіпсіздік, зауытың техникалық деңгейін арттыруды қамтамасыз етуге септігін тигізді. Осының барлығы өте құнды. Жеке басы мен іскерлік қасиеттері арқасында Геннадий Георгиевич зауыт ұжымы ортасында ерекше құрметке ие. Зауыт еңбек ардагері, бірнеше рет құрмет грамотасымен марапатталды, 1986 жылы «Құрмет Белгісіне» ие болды.

Яшков Геннадий Георгиевич пришел на Гурьевский НПЗ в 1961 году плотником ремонтно-строительного цеха. После службы в армии возвращается на завод, а в 1966 году начинается его трудовая деятельность в технологических цехах завода. Вначале товарным оператором, а через некоторое время становится начальником установки каталитического крекинга ГУДРИ. С 1976 года трудился в аппарате заводоуправления. Он прошел путь от старшего диспетчера до директора департамента экологии и охраны труда. На протяжении нескольких десятилетий квалифицированное участие Геннадия Георгиевича в решении основных задач помогало в обеспечении эксплуатационной надежности производства, экологической безопасности, повышении технического уровня завода. Все это трудно переоценить.

За высокие личные и деловые качества Геннадий Георгиевич пользуется особым уважением в коллективе завода. Ветеран труда завода, он неоднократно отмечался почетными грамотами, а в 1986 году был награжден орденом «Знак Почета».

ПАЙДАЛАНЫЛҒАН ӘДЕБИЕТ

- Есенов Ж. «Первенец нефтепереработки Казахстана», том I. Атырау, 2005 г.
Есенова Е.Ж. «Первенец нефтепереработки Казахстана», том II. Атырау, 2011 г.
Есенова Е.Ж. «Владимир Гафнер», Алматы, 2015 г.
Гореченков Г. «Стройка военных лет»
Виноградская С. «Белый город», 1995 г.

ИСПОЛЬЗОВАННАЯ ЛИТЕРАТУРА

- Есенов Ж. «Первенец нефтепереработки Казахстана», том I. Атырау, 2005 г.
Есенова Е.Ж. «Первенец нефтепереработки Казахстана», том II. Атырау, 2011 г.
Есенова Е.Ж. «Владимир Гафнер», Алматы, 2015 г.
Гореченков Г. «Стройка военных лет»
Виноградская С. «Белый город», 1995 г.

ӘОЖ 665.6/7 (084)
КБЖ 35.514я6
А90

А90 Атырау мұнай өңдеу зауытына 70 жыл. – Алматы: «Алдоңғар» Қоғамдық қоры, 2015. – 228 б.: сур.
70 лет Атыраускому нефтеперерабатывающему заводу. – Алматы: Общественный фонд «Алдонгар», 2015. – 228 с.: ил.

ISBN 978-601-7119-24-9

Автор и директор проекта	Борис Чердабаев
Редактор	Елена Есенова
Редакционная коллегия:	Кайрат Уразбаев, Геннадий Яшков, Гуляра Утегалиева, Галина Шашина, Орынша Абдрахманова, Манарбек Бекберген
Дизайн, верстка допечатная подготовка	Гуля Умарова
Фотографы:	Иосиф Будневич, Олег Свидин, Сергей Бондаренко, Андрей Лунин, Анатолий Устиненко, Рахим Койлыбаев, Юрий Пастухов, Ермек Алтыбаев, Нурлан Канатов, Данияр Мухамбетов, Аман Мутигуллин

Подписано в печать 15.09.2015 г. Печать офсетная. Формат 61 x 81 1/6
Объем 19 п.л. Гарнитура Open Sans. Тираж 1000 экз.

ISBN 978-601-7119-24-9

©ОФ «Алдонгар», 2015

ISBN 978-601-7119-24

 ТИПОГАФИЯ
Brand Book
www.bookpro.biz